

דף ב.א

משנה. ביצה שנולדה ביום טוב, בית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל. בית שמאי אומרים: שאור בכזית, וחמץ בככותבת, ובית הלל אומרים: זה וזה בכזית. השוחט חיה ועוף ביום טוב, בית שמאי אומרים: יחפור בדקר ויכסה, ובית הלל אומרים: לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום. ומודים, שאם שחט - שיחפור בדקר ויכסה, שאפר כירה מוכן הוא. גמרא. במאי עסקינן? אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה - מאי טעמייהו דבית הלל? אוכלא דאפרת הוא אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים - מאי טעמייהו דבית שמאי? מוקצה היא - ומאי קושיא? דלמא בית שמאי לית להו מוקצה? קא סלקא דעתין: אפילו מאן דשרי במוקצה - בנולד אסר, מאי טעמייהו דבית שמאי? - אמר רב נחמן: לעולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, ודאית ליה מוקצה אית ליה נולד, ודלית ליה מוקצה לית ליה נולד, בית שמאי כרבי שמעון ובית הלל כרבי יהודה. ומי אמר רב נחמן הכי? והתנן: בית שמאי אומרים: מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין, ובית הלל אומרים: מסלק את הטבלא כולה ומנערה. ואמר רב נחמן: אנו אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה, ובית הלל כרבי שמעון - אמר לך רב נחמן: גבי שבת, דסתם לן תנא כרבי שמעון, דתנן: מחתכין את הדלועין לפני הבהמה, ואת הנבלה לפני הכלבים - מוקים לה לבית הלל כרבי שמעון. אבל

דף ב.ב

גבי יום טוב דסתם לן תנא כרבי יהודה, דתנן: אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב, מוקים לה לבית הלל כרבי יהודה. - מכדי, מאן סתמיה למתניתין - רבי, מאי שנא בשבת דסתם לן כרבי שמעון, ומאי שנא ביום טוב דסתם לן כרבי יהודה? - אמרי: שבת דחמירא ולא אתי לזלוזלי בה - סתם לן כרבי שמעון דמיקל, יום טוב דקיל ואתי לזלוזלי ביה - סתם לן כרבי יהודה דמחמיר. - במאי אוקימתא - בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ומשום מוקצה, אי הכי אדמפלגי בביצה לפלגו בתרנגולת - להודיעך כחן דבית שמאי דבנולד שרי. - ולפלוגי בתרנגולת להודיעך כחן דבית הלל דבמוקצה אסרי וכי תימא כח דהתירא עדיף - ונפלוג בתרוייהו: תרנגולת העומדת לגדל ביצים, היא וביצתה, בית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל. אלא אמר רבה: לעולם בתרנגולת העומדת לאכילה, וביום טוב שחל להיות אחר השבת עסקינן, ומשום הכנה, וקסבר רבה: כל ביצה דמתילדא האידנא - מאתמול גמרה לה. ורבה לטעמיה, דאמר רבה: מאי דכתיב (שמות טז) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו - חול מכין לשבת, וחול מכין ליום טוב, ואין יום טוב מכין לשבת, ואין שבת מכינה ליום טוב. - אמר ליה אביי: אלא מעתה, יום טוב בעלמא תשתרי - גזרה משום יום טוב אחר השבת. - שבת דעלמא תשתרי - גזרה משום שבת אחר יום טוב. - ומי גזרינן? והא תניא: השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות -

מותרות לאכלן ביום טוב. ואם איתא, ליגזר משום הנך דמתילדן ביומיהן - אמר ליה: ביצים גמורות במעי אמן מילתא דלא שכיחא היא, ומילתא דלא שכיחא - לא גזרו בה רבנן. רב יוסף אמר: גזרה משום פירות הנושרין, אמר ליה אביי: פירות הנושרין טעמא מאי

דף גא

- גזרה שמא יעלה ויתלוש, היא גופה גזרה, ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה? - כולה חדא גזרה היא. רבי יצחק אמר: גזרה משום משקין שזבו. אמר ליה אביי: משקין שזבו טעמא מאי - גזרה שמא יסחוט, היא גופה גזרה ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה? - כולה חדא גזרה היא. כולהו כרב נחמן לא אמרי - כי קושיין. כרבה נמי לא אמרי - הכנה לית להו. אלא, רב יוסף מאי טעמא לא אמר כרבי יצחק? אמר לך: ביצה אוכלא, ופירות אוכלא, לאפוקי משקין דלאו אוכלא. ורבי יצחק מאי טעמא לא אמר כרב יוסף? אמר לך: ביצה בלועה ומשקין בלועין, לאפוקי פירות דמגלו וקיימו. ואף רבי יוחנן סבר גזרה משום משקין שזבו. דרבי יוחנן רמי דרבי יהודה אדרבי יהודה, ומשני תנן: אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן - אסורין. רבי יהודה אומר: אם לאוכלין - היוצא מהן מותר, ואם למשקין - היוצא מהן אסור. אלמא: כל אוכלין לרבי יהודה אוכלא דאפרת הוא, ורמינהו, ועוד אמר רבי יהודה: מתנה אדם על כלכלה של פירות ביום טוב ראשון ואוכלה בשני, וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני. בשני - אין, בראשון - לא ומשני רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. ומדקא מרמי להו אהדדי - שמע מינה חד טעמא הוא.

דף גב

רבינא אמר: לעולם לא תיפוך, ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו: לדידי אפילו בראשון נמי שריא, דאוכלא דאפרת הוא, אלא לדידכו אודו לי מיהת דבשני שריא, דשתי קדושות הן, ואמרי ליה רבנן: לא, קדושה אחת היא. רבינא בריה דרב עולא אמר: הכא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, ורבי יהודה לטעמיה, דאית ליה מוקצה. מיתביב: אחד ביצה שנולדה בשבת ואחד ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי, ולא לסמוך בה כרעי המטה. אבל כופה עליה את הכלי בשביל שלא תשבר. וספיקא אסורה. ואם נתערבה באלף - כולן אסורות. בשלמא לרבה דאמר משום הכנה - הוי ספיקא דאורייתא, וכל ספיקא דאורייתא לחומרא. אלא לרב יוסף ולרבי יצחק, דאמרי משום גזרה, ספיקא דרבנן היא, וכל ספיקא דרבנן לקולא (אמרי לך): סיפא אתאן לספק טרפה. - אי הכי, אימא סיפא: נתערבה באלף - כולן אסורות. אי אמרת בשלמא ספק יום טוב ספק חול - הוי דבר שיש לו מתירין. וכל דבר שיש לו מתירין - אפילו באלף לא בטיל. אלא אי אמרת ספק טרפה - דבר שאין לו מתירין היא, ותבטל ברובא וכי תימא: ביצה חשובה ולא בטלה, הניחא למאן דאמר כל שדרכו לימנות שנינו, אלא למאן דאמר את שדרכו לימנות שנינו, מאי איכא למימר? דתנן: מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם - ידלקו. נתערבו באחרות, ואחרות באחרות -

כולן ידלקו, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: יעלו באחת ומאתים. שהיה רבי מאיר אומר: את שדרכו למנות מקדש, וחכמים אומרים: אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד. רבי עקיבא אומר: שבעה. ואלו הן: אגוזי פרך, ורמוני באדן, וחביות סתומות, וחלפי תרדין, וקלחי כרוב, ודלעת יונית. רבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית. הראוי לערלה - ערלה, הראוי לכלאי הכרם - כלאי הכרם. ואתמר עלה, רבי יוחנן אמר: את שדרכו למנות שנינו, ורבי שמעון בן לקיש אמר: כל שדרכו למנות שנינו. הניחא לרבי שמעון בן לקיש, אלא לרבי יוחנן מאי איכא למימר? - אמר רב פפא: האי תנא - תנא דליטרא קציעות הוא, דאמר: כל דבר שבמנין, אפילו בדרבנן לא בטיל, וכל שכן בדאורייתא. דתנן: (דתניא) ליטרא קציעות שדרסה על פי עגול, ואינו יודע באיזה עגול דרסה על פי חבית, ואינו יודע באיזו חבית דרסה על פי כורת, ואינו יודע באיזו כורת דרסה. רבי מאיר אומר: רבי אליעזר

דף דא

אומר: רואין את העליונות כאילו הן פרודות, והתחתונות מעלות את העליונות. רבי יהושע אומר: אם יש שם מאה פומין יעלו, ואם לאו הפומין אסורין, והשולים מותרין. רבי יהודה אומר: רבי אליעזר אומר: אם יש שם מאה פומין יעלו, ואם לאו - הפומין אסורין והשולים מותרין. רבי יהושע אומר: אפילו יש שם שלש מאות פומין לא יעלו. דרסה בעגול ואינו יודע באיזה עגול דרסה - דברי הכל יעלו. - דברי הכל? היינו פלוגתייהו - אמר רב פפא: הכי קאמר: דרסה בעגול ואינו יודע באיזה מקום עגול דרסה, אי לצפונה אי לדרומה - דברי הכל יעלו. רב אשי אמר: לעולם ספק יום טוב ספק חול הוא דבר שיש לו מתירין, וכל דבר שיש לו מתירין - אפילו בדרבנן לא בטיל. תניא, אחרים אומרים משום רבי אליעזר: ביצה תאכל היא ואמה. במאי עסקינן? אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה - פשיטא דהיא ואמה שריא. אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים - היא ואמה אסורה - אמר רבי זירא: תאכל אגב אמה. היכי דמי? אמר אביי: כגון שלקחה סתם, נשחטה - הובררה דלאכילה עומדת, לא נשחטה - הובררה דלגדל ביצים עומדת. רב מרי אמר: גוזמא קתני. דתניא, אחרים אומרים משום רבי אליעזר: ביצה תאכל היא ואמה, ואפרוח וקליפתו. מאי קליפתו? אילימא קליפה ממש - קליפה בת אכילה היא? אלא: אפרוח בקליפתו, - עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב אלא היכא דיצא לאויר העולם, אבל היכא דלא יצא לאויר העולם - לא פליגי. - אלא: אפרוח וקליפתו - גוזמא, הכא נמי: תאכל היא ואמה - גוזמא. אתמר, שבת ויום טוב, רב אמר: נולדה בזה אסורה בזה, ורבי יוחנן אמר: נולדה בזה מותרת בזה. נימא קסבר רב קדושה אחת היא? והאמר רב: הלכה כארבעה זקנים, ואליבא דרבי אליעזר, דאמר: שתי קדושות הן - אלא הכא בהכנה דרבה קמיפלגי, רב אית ליה הכנה דרבה, ורבי יוחנן לית ליה הכנה דרבה. כתנאי, נולדה בשבת - תאכל ביום טוב, ביום טוב - תאכל בשבת. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: עדיין היא מחלוקת שבית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל. אושפיזכניה דרב

אדא בר אהבה הווי ליה הנך ביצים מיום טוב לשבת, אתא לקמיה, אמר ליה: מאי לאטווינהו האידינא וניכלינהו למחר? - אמר ליה מאי דעתך - רב ורבי יוחנן - הלכה כרבי יוחנן, אפילו רבי יוחנן לא קא שרי אלא לגומעה למחר, אבל ביומיה - לא. והתניא: אחת ביצה שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביום טוב - אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי, ולא לסמוך בה כרעי המטה. אושפיזכניה דרב פפא, ואמרי לה ההוא גברא דאתא לקמיה דרב פפא, הווי ליה הנך ביצים משבת ליום טוב. אתא לקמיה, אמר ליה: מהו למכלינהו למחר? - אמר ליה: זיל האידינא ותא למחר, דרב לא מוקי אמורא עלויה מיומא טבא לחבריה משום שכרות. כי אתא למחר אמר ליה:

דף זב.

איכו השתא אשתלאי, ואמרי לך: רב ורבי יוחנן - הלכה כרבי יוחנן. הא אמר רבא הלכתא כותיה דרב בהני תלת, בין לקולא בין לחומרא. אמר רבי יוחנן: עצים שנשרו מן הדקל בשבת אסור להסיקן ביום טוב, ואל תשיבני ביצה. מאי טעמא? ביצה משום דביומא נמי חזיא לגומעה, ולא קא שרי לה עד למחר - מידע ידיע דבת יומא אסורה. עצים, דלא חזו ליומיהו, אי שרי להו למחר - אתי למימר: ביומיהו נמי שרו, ואתמול משום שבת הוא דלא חזו להסקה. אמר רב מתנה: עצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור ביום טוב - מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן. - והא קא מהפך באיסורא - כיון דרובא דהיתרא נינהו, כי קא מהפך בהיתרא קא מהפך. - והא קא מבטל איסורא לכתחלה, ותנן: אין מבטלין איסור לכתחלה - הני מילי בדאורייתא, אבל בדרבנן מבטלין. ולרב אשי, דאמר: כל דבר שיש לו מתירין, אפילו בדרבנן לא בטיל, מאי איכא למימר? - הני מילי היכא דאיתיה לאיסורא בעיניה, הכא מקלא קלי איסורא. אתמר, שני ימים טובים של גליות, רב אמר: נולדה בזה מותרת בזה, ורב אסי אמר: נולדה בזה אסורה בזה. לימא קא סבר רב אסי קדושה אחת היא? והא רב אסי מבדיל מיומא טבא לחבריה - רב אסי ספוקי מספקא ליה, ועביד הכא לחומרא והכא לחומרא. אמר רבי זירא: כותיה דרב אסי מסתברא, דהאידינא ידעינן בקביעא דירחא וקא עבדינן תרי יומי. אמר אביי: כותיה דרב מסתברא. דתנן: בראשונה היו משיאין משואות, משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין. ואילו בטלו כותים עבדינן חד יומא, והיכא דמטו שלוחין עבדינן חד יומא. - והשתא דידיעין בקביעא דירחא מאי טעמא עבדינן תרי יומי? - משום דשלחו מתם: הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם, זמנין דגזרו שמדא ואתי לאקלקולי. אתמר, שני ימים טובים של ראש השנה, רב ושמואל דאמרי תרוייהו: נולדה בזה אסורה בזה. דתנן: בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל - היום (כולו), פעם אחת נשתהו העדים לבא

דף הא.

ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלים את העדים אלא עד המנחה. ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה - נוהגין אותו היום קדש, ולמחר קדש. אמר רבה: מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מותרת. דתנן: משחרב בית המקדש התקין רבן

יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום. - אמר ליה אביי: והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ביצה אסורה - אמר ליה: אמינא לך אנא רבן יוחנן בן זכאי ואת אמרת לי רב ושמואל? - ולרב ושמואל קשיא מתניתין - לא קשיא, הא לן, והא להו. ורב יוסף אמר: אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה. מאי טעמא? הוי דבר שבמנין, וכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. אמר רב יוסף: מנא אמינא לה - דכתיב (דברים ה) לך אמר להם שובו לכם לאהליכם, ואומר: (שמות יט) במשך היבל המה יעלו בהר. (ותניא) (מסורת הש"ס: ותנן): כרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד, וזו היא תחומה: (עלת) (מסורת הש"ס: אילת) מן (הצפון) (מסורת הש"ס: הדרום) ועקרבת מן (הדרום) (מסורת הש"ס: הצפון) לוד מן המערב, וירדן מן המזרח. ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מה טעם? - כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות. ותניא: כרם רבעי היה לו לרבי אליעזר במזרח לוד בצד כפר טבי,

דף ה.ב

ובקש להפקירו לעניים. אמרו לו תלמידיו: רבי כבר נמנו עליך חבריך והתירוהו. מאן חבריך - רבן יוחנן בן זכאי. טעמא - דנמנו, הא לא נמנו - לא. מאי ואומר? - הכי קאמר: מכדי כתיב (שמות יט) היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה - (דברים ה) לך אמר להם שובו לכם לאהליכם, למה ליי שמע מינה: כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. וכי תימא: למצות עונה הוא דאתא - תא שמע (שמות יט) במשך היבל המה יעלו בהר, מכדי כתיב (שמות לד) גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא, במשך היבל למה ליי שמע מינה: דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. וכי תימא: הני מילי - בדאורייתא, אבל בדרבנן לא - תא שמע: כרם רבעי. והא כרם רבעי דרבנן וקאמרי ליה: כבר נמנו עליך חבריך והתירוהו. וכי תימא: ביצה נמי אמנו עלה רבן יוחנן בן זכאי ושרייה, כי אמנו - אעדות, אביצה - לא אמנו. אמר ליה אביי: אטו ביצה במנין מי הואי? ביצה בעדות תליא מלתא, אתסר עדות אתסר ביצה, אשתרי עדות אשתרי ביצה. רב אדא ורב שלמן, תרוייהו מבי כלוחית, אמרי: אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה. מאי טעמא מהרה יבנה בית המקדש, ויאמרו: אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביום טוב שני, השתא נמי ניכול. ולא ידעי דאשתקד שתי קדושות הן, והשתא קדושה אחת היא. - אי הכי, עדות נמי לא נקבל, מאי טעמא - מהרה יבנה בית המקדש, ויאמרו: אשתקד מי לא קבלנו עדות החדש כל היום כולו, השתא נמי נקבל. - הכי השתא? התם עדות מסורה לבית דין, ביצה לכל מסורה. רבא אמר: אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה. מי לא מודה רבן יוחנן בן זכאי שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש? ואמר רבא: הלכתא כותיה דרב בהני תלת, בין לקולא בין לחומרא.

דף ו.א

אמר רבא: מת ביום טוב ראשון - יתעסקו בו עממים, מת ביום טוב שני - יתעסקו בו ישראל, ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה, מה שאין כן בביצה. נהרדעי אמרי:

אף בביצה, דמה דעתיך - דילמא מעברי ליה לאלול, הא אמר רב חיננא בר כהנא אמר רב: מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר. אמר מר זוטרא: לא אמרן אלא דאשתהי, אבל לא אשתהי - משהינן ליה. רב אשי אמר: אף על גב דלא אשתהי נמי לא משהינן ליה. מאי טעמא? יום טוב שני לגבי מת - כחול שויה רבנן, אפילו למיגז ליה גלימא ולמיגז ליה אסא. אמר רבינא: והאידינא דאיכא חברי - חיישינן. רבינא הוה יתיב קמיה דרב (אסי) (מסורת הש"ס: אשי), בשני ימים טובים של ראש השנה, חזייה דהוה עציב, אמר ליה: אמאי עציב מר? - אמר ליה: דלא אותיבי עירובי תבשילין. - אמר ליה: ולותיב מר האידינא, מי לא אמר רבא: מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחבירו ומתנה - אמר ליה: אימר דאמר רבא בשני ימים טובים של גליות, בשני ימים טובים של ראש השנה מי אמר? - והא אמרי נהרדעי: אף ביצה מותרת. - אמר ליה רב מרדכי: בפירוש אמר לי מר דלא סבר להא דנהרדעי. אתמר: אפרוח שנולד ביום טוב, רב אמר: אסור, ושמואל ואיתימא רבי יוחנן אמר: מותר. רב אמר: אסור, מוקצה הוא. ושמואל ואיתימא רבי יוחנן אמר: מותר, הואיל ומתיר עצמו בשחיטה. אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: וכי מה בין זה לעגל שנולד ביום טוב? - אמר להו: הואיל ומוכן אגב אמו בשחיטה. - ומה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה? - שתיק רב. אמר רבה ואיתימא רב יוסף: מאי טעמא שתיק רב? לימא להו: הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים - אמר ליה אביי:

דף ו.ב

השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים, דתנן: מחתכין את הדלועין לפני הבהמה, ואת הנבלה לפני הכלבים, רבי יהודה אומר: אם לא היתה נבלה מערב שבת - אסורה, לפי שאינה מן המוכן. מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם? - אמר ליה: אין, מוכן לאדם - לא הוי מוכן לכלבים, דמאי דחזי ליה לאיניש לא שדי ליה לכלבים. מוכן לכלבים - הוי מוכן לאדם, דדעתיה דאיניש אכל מידי דחזי ליה. תניא כותיה דרב, תניא כותיה דשמואל ואיתימא רבי יוחנן. תניא כותיה דרב, עגל שנולד ביום טוב - מותר, אפרוח שנולד ביום טוב - אסור. ומה הפרש בין זה לזה? זה - מוכן אגב אמו בשחיטה, וזה - אינו מוכן אגב אמו. תניא כותיה דשמואל ואיתימא רבי יוחנן: עגל שנולד ביום טוב - מותר, ואפרוח שנולד ביום טוב - מותר. מאי טעמא - זה מוכן אגב אמו וזה מתיר עצמו בשחיטה. תנו רבנן: אפרוח שנולד ביום טוב - אסור. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אף בחול אסור, לפי שלא נתפתחו עיניו. כמאן אזלא הא דתניא: (ויקרא יא) לכל השרץ השרץ על הארץ - לרבות אפרוחים שלא נתפתחו עיניהם, כמאן - כרבי אליעזר בן יעקב. אמר רב הונא אמר רב: ביצה עם יציאתה נגמרה. מאי עם יציאתה נגמרה? אילימא עם יציאתה נגמרה ומותרת לאכלה בחלב, הא במעי אמה אסורה לאכלה בחלב? והתניא: השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות - מותרות לאכלן בחלב אלא: עם יציאתה נגמרה ומותרת לאכלה ביום טוב. הא במעי אמה אסורה לאכלה ביום טוב? והא תניא: השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות - מותרות לאכלן ביום טוב וכי תימא: קא משמע לן בברייתא מאי דלא אשמעינן במתניתין - הא נמי תנינא: ביצה שנולדה ביום

טוב, בית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל. ועד כאן לא פליגי בית שמאי ובית הלל אלא בנולדה, אבל במעי אמן - דברי הכל שריין. וכי תימא: בית הלל אפילו במעי אמן נמי אסרי, והאי דקתני נולדה - להודיעך כחן דבית שמאי דאפילו נולדה נמי שרו, אלא הא דתניא: השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות - מותרות לאכלן ביום טוב, מניי? לא בית שמאי ולא בית הלל אלא: עם יציאתה נגמרה - ומגדלת אפרוחים, במעי אמה - אינה מגדלת אפרוחים. למאי נפקא מינה - למקח וממכר. כי ההוא דאמר להו: ביעי

דף זא

דפחיא למאן יהבו ליה ביעי דשחוטה. אתא לקמיה דרבי אמי, אמר להו: מקח טעות הוא, והדר. - פשיטא - מהו דתימא: האי לאכילה קא בעי להו, והאי דקאמר דפחיא - משום דצריבן למאי נפקא מינה - למיתבה ליה ביני ביני, קא משמע לן. ההוא דאמר להו: ביעי דדכרא למאן, ביעי דדכרא למאן יהבו ליה ביעי דספנא מארעא. אתא לקמיה דרבי אמי. אמר להו: מקח טעות הוא, והדר. - פשיטא - מהו דתימא: האי לאכילה קא בעי להו, והאי דקאמר דדכרא - משום דשמינן טפי. למאי נפקא מינה - למיתבא ליה ביני ביני, קא משמע לן. ואי בעית אימא: מאי עם יציאתה נגמרה - עם יציאת רובה נגמרה, וכדרבי יוחנן. דאמר רבי יוחנן: ביצה שיצאה רובה מערב יום טוב וחזרה - מותרת לאכלה ביום טוב. ואיכא דאמר: מאי עם יציאתה נגמרה עם יציאת כולה נגמרה, עם יציאת כולה - אין, אבל רובה - לא, ולאפוקי מדרבי יוחנן. גופא, השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות - מותרות לאכלן בחלב. רבי יעקב אומר: אם היו מעורות בגידין - אסורות. מאן תנא להא, דתנו רבנן: האוכל מנבלת עוף טהור, מן השלל של ביצים, מן העצמות, ומן הגידין, ומן הבשר שנתלש מן החי - טהור. מן האשכול של ביצים, מן הקורקבן ובני מעיין, או שהמחה את החלב וגמעו - טמא. מאן תנא מן השלל של ביצים טהור? - אמר רב יוסף: דלא כרבי יעקב. דאי כרבי יעקב - האמר: אם היו מעורות בגידין אסורות - אמר ליה אביי: ממאי? דלמא עד כאן לא קאמר רבי יעקב התם אלא לענין אסורא, אבל לענין טומאה - לא. וכי תימא: לענין טומאה נמי נגזור - אפושי טומאה הוא, ואפושי טומאה מדרבנן לא מפשינן. ואיכא דאמרי: מאן תנא מן האשכול של ביצים טמא? - אמר רב יוסף: רבי יעקב היא, דאמר אם היו מעורות בגידין - אסורות. - אמר ליה אביי: ממאי דאשכול מהנך דתליא באשכול? דלמא אשכול גופיה וכי תימא: אשכול גופיה מאי למימרא? מידי דהוה אקורקבן ובני מעיין, דאף על גב דבשר נינהו, כיון דאיכא אינשי דלא אכלי - איצטריך לאשמועינן. הכא נמי, כיון דאיכא אינשי דלא אכלי - איצטריך לאשמועינן. תנו רבנן: כל שתשמישו ביום - נולד ביום, כל שתשמישו בלילה נולד בלילה, כל שתשמישו בין ביום ובין בלילה - נולד בין ביום ובין בלילה. כל שתשמישו ביום נולד ביום - זו תרנגולת, כל שתשמישו בלילה נולד בלילה - זו עטלף, כל שתשמישו בין ביום ובין בלילה - אדם וכל דדמי ליה. אמר מר: כל שתשמישו ביום נולד ביום - זו תרנגולת.

למאי נפקא מינה? לכדרב מרי בריה דרב כהנא. דאמר רב מרי בריה דרב כהנא: בדק בקנה של תרנגולין מערב יום טוב ולא מצא בה ביצה, ולמחר השכים ומצא בה ביצה - מותרת. - והלא בדק - אימר: לא בדק יפה יפה. ואפילו בדק יפה - אימר: יצתה רובה וחזרה הואי, וכדרבי יוחנן. איני? והא אמר רבי יוסי בן שאול אמר רב: בדק בקנה של תרנגולת מערב יום טוב ולא מצא בה ביצה, ולמחר השכים ומצא בה ביצה - אסורה - התם בדספנא מארעא. - אי הכי, דרב מרי נמי אימא מארעא ספנא - בדאיכא זכר בהדה. - בדאיכא זכר נמי, אימא מארעא ספנא - אמר רבינא: גמירי, כל היכא דאיכא זכר - לא ספנא מארעא. ועד כמה? - אמר רב גמדא משמיה דרב: כל היכא

דף זב

דשמעה קליה ביממא. עבד רב מרי עובדא עד שתין בתני. ואי איכא נהרא - לא עברא, ואי איכא מברא - עברא. ואי איכא מיצרא - לא עברא. הוה עובדא ועברא אמיצרא. במאי אוקימתא - בדספנא מארעא, מאי איריא בדק? כי לא בדק נמי - כי לא בדק - אימא מאתמול הואי. - אי הכי, כי בדק נמי, אימא יצתה רובה וחזרה היא, וכדרבי יוחנן - דרבי יוחנן לא שכיח. ואמר רבי יוסי בן שאול אמר רב: האי תומא שחיקא סכנתא לגלויא. בית שמאי אומרים שאור בכזית. מאי טעמייהו דבית שמאי? אם כן לכתוב רחמנא חמץ, ולא בעי שאור, ואנא אמינא: ומה חמץ שאין חמוצו קשה - בכזית, שאור שחמוצו קשה לא כל שכן? שאור דכתב רחמנא למה ליי? לומר לך: שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. ובית הלל: צריכי דאי כתב רחמנא שאור, הוה אמינא: משום דחמוצו קשה, אבל חמץ דאין חמוצו קשה - אימא לא, צריכא. ואי כתב רחמנא חמץ - משום דראוי לאכילה, אבל שאור שאין ראוי לאכילה אימא לא, צריכא. ובית שמאי לית להו דרבי זירא? דאמר רבי זירא: פתח הכתוב בשאור וסיים בחמץ, לומר לך: זהו שאור זהו חמץ - לענין אכילה כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - לענין ביעור. בית שמאי סברי: לא ילפינן ביעור מאכילה, ובית הלל סברי: ילפינן ביעור מאכילה. אתמר נמי, אמר רבי יוסי בר חנינא: מחלוקת לענין ביעור, אבל לענין אכילה - דברי הכל זה וזה בכזית. תניא נמי הכי: (שמות יג) ולא יראה לך (שאור) (מסורת הש"ס: חמץ) ולא יראה לך (חמץ) (מסורת הש"ס: שאור), זהו מחלוקת שבין בית שמאי ובית הלל, שבית שמאי אומרים: שאור בכזית וחמץ בככותבת, ובית הלל אומרים: זה וזה בכזית. - השוחט חיה ועוף ביום טוב וכו'. השוחט דיעבד - אין, לכתחלה - לא, אימא סיפא: ובית הלל אומרים: לא ישחוט, מכלל דתנא קמא סבר ישחוט - הא לא קשיא לא ישחוט ויכסה קאמר. - אימא סיפא: ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה, מכלל, דרישא לאו דיעבד הוא - אמר רבה: הכי קאמר: השוחט שבא לימלך, כיצד אומר לו? בית שמאי אומרים, אומר לו: שחוט, חפור, וכסה. ובית הלל אומרים: לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום. רב יוסף אמר, הכי קאמר: השוחט שבא להמלך כיצד אומר לו? בית שמאי אומרים, אומר לו: לך חפור שחוט וכסה, ובית הלל אומרים: לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום. אמר ליה אביי לרב יוסף: לימא, מר ורבה בדרבי זירא אמר רב קא

מפלגיתו? דאמר רבי זירא אמר רב: השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, שנאמר (ויקרא יז) ושפך את דמו וכסהו בעפר, עפר לא נאמר, אלא בעפר, מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, דמר אית ליה דרבי זירא, ורבה לית ליה דרבי זירא? אמר ליה: בין לדידי בין לרבה אית לן דרבי זירא, והכא בהא קא מפלגינן: רבה סבר, אי איכא עפר למטה - אין, אי לא - לא, חיישינן דלמא ממליך ולא שחוט. ולדידי (אדרבה), הא עדיפא, דאי לא שרית ליה אתי לאמנועי משמחת יום טוב. ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. אמר רבי זריקא אמר רב יהודה: והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום. - והא קא עביד כתישה - אמר רב חייא בר אשי אמר רב:

דף ת.א

בעפר תיחות. - והא קא עביד גומא - כדרבי אבא, דאמר רבי אבא: החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה - פטור עליה. שאפר כירה מוכן הוא. אפר כירה מאן דכר שמיה? - אמר רבה: הכי קאמר: ואפר כירה מוכן הוא. אמר רב יהודה אמר רב: לא שנו אלא שהוסק מערב יום טוב, אבל הוסק ביום טוב - אסור. ואם ראוי לצלות בו ביצה - מותר. תניא נמי הכי: כשאמרו אפר כירה מוכן הוא, לא אמרו אלא שהוסק מערב יום טוב, אבל הוסק ביום טוב - אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה - מותר. הכניס עפר לגנתו ולחורבתו - מותר לכסות בו. ואמר רב יהודה: מכניס אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו. דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה: והוא שייחד לו קרן זוית. מיתבי: כוי אין שוחטין אותו ביום טוב, ואם שחטו - אין מכסין את דמו. ואי איתא - לכסייה כדרב יהודה - ולטעמך, לכסייה באפר כירה או בדקר נעוץ אלא - דלית ליה, הכא נמי - דלית ליה. - אי הכי, מאי איריא ספק? אפילו ודאי נמי לא - לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ודאי דלא לשחוט, אבל ספק - אימא משום שמחת יום טוב לשחוט, ולא לכסייה - קא משמע לן.

דף ת.ב

והא מדקתני סיפא: ואם שחטו - אין מכסין את דמו, מכלל (דרישא) בדאית ליה עסקינן - אלא אמר רבה: אפר כירה מוכן לודאי ואין מוכן לספק. - לספק מאי טעמא לא - דקא עביד גומא, ודאי נמי קא עביד גומא אלא כדרבי אבא - הכא נמי כדרבי אבא - אלא: ספק מאי טעמא - דלמא עביד כתישה, ודאי נמי - נגזור משום כתישה - ודאי כי קא עביד כתישה - אתי עשה ודחי את לא תעשה. - אימר דאמרינן אתי עשה ודחי את לא תעשה כגון מילה בצרעת, אי נמי סדין בציצית, דבעידנא דקא מעקר לאו - קא מוקים לעשה, הכא, בעידנא דקא מעקר לאו - לא מוקים עשה - הא לא קשיא דבהדי דכתיש קא מכסי. - סוף סוף, יום טוב עשה ולא תעשה הוא, ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה - אלא אמר רבא: אפר כירה דעתו לודאי, ואין דעתו לספק. ואזדא רבא לטעמיה, דאמר רבא: הכניס עפר לכסות בו צואה - מותר לכסות בו דם צפור, דם צפור - אסור לכסות בו צואה. נהרבלאי אמרי: אפילו הכניס עפר לכסות בו דם צפור - מותר לכסות בו צואה. אמרי במערבא: פליגי בה רבי יוסי בר חמא ורבי זירא, ואמרי

לה: רבא בריה דרב יוסף בר חמא ורבי זירא. חד אמר: כוי הרי הוא כצואה, וחד אמר: כוי אינו כצואה. תסתיים דרבא הוא דאמר כוי הרי הוא כצואה, דאמר רבא: הכניס עפר לכסות בו צואה - מותר לכסות בו דם צפור, דם צפור - אסור לכסות בו צואה, תסתיים. רמי בריה דרב יבא אמר: כוי היינו טעמא דלא מכסינן - גזירה משום התרת חלבו. - אי הכי, אפילו בחול נמי - בחול אמרי: לנקר חצרו הוא צריך. - שחט באשפה מאי איכא למימר? בא לימלך מאי איכא למימר? אלא: בחול [אי נמי] מספקא - אמרי ליה רבנן: זיל טרח וכסי. ביום טוב, אי מספקא - מי אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי? תני רבי זירא: לא כוי בלבד אמרו, אלא אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה - אסור לכסותו ביום טוב. אמר רבי יוסי בר יאסיניאה: לא שנו אלא שאין יכול לכסותו בדקירה אחת, אבל יכול לכסותו בדקירה אחת - מותר. - פשיטא - מהו דתימא: נגזר דקירה אחת אטו שתי דקירות, קא משמע לן. אמר רבה: שחט צפור מערב יום טוב - אין מכסין אותו ביום טוב,

דף ט.א

גלגל עיסה מערב יום טוב - מפריש ממנה חלתה ביום טוב. אבוה דשמואל אמר: אפילו גלגל עיסה מערב יום טוב - אין מפריש ממנה חלתה ביום טוב. לימא פליגא דשמואל אדאבוה (דשמואל)? דאמר שמואל: חלת חוצה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש - אמר רבא: מי לא מודה שמואל שאם קרא עליה שם שאסורה לזרים? משנה. בית שמאי אומרים: אין מוליכין את הסולם משובך לשובך, אבל מטהו מחלון לחלון, ובית הלל מתירין. גמרא. אמר רב חנן בר אמני: מחלוקת ברשות הרבים, דבית שמאי סברי: הרואה אומר: להטיח גגו הוא צריך, ובית הלל סברי: שובכו מוכיח עליו. אבל ברשות היחיד - דברי הכל מותר. - איני? והא אמר רב יהודה אמר רב: כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין - אפילו בחדרי חדרים אסור - תנאי היא, דתניא: שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: אלעזר) ורבי שמעון אוסרין. איכא דאמרי, אמר רב חנן בר אמני: מחלוקת ברשות היחיד, דבית שמאי אית להו דרב יהודה אמר רב, ובית הלל לית להו דרב יהודה אמר רב. אבל ברשות הרבים - דברי הכל אסור. - לימא רב דאמר כבית שמאי? - תנאי היא דתניא: שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: אלעזר) ורבי שמעון אוסרין.

דף ט.ב

מתניתין דלא כי האי תנא. דתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל שמוליכין את הסולם משובך לשובך. לא נחלקו אלא להחזיר שבית שמאי אומרים: אין מחזירין, ובית הלל אומרים: אף מחזירין. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - בסולם של שובך, אבל בסולם של עליה דברי הכל אסור. רבי דוסא אומר: מטהו מחלון לחלון. אחרים אומרים משום רבי דוסא: אף מדדין בו. בני רבי חייה נפוק לקרייתא. כי אתו אמר להו אבוהון: כלום מעשה בא לידכם? אמרו לו: סולם בא לדינו, והתירונו. אמר להם: צאו ואסרו מה שהתרתם. אינהו סבור: מדקא אמר רבי יהודה

בסולם של עליה לא פליגי - מכלל דתנא קמא סבר פליגי. ולא היא, רבי יהודה טעמיה דתנא קמא קא מפרש. ממאי - מדקתני: מוליכין את הסולם משובד לשובד. ואי סלקא דעתך בסולם של עליה פליגי, האי מוליכין את הסולם משובד לשובד? מוליכין את הסולם לשובד מבעי ליה - אלא לאו הכי קאמר: של שובד - אין, של עליה - לא. ואידך: מי קתני סולם של שובד? משובד לשובד קתני, ואפילו לכמה שובכין. איכא דאמרי: אמרו לו: הטוי סולם של עליה בא לידינו, והתרנוהו. אמר להם: צאו ואסרו מה שהתרתם. אינהו סבור: מאי דקא אסר תנא קמא - קא שרי רבי דוסא. ולא היא, מאי דקא שרי תנא קמא - קא אסר רבי דוסא. אבל מטהו מחלון לחלון וכו'. אלמא, גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא. ורמינהי: השוחט חיה ועוף ביום טוב, בית שמאי אומרים: יחפור בדקר ויכסה, ובית הלל אומרים: לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום - אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. - ממאי? דלמא עד כאן לא קאמרי בית שמאי התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ, אבל היכא דליכא דקר נעוץ - לא. ואי נמי: עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא דשובכו מוכיח עליו, אבל התם לא אלא, אי קשיא הא קשיא: בית שמאי אומרים: לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום, ובית הלל אומרים: עומד ואומר זה וזה אני נוטל. אלמא: גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא, ורמינהי: השוחט חיה ועוף ביום טוב אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. - ודלמא לא היא עד כאן לא אמרי בית שמאי אלא היכא דאיכא דקר נעוץ,

דף יא

אבל היכא דליכא דקר נעוץ - לא, אי נמי: עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא כיון דמוקצה הוא, בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגי, אבל התם - לא. אלא, אי קשיא הא קשיא: בית שמאי אומרים: אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר, ובית הלל מתירין. אלמא: גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא, ורמינהי: השוחט חיה ועוף בית שמאי וכו' - אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. - ממאי? דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי בית שמאי התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ, אבל היכא דליכא דקר נעוץ - לא. אי נמי: עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא דאיכא תורת כלי עליו, אבל התם - לא. אלא, אי קשיא הא קשיא: בית שמאי אומרים: אין נותנין את העור לפני הדורסן, ולא יגביהנו אלא אם כן יש עליו כזית בשר, ובית הלל מתירין. אלמא: גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא, ורמינהי: השוחט חיה ועוף ביום טוב וכו' - אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. - ממאי? דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי בית שמאי התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ, אבל היכא דליכא דקר נעוץ - לא. אי נמי: עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא דחזי למזגא עלויה, אבל התם - לא. אלא, אי קשיא הא קשיא: בית שמאי אומרים: אין מסלקין את התריסין ביום טוב ובית הלל מתירין אף להחזיר, אלמא: גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא, ורמינהי: השוחט חיה ועוף ביום טוב וכו' בשלמא בית שמאי אבית שמאי לא קשיא, התם -

דאיכא דקר נעוץ, הכא - ליכא דקר נעוץ. אלא בית הלל אבית הלל קשיא - אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. (אי נמי) (מסורת הש"ס: דילמא לא היא) עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא משום דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים, אבל התם - לא. משנה. בית שמאי אומרים: לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום, ובית הלל אומרים: עומד ואומר זה וזה אני נוטל. גמרא. אמר רב חנן בר אמי: מחלוקת בבריכה ראשונה, דבית שמאי סברי: גזרינן דלמא אתי לאמלוכי, ובית הלל סברי: לא גזרינן. אבל בבריכה שניה - דברי הכל בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגיא. ובית הלל, למה ליה למימר זה וזה אני נוטל? לימא מכאן אני נוטל למחר וכי תימא: בית הלל לית להו ברירה, והתנן: המת בבית ולו פתחים הרבה - כולן טמאים, נפתח אחד מהן - הוא טמא וכולן טהורין. חשב להוציאו באחד מהן, או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה - מצלת על כל הפתחים כולן. בית שמאי אומרים: והוא שחשב להוציאו עד שלא ימות המת, ובית הלל אומרים: אף משימות המת. - הא אתמר עלה, אמר רבה: לטהר את הפתחים מכאן ולהבא. וכן אמר רבי אושעיא: לטהר את הפתחים מכאן ולהבא. מכאן ולהבא - אין, למפרע - לא. רבא אמר: לעולם למפרע, והכא היינו טעמא: דלמא מטלטל ושביק, מטלטל ושביק, וקא מטלטל מידי דלא חזי ליה. - והא אמרת בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגיא - הני מילי מערב יום טוב,

דף יב

אבל ביום טוב אסור, דזימנין דמשתכחי שמנים כחושים, וכחושים שמנים, וקמטלטל מידי דלא חזי ליה. אי נמי זימנין דמשתכחי כלהו כחושים, ושביק להו, ואתי לאמנועי משמחת יום טוב. משנה. זמן שחורים ומצא לבנים, לבנים ומצא שחורים, שנים ומצא שלשה - אסורים. שלשה ומצא שנים - מותרים. בתוך הקן ומצא לפני הקן - אסורין, ואם אין שם אלא הם - הרי אלו מותרים. - גמרא. פשיטא - אמר רבה: הכא במאי עסקינן - כגון שזמן שחורים ולבנים, והשכים ומצא שחורים במקום לבנים, ולבנים במקום שחורים. מהו דתימא: הני אינהו נינהו, ואתהפוכי אתהפוך, קא משמע לך: הנך אזדו לעלמא, והני אחריני נינהו. לימא מסייע ליה לרבי חנינא, דאמר רבי חנינא: רוב וקרוב - הלך אחר הרוב. - כדאמר אביי: בדף, הכא נמי בדף. שנים ומצא שלשה אסורין. מה נפשך, אי אחריני נינהו - הא אחריני נינהו, ואי לא אחריני נינהו - הא איכא חד דמערב בהו. שלשה ומצא שנים מותרין. מאי טעמא? הני אינהו נינהו, וחד מנייהו אזל לעלמא. לימא מתניתין רבי היא ולא רבנן, דתניא: הניח מנה ומצא מאתים - חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה, דברי רבי. וחכמים אומרים: הכל חולין. הניח מאתים ומצא מנה - מנה מונח ומנה מוטל, דברי רבי. וחכמים אומרים: הכל חולין. - אפילו תימא רבנן, הא אתמר עלה, רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו: שאני גוזלות הואיל ועשוין לדדות. - ולמה לי לשנויי עלה שאני גוזלות הואיל ועשוין לדדות? והא אתמר עלה דההיא דרבי יוחנן ורבי אלעזר חד אמר: בשני כיסין מחלוקת, אבל בכיס אחד - דברי הכל חולין. וחד אמר: בכיס אחד מחלוקת, אבל בשני כיסין - דברי הכל מנה מונח ומנה

מוטל. בשלמא למאן דאמר בשני כיסין מחלוקת - היינו דאיצטריך לשנויי הכא שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות. אלא למאן דאמר בכיס אחד מחלוקת, אבל בשני כיסין - דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל, השתא למה לי לשנויי עלה? הא אמרת בשני כיסין לא פליגי - אמר רב אשי: הכא בגוזלות מקושרים וכיסים מקושרים עסקינן. גוזלות - מנתחי אהדדי, כיסין - לא מנתחי אהדדי. ורבי אמר לך: כיסין נמי, זמנין

דף יא.א

דמתעכל קטרייהו. בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין. לימא מסייע ליה לרבי חנינא, דאמר רבי חנינא: רוב וקרוב - הלך אחר הרוב. - אמר אביי: בדף. רבא אמר: בשני קנין זו למעלה מזו עסקינן. ולא מבעיא זמן בתחתונה ולא זמן בעליונה, ומצא בתחתונה ולא מצא בעליונה - דאסירן, דאמרינן: הנך אזלו לעלמא, והנך אשתרבוני אשתרבוני ונחות. אלא אפילו זמן בעליונה ולא זמן בתחתונה, ובא ומצא בעליונה ולא מצא בתחתונה - הנך נמי אסירי, דאמרינן: הנך אזלו לעלמא, והנך סרוכי סריך וסליקו. ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין. היכי דמי? אילימא במפורחין, איכא למימר: הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו אלא במדדין. אי דאיכא קן בתוך חמשים אמה - אדדויי אדדו, ואי דליכא קן בתוך חמשים אמה - פשיטא דמותרין, דאמר מר עוקבא בר חמא: כל המדדה - אין מדדה יותר מחמשים אמה - לעולם דאיכא קן בתוך חמשים אמה, וכגון דקיימא בקרן זוית. מהו דתימא: אדדויי אדדו, קא משמע לן: כל היכא דמדדה והדר חזי לקניה - מדדה, ואי לא - לא מדדה. משנה. בית שמאי אומרים: אין נוטלים את העלי לקצב עליו בשר, ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים: אין נותנין את העור לפני הדורסן, ולא יגביהנו, אלא אם כן יש עמו כזית בשר. ובית הלל מתירין. גמרא. תנא: ושיון שאם קצב עליו בשר - שאסור לטלטלו. אמר אביי: מחלוקת בעלי, אבל בתברא גרמי - דברי הכל מותר. - פשיטא, עלי תנן - מהו דתימא: הוא הדין דאפילו תברא גרמי נמי, והאי דקתני עלי - להודיעך כחן דבית הלל, דאפילו דבר שמלאכתו לאיסור נמי שרו, קא משמע לן. איכא דאמרי, אמר אביי: לא נצרכא אלא אפילו תברא גרמי חדתי. מהו דתימא: ממלך ולא תבר עלה, קא משמע לן. - ובית שמאי לא חיישי לאמלוכי? והתניא, בית שמאי אומרים: אין מוליכין טבח וסכין אצל בהמה, ולא בהמה אצל טבח וסכין, ובית הלל אומרים: מוליכין זה אצל זה. בית שמאי אומרים: אין מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה, ולא מדוכה אצל תבלין ומדוך. ובית הלל אומרים: מוליכין זה אצל זה - הכי השתא? בשלמא בהמה - אתי לאמלוכי, דאמר: נשבק האי בהמה כחושה, ומייתינא בהמה אחריתי דשמינה מינה. קדרה נמי אתי לאמלוכי, דאמר: נשבק האי קדרה דבעיא תבלין, ומייתינא אחריתי דלא בעיא תבלין. הכא מאי איכא למימר - ממלך ולא תבר? כיון דשחטה - לתבירא קיימא. בית שמאי אומרים אין נותנין את העור. תנא: ושיון שמולחין עליו בשר לצלי. אמר אביי: לא שנו אלא לצלי, אבל לקדרה - לא. - פשיטא, לצלי תנן - הא קא משמע לן: דאפילו לצלי כעין קדרה אסור. תנו רבנן: אין מולחין את החלבים ואין מהפכין בהן. משום רבי יהושע אמרו: שוטחן ברוח על גבי

יתדות. אמר רב מתנה: הלכה כרבי יהושע. איכא דאמרי, אמר רב מתנה: אין הלכה כרבי יהושע. בשלמא למאן דאמר הלכה כרבי יהושע - אצטריך, סלקא דעתך אמינא: יחיד ורבים הלכה כרבים - קא משמע לן: הלכה כיחיד. אלא למאן דאמר אין הלכה, פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים - מהו דתימא: מסתבר טעמיה דרבי יהושע, דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט, קא משמע לן. - ומאי שנא מעור לפני הדורסן?

דף יא.ב

התם לא מוכחא מלתא, משום דחזי למזגא עליה. הכא אתי למימר: מאי טעמא שרו לי רבנן - כי היכי דלא לסרח, מה לי למשטחינהו מה לי לממלחינהו. אמר רב יהודה אמר שמואל: מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת, אף על פי שאינו צריך אלא לחתיכה אחת. רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא. משנה. בית שמאי אומרים: אין מסלקין את התריסין ביום טוב, ובית הלל מתירין אף להחזיר. גמרא. מאי תריסין? אמר עולא: תריסי חנויות. ואמר עולא: שלשה דברים התירו סופן משום תחלתן, ואלו הן: עור לפני הדורסן, ותריסי חנויות, וחזרת רטיה במקדש. ורחבא אמר רבי יהודה: אף הפותח חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל, ואלביא דרבי יהודה דאמר יגמור. - עור לפני הדורסן תנינא - מהו דתימא: טעמייהו דבית הלל משום דחזי למזגא עלייהו, ואפילו מערב יום טוב נמי, קא משמע לן: התירו סופן משום תחלתן דיום טוב - אין, דערב יום טוב - לא. תריסי חנויות נמי תנינא: [ובית הלל מתירין אף להחזיר] - מהו דתימא: טעמייהו דבית הלל משום דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים, ואפילו דבתים נמי, קא משמע לן: התירו סופן משום תחלתן, דחנויות - אין, דבתים - לא. חזרת רטיה במקדש נמי תנינא: מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה - מהו דתימא: טעמא מאי - משום דאין שבות במקדש, אפילו כהן דלאו בר עבודה הוא, קא משמע לן: התירו סופן משום תחלתן דבר עבודה - אין, דלאו בר עבודה - לא. פותח את חביתו נמי תנינא: הפותח את חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל, רבי יהודה אומר: יגמור, וחכמים אומרים: לא יגמור - מהו דתימא: טומאת עם הארץ ברגל כטהרה שווה רבנן, ואף על גב דלא התחיל נמי, קא משמע לן: התירו סופן משום תחלתן, התחיל - אין, לא התחיל - לא. - ועולא מאי טעמא לא אמר הא? - בפלוגתא לא קא מיירי. - הנך נמי פלוגתא נינהו - בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה. מתניתין דלא כי האי תנא, דתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל שמסלקין את התריסין ביום טוב, לא נחלקו אלא להחזיר. שבית שמאי אומרים: אין מחזירין, ובית הלל אומרים: אף מחזירין. במה דברים אמורים - בשיש להן ציר, אבל אין להן ציר - דברי הכל מותר. והתניא: במה דברים אמורים - בשאין להן ציר, אבל יש להן ציר - דברי הכל אסור - אמר אביי: בשיש להן ציר מן הצד - דברי הכל אסור, אין להן ציר כל עיקר - דברי הכל מותר, כי פליגי - בשיש להן ציר באמצע.

דף יב.א

מר סבר: גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד, ומר סבר: לא גזרינן. משנה. בית שמאי

אומרים: אין מוציאין לא את הקטן, ולא את הלולב, ולא את ספר תורה לרשות הרבים. ובית הלל מתירין. גמרא. תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי: השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה. אמר ליה: דאמר לך מני - בית שמאי היא, דאמרי: לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. דאי בית הלל - הא אמרי: מתוך שהותרה הוצאה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. הכא נמי, מתוך שהותרה שחיטה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. מתקיף לה רבה: ממאי דבית שמאי ובית הלל בהא פליגי? דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליום טוב קא מיפלגי? מר סבר: ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליום טוב, ומר סבר: ערוב הוצאה לשבת, ואין ערוב הוצאה ליום טוב, כדכתיב (ירמיהו יז) ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת, בשבת - אין, ביום טוב - לא. - מתקיף לה רב יוסף: אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא, מדלא מפלגי באבנים, שמע מינה: בהוצאה שלא לצורך פליגי. ואף רבי יוחנן סבר: במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי. דתני תנא קמיה דרבי יוחנן: - המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו - לוקה חמש. לוקה משום מבשל גיד, ולוקה משום אוכל גיד, ולוקה משום מבשל בשר בחלב, ולוקה משום אוכל בשר בחלב, - ולוקה

דף יבב

משום הבערה. אמר ליה: פוק תני לברא הבערה ובשול אינה משנה. ואם תמצא לומר משנה - בית שמאי היא, דאמרי: לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך, הכא נמי לא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. דאי בית הלל, כיון דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך, הכא נמי, מתוך שהותרה הבערה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך. משנה. בית שמאי אומרים: אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב, בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום. ובית הלל מתירין. אמרו להם בית שמאי: גזרה שוה: חלה ומתנות - מתנה לכהן, ותרומה - מתנה לכהן, כשם שאין מוליכין את התרומה - כך אין מוליכין את המתנות. אמרו להם בית הלל, לא, אם אמרתם בתרומה - שאינו זכאי בהרמתה, תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן? גמרא. קא סלקא דעתך: שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום, ושהורמו מאמש ושנשחטו מאמש. מני מתניתין? לא רבי יוסי, ולא רבי יהודה, אלא אחרים. דתניא, אמר רבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המתנות שהורמו מערב יום טוב שמוליכין עם המתנות שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום. לא נחלקו אלא להוליכין בפני עצמן, שבית שמאי אומרים: אין מוליכין, ובית הלל אומרים: מוליכין. וכך היו בית שמאי דנין: חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן, כשם שאין מוליכין את התרומה - כך אין מוליכין את המתנות. אמרו להם בית הלל: לא, אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה, תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן? אמר רבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המתנות שמוליכין, לא נחלקו אלא על התרומה, שבית שמאי אומרים: אין מוליכין, ובית הלל אומרים: מוליכין. וכך היו בית

הלל דנין: חלה ומתנות מתנה לכהן, ותרומה מתנה לכהן. כשם שמוליכין את המתנות - כך מוליכין את התרומה. אמרו להם בית שמאי: לא, אם אמרתם במתנות - שזכאי בהרמתן, תאמרו בתרומה שאין זכאי בהרמתה? אחרים אומרים: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על התרומה שאין מוליכין, לא נחלקו אלא על המתנות. שבית שמאי אומרים: אין מוליכין, ובית הלל אומרים: מוליכין. לימא אחרים היא ולא רבי יהודה - אמר רבא: מי קתני שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום? שהורמו קתני, ולעולם שחיטתן מאמש. - לימא רבי יהודה היא ולא אחרים? - אפילו תימא אחרים, ובהנך דנשחטו מאמש. - אי הכי היינו רבי יהודה - איכא בינייהו טפלה. אמר רב יהודה אמר - שמואל: הלכה כרבי יוסי. רב טובי בריה דרב נחמיה הוה ליה גרבא דחמרא דתרומה. אתא לקמיה דרב יוסף, אמר ליה: מהו לאמטויי לכהן האידינא? - אמר ליה: הכי אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי. אושפיזיכניה דרבא בר רב חנן הוה ליה אסורייתא דחרדלא, אמר ליה: מהו לפרוכי ומיכל מנייהו ביום טוב? לא הוה בידיה, אתא לקמיה דרבא. אמר ליה: מוללין מלילות ומפרכין קטניות ביום טוב. איתביה אביי: המולל מלילות מערב שבת למחר מנפח מיד ליד ואוכל, אבל לא בקנון ולא בתמחוי. המולל מלילות מערב יום טוב למחר מנפח על יד על יד ואוכל, אפילו בקנון ואפילו בתמחוי, אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה. מערב יום טוב - אין, ביום טוב - לא - אפילו תימא ביום טוב, ואידי דתנא רישא מערב שבת - תנא סיפא נמי מערב יום טוב? - אם כן מצינו תרומה שזכאי בהרמתה, ותנן: לא, אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה וכו' - לא קשיא:

דף יגא

הא - רבי, הא - רבי יוסי ברבי יהודה. דתניא: הכניס שבלין לעשות מהן עיסה - אוכל מהן עראי ופטור, למוללן במלילות - רבי מחייב ורבי יוסי ברבי יהודה פוטר. ולרבי יוסי ברבי יהודה נמי משכחת לה, כגון שהכניס שבלין לעשות מהן עיסה, ונמלך עליהן למוללן ביום טוב, דטבלא ביומיה. אלא מאי תרומה - רוב תרומה. אמר אביי: מחלוקת בשבלין, אבל בקטניות - דברי הכל אסורייתא טבלא. לימא מסייע ליה: מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל - הרי זה כותש, ומחשב כמה זרע יש בהם, ומפריש על הזרע ואינו מפריש על העץ. מאי לאו רבי יוסי ברבי יהודה היא, דאמר התם לא טבלא, הכא טבלא - לא, רבי היא. - אי רבי היא, מאי אריא תלתן? אפילו שבלין נמי - אלא מאי - רבי יוסי ברבי יהודה, לשמעין שאר מיני קטניות וכל שכן תלתן - אלא, תלתן אצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: הואיל וטעם עצו ופריו שוה לפרוש נמי אעצו, קא משמע לן. איכא דאמרי, אמר אביי: מחלוקת בשבלין, אבל בקטניות - דברי הכל אסורייתא לא טבלא. מיתבי: מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל הרי זה כותש ומחשב כמה זרע יש בהן, ומפריש על הזרע ואינו מפריש על העץ. מאי לאו - טבל טבול של תרומה - לא, טבל טבול של תרומת מעשר, וכדרבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש. דאמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשבלין - שמו טבולו לתרומת מעשר. -

כותש למה לוי? לימא ליה: כי היכי דיהבו לי - הכי יהיבנא לך - אמר רבא: קנסא. תניא נמי הכי בן לוי שנתנו לו שבלין במעשרותיו - עושה אותן גורן, ענבים - עושה אותן יין. זיתים - עושה אותן שמן ומפריש עליהם תרומת מעשר, ונותן לכהן. שכשם שתרומה גדולה אינה ניטלת

דף יג.ב

אלא מן הגורן ומן היקב, כך תרומת מעשר אינה ניטלת אלא מן הגורן ומן היקב. - מחשב? הא מדידה בעי - הא מני - אבא אלעזר בן גימל היא. דתניא, אבא אלעזר בן גימל אומר: (במדבר יח) ונחשב לכם תרומתכם - בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר. כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה - כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה. גופא, אמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשבלין - שמו טובלו לתרומת מעשר. מאי טעמא? אמר רבא: הואיל ויצא עליו שם מעשר. אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשבלין - פטור מתרומה גדולה, שנאמר (במדבר יח) והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, מעשר מן המעשר אמרתי לך, ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר. - אמר ליה, רב פפא לאביי: אי הכי, אפילו הקדימו בכרי נמי - אמר ליה: עליך אמר קרא (במדבר יח) מכל (מעשרתיכם) (מסורת הש"ס: מתנותיכם) תרימו את כל תרומת ה'. - ומה ראית? - האי אדגן, והאי לא אדגן. תנן התם: המקלף שעורין מקלף אחת אחת ואוכל, ואם קלף ונתן לתוך ידו - חייב. אמר רבי אלעזר: וכן לשבת. - איני? והא רב מקלפא ליה דביתהו כסי, כסי, ורבי חייא מקלפא ליה דביתהו כסי, כסי - אלא, אי אתמר אסיפא אתמר: המולל מלילות של חטים - מנפח על יד, על יד, ואוכל, ואם נפח ונתן לתוך חיקו - חייב. אמר רבי אלעזר: וכן לשבת. מתקיף לה רבי אבא בר ממל: ורישא, למעשר - אין, לשבת לא? ומי איכא מידי דלענין שבת לא הוי גמר מלאכה, ולמעשר הוי גמר מלאכה? - מתקיף לה רב ששת בריה דרב אידי: ולא? והא גרנן למעשר, דתנן: איזהו גרנן למעשר? הקשואין והדלועין משיפקסו, ושלא פקסו - משיעמיד ערמה. ותנן נמי גבי בצלים: משיעמיד ערמה. ואילו גבי שבת - העמדת ערמה פטור אלא מאי אית לך למימר - מלאכת מחשבת אסרה תורה, הכא נמי: מלאכת מחשבת אסרה תורה. כיצד מולל? אביי משמיה דרב יוסף אמר: חדא אחדא, ורב אויא משמיה דרב יוסף אמר: חדא אתרתי. רבא אמר: כיון דמשני - אפילו חדא אכולהו נמי. כיצד מנפח? אמר רב אדא בר אהבה אמר רב: מנפח

דף יד.א

מקשרי אצבעותיו ולמעלה. מחכו עלה במערבא: כיון דמשני - אפילו בכולה ידא נמי. אלא אמר רבי אלעזר: מנפח בידו אחת ובכל כחו. משנה. בית שמאי אומרים: תבלין נדוכין במדוך של עץ, והמלח בפך ובעץ הפרור. ובית הלל אומרים: תבלין נדוכין כדרכן במדוך של אבן, והמלח במדוך של עץ. גמרא. דכולי עלמא מיהת מלח בעיא שנוי, מאי טעמא? רב הונא ורב חסדא חד אמר: כל הקדרות כולן צריכות מלח, ואין כל הקדרות

צריכות תבלין. וחד אמר: כל התבלין מפיגין טעמן, ומלח אינה מפיגה טעמה. מאי בנייהו? איכא בנייהו דידע מאי קדרה בעי לבשולי, אי נמי במוריקא. אמר רב יהודה אמר שמואל: כל הנדוכין - נדוכין כדרכן, ואפילו מלח. - והא אמרת מלח בעיא שנוי - הוא דאמר כי האי תנא. דתניא, אמר רבי מאיר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הנדוכין - שנדוכין כדרכן ומלח עמהן. לא נחלקו אלא לדוכה בפני עצמה, שבית שמאי אומרים: מלח בפך ובעץ הפרור לצלי, אבל לא לקדרה. ובית הלל אומרים: בכל דבר. - בכל דבר סלקא דעתך? אלא אימא: לכל דבר. אמר ליה רב אחא ברדלא לבריה: כי דיכת - אצלי אצלווי ודוך. רב ששת שמע קל בוכנא, אמר: האי לאו מגווייה דביתאי הוא. - ודלמא אצלווי אצלי? - דשמעיה דהוה צליל קליה. - ודלמא תבלין הווי? - תבלין נבוחי מנבח קלייהו. תנו רבנן: אין עושין טיסני, ואין כותשין במכתשת. תרתני? - הכי קאמר: מה טעם אין עושין טיסני - לפי שאין כותשין במכתשת. - ולימא אין כותשין במכתשת - אי תני אין כותשין במכתשת - הוה אמינא: הני מילי במכתשת גדולה, אבל במכתשת קטנה - אימא שפיר דמי, קא משמע לן. - והתניא: אין כותשין במכתשת גדולה, אבל כותשין במכתשת קטנה - אמר אביי: כי תניא נמי מתניתא מכתשת גדולה תניא.

דף י"ב

רבא אמר: לא קשיא הא לן, והא להו. רב פפי אקלע לבי מר שמואל, אייתי ליה דייסא ולא אכל. - ודלמא במכתשת קטנה עבדוה? - דחזייה דהוה דייק טפי. - ודלמא מאתמול עבדוה? - דחזייה דהוה קליף צהריה, ואי בעית אימא: שאני בי מר שמואל, דאיכא פריצותא דעבדי. משנה. הבורר קטניות ביום טוב, בית שמאי אומרים: בורר אוכל ואוכל, ובית הלל אומרים: בורר כדרכו, בחיקו בקנון ובתמחוי, אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה. רבן גמליאל אומר: אף מדיח ושולה. גמרא. תניא, אמר רבן גמליאל: במה דברים אמורים - כשהאוכל מרובה על הפסולת, אבל פסולת מרובה על האוכל - דברי הכל נוטל את האוכל ומניח את הפסולת. פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי? - לא צריכא, דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא. רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה. תניא, אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: כך היה מנהגן של בית רבן גמליאל: שהיו מביאין דלי מלא עדשים ומציפין עליו מים, ונמצא אוכל למטה ופסולת למעלה. - והתניא איפכא - לא קשיא הא בעפרא, הא בגילי. משנה. בית שמאי אומרים: אין משלחין ביום טוב אלא מנות, ובית הלל אומרים: משלחין בהמה חיה ועוף, בין חיים בין שחוטין. משלחין יינות שמנים, וסלתות, וקטניות, אבל לא תבואה. ורבי שמעון מתיר בתבואה. גמרא. תני רב יחיאל: ובלבד שלא יעשנו בשורה. תנא: אין שורה פחותה משלשה בני אדם. בעי רב אשי: תלתא גברי ותלתא מיני מאי? - תיקו. רבי שמעון מתיר בתבואה. תניא: רבי שמעון מתיר בתבואה, כגון חטין - לעשות מהן לודיות, שעורים - ליתן לפני בהמתו, עדשים - לעשות מהן רסיסין. משנה. משלחין כלים, בין תפורין בין שאינן תפורין, ואף על פי שיש בהן כלאים, והן לצורך המועד. אבל לא סנדל המסומר,

ולא מנעל שאינו תפור. רבי יהודה אומר: אף לא מנעל לבן, מפני שצריך אומן. זה הכלל: כל שנאותין בו - ביום טוב משלחין אותו. גמרא. בשלמא תפורין - חזו למלבוש שאין תפורין נמי - חזו לכסויי, אלא כלאים למאי חזו? וכי תימא: חזו למימד תותיה, והתניא: (ויקרא יט) לא יעלה עליך - אבל אתה יכול להציעו תחתך. אבל אמרו חכמים: אסור לעשות כן, שמא תכרך לו נימא על בשרו. וכי תימא: דמפסיק מידי ביני ביני, והאמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי משום קהלא קדישא דבירושלים: אפילו עשר מצעות זו על גבי זו וכלאים תחתיהן - אסור לישן עליהם, (משום שנאמר לא יעלה עליך) - אלא בוילון. - והאמר עולא: מפני מה אמרו וילון טמא - מפני שהשמש מתחמם כנגדו

דף טו.א

אלא בקשין, וכי הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע: האי נמטא גמטא דנרש שריא. אמר רב פפא: ערדלין אין בהן משום כלאים, אמר רבא: הני צררי דפשיטי אין בהם משום כלאים, דבזרני - יש בהם משום כלאים. רב אשי אמר: אחד זה ואחד זה אין בהן משום כלאים, לפי שאין דרך חמום בכך. אבל לא סנדל המסומר. סנדל המסומר מאי טעמא לא? משום מעשה שהיה. אמר אביי: סנדל המסומר אסור לנעלו, ומותר לטלטלו. אסור לנעלו משום מעשה שהיה, ומותר לטלטלו - מדקתני אין משלחין. דאי סלקא דעתך אסור לטלטלו - השתא לטלטולי אסור, משלחין מבעיא? ולא מנעל שאינו תפור. פשיטא - לא נצרכא דאף על גב דנקיט בסיכא. רבי יהודה אומר אף לא מנעל לבן. תניא, רבי יהודה מתיר בשחור ואוסר בלבן, מפני שצריך ביצת הגיר. רבי יוסי אוסר בשחור, מפני שצריך לצחצחו. ולא פליגי, מר כי אתריה ומר כי אתריה. באתריה דמר בשרא לתחת, באתריה דמר בשרא לעיל. זה הכלל כל שנאותין בו ביום טוב. רב ששת שרא להו לרבנן לשדורי תפלין ביומא טבא. - אמר ליה אביי: והא אנן תנן: כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו - הכי קאמר: כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב. אמר אביי: תפלין, הואיל ואתו לידן נימא בהו מילתא: היה בא בדרך ותפלין בראשו, ושקעה עליו חמה - מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו. היה יושב בבית המדרש ותפלין בראשו, וקדש עליו היום - מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו. מתב רב הונא בריה דרב איקא: היה בא בדרך ותפלין בראשו וקדש עליו היום - מניח ידו עליהן עד שמגיע לבית הסמוך לחומה, היה יושב בבית המדרש - וקדש עליו היום - מניח ידו עליהן עד שמגיע לבית הסמוך לבית המדרש - לא קשיא הא - דמנטרא, הא - דלא מנטרא. - אי דלא מנטרא, מאי איריא בראשו? אפילו מחתן בארעא נמי דהא תנן: המוצא תפלין מכניסן זוג זוג - לא קשיא הא - דמנטרא מחמת גנבי ומחמת כלבי, הא דמנטרא מחמת כלבי, ולא מנטרא מחמת גנבי. מהו דתימא: רוב לסטים ישראל נינהו, ולא מזלזלי בהו, קא משמע לן. הדרן עלך ביצה.

דף טו.ב

משנה. יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה מיום טוב לשבת, אבל מבשל

הוא ליום טוב, ואם הותיר - הותיר לשבת. ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת. בית שמאי אומרים: שני תבשילין, ובית הלל אומרים: תבשיל אחד. ושון בדג וביצה שעליו שהן שני תבשילין. אכלו או שאבד - לא יבשל עליו בתחלה, ואם שיר ממנו כל שהוא - סומך עליו לשבת. גמרא. מנא הני מילי? - אמר שמואל: דאמר קרא (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו - זכרהו מאחר שבא להשכחו. מאי טעמא? - אמר רבא: כדי שיברור מנה יפה לשבת, ומנה יפה ליום טוב. רב אשי אמר: כדי שיאמרו: אין אופין מיום טוב לשבת, קל וחומר מיום טוב לחול. תנן: עושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת. בשלמא לרב אשי, דאמר: כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת - היינו דמערב יום טוב - אין, ביום טוב - לא. אלא לרבא, מאי איריא מערב יום טוב? אפילו ביום טוב נמי - אין הכי נמי, אלא גזרה שמא יפשע. ותנא מייתי לה מהכא: (שמות טז) את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו - מכאן אמר רבי אלעזר: אין אופין אלא על האפוי, ואין מבשלין אלא על המבושל. מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן התורה. תנו רבנן: מעשה ברבי אליעזר שהיה יושב ודורש כל היום כולו בהלכות יום טוב. יצתה כת ראשונה, אמר: הללו בעלי פטסין. כת שניה, אמר: הללו בעלי חביות. כת שלישית, אמר: הללו בעלי כדין. כת רביעית, אמר: הללו בעלי לגינין. כת חמישית, אמר: הללו בעלי כוסות. התחילו כת ששית לצאת, אמר: הללו בעלי מארה. נתן עיניו בתלמידים, התחילו פניהם משתנין. אמר להם: בני, לא לכם אני אומר אלא להללו שיצאו, שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה. בשעת פטירתן אמר להם: (נחמיה ח) לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעזכם. אמר מר: שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, והא שמחת יום טוב מצוה היא - רבי אליעזר לטעמיה, דאמר: שמחת יום טוב רשות. דתניא, רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא: או אוכל ושותה או יושב ושונה. רבי יהושע אומר: חלקהו - חציו לה' וחציו לכם. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו. כתוב אחד אומר (דברים טז) עצרת לה' אלהיך, וכתוב אחד אומר (במדבר כט) עצרת תהיה לכם, הא כיצד? רבי אליעזר סבר: או כולו לה' או כולו לכם, ורבי יהושע סבר: חלקהו - חציו לה' וחציו לכם. מאי לאין נכון לו? אמר רב חסדא: למי שלא הניח עירובי תבשילין. איכא דאמרי: מי שלא היה לו להניח עירובי תבשילין, אבל מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח - פושע הוא. מאי כי חדות ה' היא מעזכם? אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ברבי שמעון: אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, לוו עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו בי ואני פורע. ואמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ברבי שמעון: הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר (תהלים צג) אדיר במרום ה'. אי נמי: אדרא כשמיה, כדאמרי אינשי: מאי אדרא - דקיימא לדרי דרי. תניא נמי הכי: שדה שיש בה אדר אינה נגזלת, ואינה נחמסת, ופירותיה משתמרין. תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה:

כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה. שאם פחת - פוחתין לו, ואם הוסיף - מוסיפין לו. אמר רבי אבהו: מאי קראה - (תהלים פא) תקעו בחדש שופר (בכסא) (מסורת הש"ס: בכסה) ליום חגנו, איזהו חג שהחדש מתכסה בו - הוי אומר זה ראש השנה, וכתוב (תהלים פא) כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. מאי משמע דהאי חק לישראל דמזוני הוא - דכתיב (בראשית מז) ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה. מר זוטרא אמר מהכא: (משלי ל) הטריפני לחם חקי. תניא, אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר: זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים. שנאמר (תהלים סח) ברוך ה' יום יום. תניא נמי הכי: בית שמאי אומרים: מחד שביך לשבתך, ובית הלל אומרים: ברוך ה' יום יום. אמר רבי חמא ברבי חנינא: הנותן מתנה לחברו אין צריך להודיעו, שנאמר (שמות לד) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. מיתבי: (שמות לא) לדעת כי אני ה' מקדשכם, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם. מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל: הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו - לא קשיא הא במתנה דעבידא לאגלויי, הא במתנה דלא עבידא לאגלויי. - שבת נמי מתנה דעבידא לאגלויי? - מתן שכרה לא עבידא לאגלויי. אמר מר, מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל: הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו. מאי עביד ליה? - שייף ליה משחא, ומלי ליה כוחלא. והאידינא דחיישינן לכשפים מאי? אמר רב פפא: שייף ליה מאותו המין. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: כל מצוה שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל נתן להם בפרהסיא, חוץ משבת שנתן להם בצנעא, שנאמר (שמות לא) בני ובין בני ישראל אות היא לעלם. - אי הכי לא לענשו נכרים עלה? - שבת אודועי אודעינהו, מתן שכרה לא אודעינהו. ואי בעית אימא: מתן שכרה נמי אודעינהו, נשמה יתירה לא אודעינהו. דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר (שמות לא) שבת וינפש, כיון ששבת ווי אבדה נפש. עושה אדם תבשיל מערב יום טוב. אמר אביי: לא שנו אלא תבשיל, אבל פת לא. מאי שנא פת דלא? אילימא מידי דמלפת בעינן, ופת לא מלפתא - והא דייסא נמי, דלא מלפתא, דאמר רבי זירא: הני בבליאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא. ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: מערבין בדייסא - אלא, מידי דלא שכיח בעינן, ופת שכיחא ודייסא לא שכיחא. איכא דאמרי, אמר אביי: לא שנו אלא תבשיל, אבל פת - לא. מאי טעמא? אילימא דמידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא, והא דייסא לא שכיחא, ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: אין מערבין בדייסא - אלא, מידי דמלפת בעינן, ופת לא מלפתא. ודייסא נמי לא מלפתא, דאמר רבי זירא: הני בבליאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא. תני רבי חייה: עדשים שבשולי קדרה סומך עליהן משום ערובי תבשילין. והני מילי דאית בהו כזית. אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: שמנונית

שעל גבי הסכין גוררו וסומך עליו משום ערובי תבשילין. והני מילי - דאית בהו כזית. אמר רב אסי אמר רב: דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בשולי נכרים. אמר רב יוסף: ואם צלאן נכרי - סומך עליהם משום ערובי תבשילין, ואי עבדינהו נכרי כסא דהרסנא אסור. - פשיטא - מהו דתימא:

דף טזב

הרסנא עיקר, קא משמע לן: קמחא עיקר. אמר רבי אבא: ערובי תבשילין צריכין כזית. איבעיא להו: כזית אחד לכלן, או דלמא כזית לכל אחד ואחד? תא שמע: דאמר רבי אבא אמר רב: ערובי תבשילין צריכין כזית, בין לאחד בין למאה. תנן: אכלו או שאבד - לא יבשל עליו בתחלה, שייר ממנו כל שהוא - סומך עליו לשבת. מאי כל שהוא? לאו אף על גב דליכא כזית - לא, דאית ביה כזית, תא שמע: תבשיל - זה צלי, ואפילו כבוש, שלוק, ומבושל, וקולייס האספנין שנתן עליו חמין מערב יום טוב, תחלתו וסופו אין לו שיעור. מאי לאו אין לו שיעור כלל? - לא, אין לו שיעור למעלה, אבל יש לו שיעור למטה. אמר רב הונא אמר רב: ערובי תבשילין צריכין דעת. פשיטא, דעת מניח בעינן, דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן? תא שמע: דאבוה דשמואל מערב אכולה נהרדעא, רבי אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא. מכריז רבי יעקב בר אידי: מי שלא הניח ערובי תבשילין - יבא ויסמוך על שלי. ועד כמה? אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: עד תחום שבת, ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל, חזייה דהוה עציב: אמר ליה: אמאי עציבת? - אמר ליה: דלא אותיבי ערובי תבשילין. - אמר ליה: סמוך אדידי. לשנה חזייה דהוה עציב, אמר ליה: אמאי עציבת? - אמר ליה: דלא אותיבי ערובי תבשילין. - אמר ליה: פושע את, לכולי עלמא - שרי, לדידך - אסור. תנו רבנן: יום טוב שחל להיות בערב שבת - אין מערבין לא ערובי תחומין, ולא ערובי חצרות. רבי אומר: מערבין ערובי חצרות, אבל לא ערובי תחומין. מפני שאתה אוסרו בדבר האסור לו, ואי אתה אוסרו בדבר המותר לו. אתמר, רב אמר: הלכה כתנא קמא, ושמואל אמר: הלכה כרבי. איבעיא להו: הלכה כרבי לקולא או לחומרא? - פשיטא דלקולא קאמר - משום דשלח רבי אלעזר לגולה: לא כשאתם שונין בבבל רבי מתיר וחכמים אוסרין, אלא: רבי אוסר וחכמים מתירין. מאי? - תא שמע, דרב תחליפא בר אבדימי עבד עובדא כותיה דשמואל. ואמר רב: תחלת הוראה דהאי צורבא מרבנן לקלקולא. אי אמרת בשלמא לקולא קאמר - היינו קלקולא, אלא אי אמרת לחומרא - מאי קלקולא איכא? - כיון דמקלקלי בה רבים

דף יזא

היינו קלקולא. אמר רבא אמר רב חסדא אמר רב הונא: הלכה כרבי, ולאסור. תנו רבנן: יום טוב שחל להיות בשבת. בית שמאי אומרים: מתפלל שמנה [ואומר] של שבת בפני עצמה ושל יום טוב בפני עצמה. ובית הלל אומרים: מתפלל שבע, מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. רבי אומר: אף חותם בה מקדש השבת ישראל והזמנים. תני תנא קמיה דרבינא: מקדש ישראל והשבת והזמנים. אמר ליה: אטו

שבת ישראל מקדשי ליה? והא שבת מקדשא וקיימא אלא אימא: מקדש השבת ישראל והזמנים. אמר רב יוסף: הלכה כרבי, וכדתריץ רבינא. תנו רבנן: שבת שחל להיות בראש חדש או בחולו של מועד, ערבית ושחרית ומנחה - מתפלל שבע ואומר מעין המאורע בעבודה, ואם לא אמר - מחזירין אותו. רבי אליעזר אומר: בהודאה. ובמוספין מתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומרים: כל מקום שהוזקק לשבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. אמר רב הונא: אין הלכה כאותו הזוג. אמר רב חייה בר אשי אמר רב: מניח אדם עירובי תחומין מיום טוב לחברו, ומתנה. אמר רבא: מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחבירו, ומתנה. מאן דאמר עירובי תחומין - כל שכן עירובי תבשילין, ומאן דאמר עירובי תבשילין - אבל עירובי תחומין לא. מאי טעמא - דלמקני שביתה בשבתא לא. תנו רבנן: אין אופין מיום טוב לחבירו. באמת אמרו: ממלאה אשה כל הקדרה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת, ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד, אבל לאפות אינו אופה אלא מה שצריך לו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ממלאה אשה כל התנור פת, מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא. אמר רבא: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. איבעיא להו: מי שלא הניח עירובי תבשילין הוא נאסר וקמחו נאסר, או דלמא הוא נאסר ואין קמחו נאסר? למאי נפקא מינה - לאקנויי קמחו לאחרים. אי אמרת הוא נאסר וקמחו נאסר - צריך לאקנויי קמחו לאחרים, ואי אמרת הוא נאסר ואין קמחו נאסר לא צריך לאקנויי קמחו לאחרים, מאי? תא שמע: מי שלא הניח עירובי תבשילין, הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין, לא לו ולא לאחרים, ולא אחרים אופין ומבשלין לו. כיצד הוא עושה - מקנה קמחו לאחרים, ואופין לו ומבשלין לו. שמע מינה: הוא נאסר וקמחו נאסר, שמע מינה. איבעיא להו: עבר ואפה מאי? - תא שמע: מי שלא הניח עירובי תבשילין, כיצד הוא עושה? מקנה קמחו לאחרים, ואחרים אופין לו ומבשלין לו.

דף יזב

- ואי איתא ליתני: עבר ואפה - מותר. - אמר רב אדא בר מתנה: תנא, תקנתא דהיתרא - קתני, תקנתא דאסורא - לא קתני. תא שמע: מי שהניח עירובי תבשילין - הרי זה אופה ומבשל ומטמין, ואם רצה לאכול את עירובו - הרשות בידו. אכלו עד שלא אפה עד שלא הטמין - הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין, לא לו ולא לאחרים, ולא אחרים אופין ומבשלין לו. אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותיר - הותיר לשבת, ובלבד שלא יערים. ואם הערים - אסור. - אמר רב אשי: הערמה קא אמרת, שאני הערמה דאחמירו בה רבנן טפי ממזיד. רב נחמן בר יצחק אמר: הא מני - חנניה היא, ואלויבא דבית שמאי. דתניא, חנניה אומר: בית שמאי אומרים: אין אופין אלא אם כן ערב בפת, ואין מבשלין אלא אם כן ערב בתבשיל, ואין טומנין אלא אם כן היו חמין טמונין מערב יום טוב. ובית הלל אומרים: מערב בתבשיל אחד ועושה בו כל צרכו. (תנן) (מסורת הש"ס: ת"ש)

המעשר פירותיו בשבת, בשוגג - יאכל, במזיד - לא יאכל. - לא צריכא, דאית ליה פירי אחריני. תא שמע: המטביל כליו בשבת, בשוגג - ישתמש בהן, במזיד - לא ישתמש בהן. - לא צריכא, דאית ליה מאני אחריני. אי נמי אפשר בשאלה. תא שמע: המבשל בשבת, בשוגג - יאכל, במזיד - לא יאכל. - אסורא דשבת שאני. בית שמאי אומרים שני תבשילין. מתניתין דלא כי האי תנא. דתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל על שני תבשילין שצריך, על מה נחלקו - על דג וביצה שעליו. שבת שמאי אומרים: שני תבשילין, ובית הלל אומרים: תבשיל אחד. ושון, שאם פרפר ביצה ונתן לתוך הדג, או שרסק קפלוטות ונתן לתוך הדג - שהן שני תבשילין. אמר רבא: הלכתא כתנא דידן, ואליבא דבית הלל. - אכלו או שאבד הרי זה לא יבשל עליו וכו'. אמר אביי: נקטינן, התחיל בעיסתו ונאכל עירובו - גומר. משנה. חל להיות אחר השבת, בית שמאי אומרים: מטבילין את הכל מלפני השבת, ובית הלל אומרים: כלים מלפני השבת, ואדם בשבת. ושון שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה. גמרא. דכולי עלמא מיהת כלי בשבת לא, מאי טעמא? - אמר רבה: גזרה

דף יחא

שמא יטלנו בידו ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים. אמר ליה אביי: יש לו בור בחצירו, מאי איכא למימר? - אמר ליה: גזירה בור בחצרו אטו בור ברשות הרבים. - התינח שבת, ביום טוב מאי איכא למימר? - גזרו יום טוב אטו שבת. - ומי גזרינן? והא תנן: ושון שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין. ואי איתא - נגזור השקה אטו הטבלה - ותסברא, אי אית ליה מים יפים - הני למה לי למעבד להו השקה? אלא - דלית ליה, וכיון דלית ליה - מזהר זהיר בהו. - איתיביה: מדלין בדלי טמא, והוא טהור. ואי איתא - נגזור דלמא אתי לאטבוליה בעיניה - שאני התם, מתוך שלא הותרה לו אלא על ידי דליו - זכור הוא. - איתיביה: כלי שנטמא מערב יום טוב - אין מטבילין אותו ביום טוב, ביום טוב - מטבילין אותו ביום טוב. ואם איתא - נגזור דיום טוב אטו דערב יום טוב - טומאה ביום טוב מלתא דלא שכיחא היא, ומלתא דלא שכיחא - לא גזרו בה רבנן. - איתיביה: כלי שנטמא באב הטומאה - אין מטבילין אותו ביום טוב, בולד הטומאה - מטבילין אותו ביום טוב. ואם איתא, נגזור הא אטו הא - ולד הטומאה היכי משכחת לה - גבי כהנים, כהנים זריזין הם. - תא שמע, דאמר רב חייה בר אשי אמר רב: נדה שאין לה בגדים - מערמת וטובלת בבגדיה. ואם איתא, - נגזור דלמא אתי לאטבולי בעינייהו - שאני התם, מתוך שלא הותרה לה אלא על ידי מלבוש - זכורה היא. רב יוסף אמר: גזרה משום סחיטה. - אמר ליה אביי: תינח כלים דבני סחיטה ניהו, כלים דלאו בני סחיטה ניהו מאי איכא למימר? - אמר ליה: גזרה הני אטו הני. איתיביה כל הני תיובתא, ושני ליה כדשנינן. רב ביבי אמר: גזרה שמא ישהא. תניא כוותיה דרב ביבי: כלי שנטמא מערב יום טוב - אין מטבילין אותו ביום טוב, גזרה שמא ישהא. רבא אמר: מפני שנראה כמתקן כלי. - אי הכי אדם נמי - אדם

נראה כמיקר. - הא תינח מים יפים, מים רעים מאי איכא למימר? - אמר רב נחמן בר יצחק: פעמים שאדם בא

דף יח.ב

בשרב, ורוחץ אפילו במי משרה. - תינח בימות החמה, בימות הגשמים מאי איכא למימר? - אמר רב נחמן בר יצחק: פעמים שאדם בא מן השדה מלוכלך בטיט ובצואה, ורוחץ אפילו בימות הגשמים. - תינח בשבת, ביום הכפורים מאי איכא למימר? - אמר רבא: מי איכא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור? אלא, הואיל ובשבת שרי ביום הכפורים נמי שרי. - ומי אית ליה לרבא הואיל? והתנן: החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ, אבל מטבל הוא כדרכו, ואם נתרפא - נתרפא. ורמינן עלה: לא יגמע ופולט, אבל מגמע ובולע ואמר אביי: כי תנן נמי מתניתין - מגמע ופולט תנן. ורבא אמר: אפילו תימא מגמע ובולע, ולא קשיא כאן - קודם טבול, כאן - לאחר טבול. ואם איתא, נימא: הואיל וקודם טבול שרי - לאחר טבול נמי שרי - הדר ביה רבא מההיא. - וממאי דמההיא הדר ביה, דלמא מהא הדר ביה? - לא סלקא דעתך, דתניא: כל חייבי טבילות טובלין כדרכן, בין בתשעה באב בין ביום הכפורים. ושויין שמשיקין את המים בכלי אבן וכו'. מאי אבל לא מטבילין? אמר שמואל: אין מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו ביום טוב. מני מתניתין? לא רבי, ולא רבנן. דתניא: אין מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרו, דברי רבי. וחכמים אומרים: מטבילין כלי על גב מימיו לטהרו, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרו. מני? אי רבי - קשיא השקה, אי רבנן - קשיא הטבלה - איבעית אימא רבי, איבעית אימא רבנן. אי בעית אימא רבי: רישא דברייתא ביום טוב, וסיפא בשבת, וכולה מתניתין ביום טוב,

דף יט.א

ואיבעית אימא רבנן, וכולה מתניתין בשבת. תנו רבנן: כלי שנטמא מערב יום טוב - אין מטבילין אותו בין השמשות. רבי שמעון שזורי אומר: אף בחול אין מטבילין אותו, מפני שצריך הערב שמש. ותנא קמא לא בעי הערב שמש? אמר רבא: אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקא אמרי: במחשבתנו נכרת מתוך מעשיו קמפלגי. והיכי דמי - כגון דנקיט מנא בידיה, ורהיט ואזיל בין השמשות לאטבוליה. מר סבר: האי דקא רהיט ואזיל - מידע ידע דבעי הערב שמש, ומר סבר: מחמת מלאכתו הוא דקרהיט. ואמינא להו אנא: במחשבתנו נכרת מתוך מעשיו - דכולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - כגון דאיטמי בפחות מכעדשה, ואתא לקמיה דרבנן לשיולי: בפחות מכעדשה, איטמי אי לא? מר סבר: מדהא לא גמיר, הא הערב שמש נמי לא גמיר, ומר סבר: הא הוא דלא גמיר, הא הערב שמש גמיר. ומטבילין מגב לגב. תנו רבנן: כיצד מגב לגב? הרוצה לעשות גתו על גב כדו, וכדו על גב גתו - עושה. כיצד מחבורה לחבורה? היה אוכל בחבורה זו ורוצה לאכול בחבורה אחרת - הרשות בידו. משנה. בית שמאי אומרים: מביאין שלמים ואין סומכין עליהן, אבל לא עולות. ובית הלל אומרים: מביאין שלמים ועולות, וסומכין עליהן. גמרא. אמר עולא: מחלוקת בשלמי חגיגה לסמוך, ועולת ראייה ליקרב. דבית שמאי

סברי: (ויקרא כג) וחגתם אתו חג לה', חגיגה - אין, עולת ראייה - לא. ובית הלל סברי: לה' - כל דלה'. אבל נדרים ונדבות - דברי הכל אין קריבין ביום טוב, וכן אמר רב אדא בר אהבה: נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב. מתיבי, אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה שאינה של יום טוב - שאינה קרבה ביום טוב, ועל שלמים שהן של יום טוב - שקריבין ביום טוב. על מה נחלקו - על עולה שהיא של יום טוב, ועל שלמים שאינן של יום טוב. שבית שמאי אומרים: לא יביא, ובית הלל אומרים: יביא - תריץ ואימא הכי: אמר רבי שמעון בן אלעזר, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה ושלמים שאינן של יום טוב - שאין קריבין ביום טוב, ועל שלמים שהן של יום טוב - שקריבין ביום טוב. על מה נחלקו - על עולה שהיא של יום טוב, שבית שמאי אומרים: לא יביא, ובית הלל אומרים: יביא. רב יוסף אמר: תנאי שקלת מעלמא? תנאי היא. דתניא: שלמים הבאים מחמת יום טוב ביום טוב, בית שמאי אומרים: סומך עליהם מערב יום טוב ושוחטן ביום טוב. ובית הלל אומרים: סומך עליהן ביום טוב, ושוחטן ביום טוב.

דף יט.ב

אבל נדרים ונדבות - דברי הכל אין קריבין ביום טוב. והני תנאי כי הני תנאי. דתניא: אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב. אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (דברים טז) בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות, כל שבא בחג המצות - בא בחג השבועות ובחג הסוכות, וכל שלא בא בחג המצות אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסוכות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה. אמר מר: אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה. פשיטא - אמר רב אדא בריה דרב יצחק, ואמרי לה רב שמואל בר אבא: הכא בארבעה עשר עסקינן, וקסבר: אין מביאין קדשים לבית הפסול. ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב. קסבר: נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב. אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות. אימת? אילימא ביום טוב עצמו - והא אמרת ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב אלא בחולו של מועד. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות כל שבא בחג המצות - בא בחג השבועות ובחג הסוכות, וכל שלא בא בחג המצות - אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות. מתקיף לה רבי זירא: השתא סלתי מסלתינן, נדרים ונדבות מבעיא? אמר אביי: בהקרבה - כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי - למיקם עליה בבל תאחר. תנא קמא סבר: שלש רגלים אמר רחמנא, אפילו שלא כסדרן ורבי שמעון סבר כסדרן - אין, שלא כסדרן - לא. - רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסוכות, אימת? אילימא בחולו של מועד - היינו תנא קמא. אלא ביום טוב, וקסבר: נדרים ונדבות קריבין ביום טוב. ומאי שנא חג הסוכות דנקט? - רבי אלעזר ברבי שמעון לטעמיה, דתניא רבי שמעון אומר: לא יאמר חג הסוכות שבו הכתוב מדבר, למה נאמר - לומר שזה אחרון. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: לומר שזה

גורם. ויוצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום חגיגה. פשיטא דבר שבחובה היא, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין - לא צריכא, דאף על גב דפריש. כדבעא מניה רבי שמעון בן לקיש מרבי יוחנן: האומר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה, הריני נזיר

דף כ.א

ואגלח ממעות מעשר שני מהו? - אמר ליה: נדור ואינו יוצא, נזיר ואינו מגלח. ההוא גברא דאמר להו: הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני, ולנסיב ברתני. אמר רב פפא: ארבע מאה - שקיל, וברתיה, אי בעי - נסיב, אי בעי - לא נסיב. טעמא דאמר: הבו ליה ולנסיב, אבל אי אמר לנסיב והבו ליה, אי נסיב - שקיל, ואי לא נסיב - לא שקיל. יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה. אמר ליה רבינא למרימר: אתון הכי מתניתו לה, און כדבעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן מתנינן לה. תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבא: (ויקרא ט) ויקרב את העולה ויעשה כמשפט - כמשפט עולת נדבה. למד על עולת חובה שטעונה סמיכה. אמר ליה: דאמר לך מני - בית שמאי היא, - דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה. דאי בית הלל, כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה - עולת חובה נמי לא תבעי קרא, דגמרי מעולת נדבה. - וממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי? דלמא מעולת חובה גמרי, ועולת חובה גופא בעיא קרא - מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי - שכן מצויין, מעולת חובה נמי לא גמרי - שכן כליל. (אלא) אתיא מבינייא. - וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה? והתניא, אמר רבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה שצריך, על מה נחלקו - על תכף לסמיכה שחיטה. שביית שמאי אומרים: אינו צריך, ובית הלל אומרים: צריך. - הוא דאמר כי האי תנא. דתניא, אמר רבי יוסי ברבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תכף לסמיכה שחיטה שצריך, על מה נחלקו - על הסמיכה עצמה, שביית שמאי אומרים: אינו צריך, ובית הלל אומרים: צריך. תנו רבנן: מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביום טוב. חברו עליו תלמידי שמאי הזקן, אמרו לו: מה טיבה של בהמה זו? אמר להם: נקבה היא, ולזבחי שלמים הבאתיה. כשכש להם בזנבה, והלכו להם. ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל, ובקשו לקבוע הלכה כמותן. והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן, ובבא בן בוטא שמו, שהיה יודע שהלכה כבית הלל, ושלא

דף כ.ב

והביא כל צאן קדר שבירושלים והעמידן בעזרה, ואמר: כל מי שרוצה לסמוך - יבא ויסמוך. ואותו היום גברה ידן של בית הלל וקבעו הלכה כמותן, ולא היה שם אדם שערער בדבר כלום. שוב מעשה בתלמיד אחד מתלמידי בית הלל שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה. מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי. אמר לו: מה זו סמיכה? - אמר לו: מה זו שתיקה? שתקו בניזיפה, והלך לו. אמר אביי: הלכך, האי צורבא מרבנן דאמר ליה חבריה מלתא - לא להדר ליה מלתא טפי ממאי דאמר ליה חבריה, דאיהו אמר ליה מה זו סמיכה וקא מהדר ליה: מה זו שתיקה. תניא: אמרו להם בית הלל לבית שמאי: ומה

במקום שאסור להדיוט - מותר לגבוה, מקום שמותר להדיוט - אינו דין שמותר לגבוה? אמרו להם בית שמאי: נדרים ונדבות יוכיחו, שמותר להדיוט ואסור לגבוה - אמרו להם בית הלל: מה לנדרים ונדבות - שאין קבוע להם זמן, תאמר בעולת ראייה - שקבוע לה זמן. - אמרו להם בית שמאי: אף זו אין קבוע לה זמן, דתנן: מי שלא חג ביום טוב ראשון של חג - חוגג והולך כל הרגל כולו, ויום טוב האחרון של חג. - אמרו להם בית הלל: אף זו קבוע לה זמן, דתנן: עבר הרגל ולא חג - אינו חייב באחריותו. - אמרו להם בית שמאי: והלא כבר נאמר לכם - ולא לגבוה - אמרו להם בית הלל: והלא כבר נאמר לה' - כל דלה! אם כן מה תלמוד לומר לכם - לכם ולא לנכרים. לכם ולא לכלבים. אבא שאול אומרה בלשון אחרת: ומה במקום שכירתך סתומה כירת רבך פתוחה, במקום שכירתך פתוחה - אינו דין שכירת רבך פתוחה? וכן בדין שלא היא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקן. במאי קא מפלגי? - מר סבר: נדרים ונדבות קרבין ביום טוב, ומר סבר: אין קרבין ביום טוב. אמר רב הונא: לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב, לא תימא מדאורייתא מחזא חזו, ורבנן הוא דגזרי בהו, גזירה שמא ישהה. אלא אפילו מדאורייתא נמי לא חזו. דהא שתי הלחם דחובת היום נינהו, וליכא למגזר שמא ישהה, ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. איבעיא להו: לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב, עבר ושחט מאי? רבא אמר: זורק את הדם על מנת להתיר בשר באכילה. רבה בר רב הונא אמר: זורק את הדם על מנת להקטיר אימורין לערב. מאי בינייהו? - איכא בינייהו נטמא בשר או שאבד. לרבא לא זריק, לרבה בר רב הונא זריק. מיתיבי: כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן - הדם יזרק והבשר יאכל. ואם היתה שבת - לא יזרוק, ואם זרק -

דף כא.א

הורצה, על מנת להקטיר אימורין לערב. - אם זרק, דיעבד - אין, לכתחלה - לא. בשלמא לרבא - ניחא, אלא לרבה בר רב הונא קשיא - קשיא. ואיבעית אימא: שאני שבות שבת משבות יום טוב. בעא מניה רב אויא סבא מרב הונא: בהמה, חציה של נכרי וחציה של ישראל, מהו לשחטה ביום טוב? - אמר ליה: מותר. - אמר ליה: וכי מה בין זה לנדרים ונדבות? - אמר ליה: עורבא פרת. כי נפק, אמר ליה רבה בריה: לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה, דגברא רבה הוא? - אמר ליה: ומה אעביד ליה, אני היום (שיר השירים ב) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים, ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא. וטעמא מאי? בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביום טוב - דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, אבל נדרים ונדבות - אסור לשחטן ביום טוב, דכהנים כי קא זכו - משלחן גבוה קא זכו. אמר רב חסדא: בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל - מותר לשחטה ביום טוב, דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, עיסה, חציה של נכרי וחציה של ישראל - אסור לאפותה ביום טוב, דהא אפשר ליה למפלגה בלישה. מתיב רב חנא בר חנילאי: עיסת כלבים, בזמן שהרועין אוכלין ממנה - חייבת בחלה, ומערבין בה, ומשתתפין בה, ומברכין עליה, ומזמנין עליה, ונאפת ביום טוב,

ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. ואמאי? והא אפשר ליה למפלגה בלישה - שאני עיסת כלבים, הואיל ואפשר לפייסן בנבלה. - ומי אית ליה לרב חסדא הואיל? והא אתמר: האופה מיום טוב לחול, רב חסדא אמר: לוקה, רבה אמר: אינו לוקה. רב חסדא אמר: לוקה, לא אמרינן: הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה - השתא נמי חזי ליה. רבה אמר: אינו לוקה, אמרינן הואיל אלא, לא תימא הואיל ואפשר, אלא: כגון דאית ליה נבלה, דודאי אפשר לפייסן בנבלה. בעו מניה מרב הונא: הני בני באגא דרמו עלייהו קמחא דבני חילא, מהו לאפותה ביום טוב? אמר (ליה) (מסורת הש"ס: להו) חזינא, אי יהבי ליה רפתא לינוקא ולא קפדי - כל חדא וחדא חזיא לינוקא, ושרי. ואי לאו - אסור. והתניא: מעשה בשמעון התימני שלא בא אמש לבית המדרש, בשחרית מצאו [רבי] יהודה בן בבא, אמר לו: מפני מה לא באת אמש לבית המדרש? אמר לו: בלשת באה לעירנו ובקשה לחטוף את כל העיר, ושחטנו להם עגל והאכלנום, ופטרנום לשלום. אמר לו: תמה אני אם לא יצא שכרכם בהפסדכם, שהרי אמרה תורה לכם ולא לנכרים. ואמאי? הא חזי למיכל מיניה - אמר רב יוסף: עגל טרפה הואי. - והא חזי לכלבים - תנאי היא, דתניא: (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, ממשמע שנאמר לכל נפש - שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע, כענין שנאמר (ויקרא כד) ומכה נפש בהמה ישלמנה, תלמוד לומר לכם

דף כא.ב

לכם - ולא לכלבים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: אפילו נפש בהמה במשמע, אם כן, מה תלמוד לומר לכם - לכם ולא לנכרים. ומה ראית לרבות את הכלבים ולהוציא את הנכרים - מרבה אני את הכלבים שמזונותן עליך, ומוציא אני את הנכרים - שאין מזונותן עליך. אמר ליה אביי לרב יוסף: ולרבי יוסי הגלילי דאמר לכם ולא לכלבים, הני סופלי לחיותא היכי שדינן להו ביום טוב? - אמר ליה: הואיל וחזו להסקה. - תינח ביבישתא, ברטיבתא מאי איכא למימר? אמר ליה: חזו להיסק גדול. - תינח ביום טוב, בשבת מאי איכא למימר? - מטלטלין להו אגב ריפתא, כדשמואל. דאמר שמואל: עושה אדם כל צרכו בפת. ופליגא דרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: מזמנין את הנכרי בשבת, ואין מזמנין את הנכרי ביום טוב, גזרה שמא ירבה בשבילו. רב אחא בר יעקב אמר: אפילו בשבת נמי לא, משום שיורי כוסות. - אי הכי דידן נמי - דידן חזו לתרנגולין. - דידהו נמי חזו לתרנגולין - דידהו איסורי הנאה נינהו. - ולטלטלינהו אגב כסא, מי לא אמר רבא: מטלטלין כנונא אגב קטמיה, אף על גב דאיכא עליה שבירי עצים - התם לאו איסורי הנאה נינהו, הכא איסורי הנאה נינהו. אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא: ולהוי כגרף של רעי - אמר ליה: וכי עושין גרף של רעי לכתחלה? אדבריה רבא למר שמואל ודרש: מזמנין את הנכרי בשבת, ואין מזמנין את הנכרי ביום טוב, גזרה שמא ירבה בשבילו. מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נכרי ביום טוב אמרו ליה: אי ניחא לך במאי דטריחא לך - מוטב, ואי לא - טרחא יתירא אדעתא דידך לא טרחינן. משנה. בית שמאי אומרים: לא יחם אדם חמין לרגליו אלא

אם כן ראויין לשתייה, ובית הלל מתירין. עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה. גמרא. איבעיא להו: האי מדורה מאן קתני לה? דברי הכל היא, ושני להו לבית שמאי בין הנאת כל גופו להנאת אבר אחד, או דלמא בית הלל קתני לה, אבל בית שמאי לא שני להו? - תא שמע: בית שמאי אומרים: לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה, ובית הלל מתירין. משנה. שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי: אין טומנין את החמין לכתחלה ביום טוב, ואין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואין אופין פתין גריצין אלא ריקין. אמר רבן גמליאל: מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא ריקין. אמרו לו: מה נעשה לבית אביך, שהיו מחמירין על עצמן ומקילין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחררין. גמרא. היכי דמי? אי דאנח עירובי תבשילין - מאי טעמא דבית שמאי? ואי דלא אנח עירובי תבשילין - מאי טעמא דבית הלל? - אמר רב הונא: לעולם אימא לך שלא הניח עירובי תבשילין, וכדי חייו שרו ליה רבנן. ורב הונא לטעמיה, דאמר רב הונא: מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת, ומבשילין לו קדרה אחת,

דף כבא

ומדליקין לו את הנר. משום רבי יצחק אמרו: אף צולין לו דג קטן. תניא נמי הכי: מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת, וטומנין לו קדרה אחת, ומדליקין לו את הנר, ומחמין לו קיתון אחד, ויש אומרים: אף צולין לו דג קטן. רבא אמר: לעולם שהניח, ושאני הטמנה דמוכחא מלתא דאדעתא דשבתא קעביד. איתיביה אביי: חנניה אומר, בית שמאי אומרים: אין אופין אלא אם כן ערב בפת, ואין מבשילין אלא אם כן ערב בתבשיל, ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונין מערב יום טוב. הא היו לו חמין טמונין - מיהא עביד, ואף על גב דמוכחא מלתא דאדעתא דשבת קעביד אלא אמר אביי: כגון שערב לזה ולא ערב לזה, וחנניה היא, ואליבא דבית שמאי. ואין זוקפין את המנורה. מאי קא עביד? אמר רב חנינא בר ביסנא: הכא במנורה של חליות עסקינן, דמחזי כבונה. דבית שמאי סברי: יש בנין בכלים, ובית הלל סברי: אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים. עולא איקלע לבי רב יהודה, קם שמעיה זקף לה לשרגא. איתיביה רב יהודה לעולא: הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר, והמסתפק ממנו חייב משום מכבה - אמר ליה: לאו אדעתאי. אמר רב: קנבא שרי. בעא מיניה אבא בר מרתא מאביי: מהו לכבות את הנר מפני דבר אחר? - אמר לו: אפשר בבית אחר. - אין לו בית אחר מאי? - אפשר לעשות לו מחיצה. - אין לו לעשות מחיצה מאי? - אפשר לכפות עליו את הכלי. - אין לו כלי מאי? - אמר ליה: אסור. - איתיביה: אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה, ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה - מותר - אמר ליה: ההיא רבי יהודה היא, כי קאמינא אנא - לרבנן. בעא מיניה אביי מרבה: מהו לכבות את הדלקה ביום טוב? היכא דאיכא סכנת נפשות לא קא מבעיא לי, דאפילו בשבת שרי. כי קמבעיא לי - משום אבוד ממון, מאי? - אמר ליה: אסור. - איתיביה: אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה, ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה - מותר. - ההיא רבי יהודה היא, כי קאמינא

אנא - לרבנן. - בעא מיניה רב אשי מאמימר: מהו לכחול את העין ביום טוב? היכא דאיכא סכנה, כגון רירא, דיצא, דמא, דמעטא, וקדחתא, ותחלת אוכלא - לא מבעיא לי, דאפילו בשבת שרי. כי קמבעיא לי - סוף אוכלא, ופצוחי עינא, מאי? - אמר ליה: אסור. - איתיביה: אין מכבין את הבקעת ושני ליה כדשנין. אמימר שרי למכחל עינא מנכרי בשבתא. איכא דאמרי: אמימר גופיה כחל עינא מנכרי בשבתא. אמר ליה רב אשי לאמימר, מאי דעתיד - דאמר עולא בריה דרב עילאי: כל צרכי חולה עושין על ידי נכרי בשבת, ואמר רב המנונא: כל דבר שאין בו סכנה - אומר לנכרי ועושה. הני מילי - היכא דלא מסייע בהדיה, אבל מר - קא מסייע בהדיה, דקא עמיץ ופתח - אמר ליה: איכא רב זביד דקאי כותך, ושני ליה: מסייע אין בו ממש. אמימר שרא למכחל עינא ביום טוב שני של ראש השנה. אמר ליה רב אשי לאמימר: והאמר רבא: מת ביום טוב ראשון - יתעסקו בו עממין, ביום טוב שני - יתעסקו בו ישראל, ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה.

דף כבב

מה שאין כן בביצה. - אמר ליה: אנא כנהרדעי סבירא לי, דאמרי אף בביצה. ומאי דעתיד - דלמא מעברי ליה לאלול, האמר רב חיננא בר כהנא: מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר. ואין אופין פתין גריצין אלא ריקין. תנו רבנן: בית שמאי אומרים: אין אופין פת עבה בפסח, ובית הלל מתירין. וכמה פת עבה? - אמר רב הונא: טפת, שכן מצינו בלחם הפנים טפת. מתקיף לה רב יוסף: אם אמרו בזריזין - יאמרו בשאינן זריזין? אם אמרו בפת עמלה - יאמרו בפת שאינה עמלה? אם אמרו בעצים יבשים - יאמרו בעצים לחים? אם אמרו בתנור חם יאמרו בתנור צונן? אם אמרו בתנור של מתכת - יאמרו בתנור של חרס? אמר רב ירמיה בר אבא: שאלית את רבי ביחוד, ומנו - רב: מאי פת עבה? - פת מרובה. איכא דאמרי, אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: שאלית את רבי ביחוד, ומנו - רבינו הקדוש: מאי פת עבה? - פת מרובה. ואמאי קרו ליה פת עבה - משום דנפישא בלישה. אי נמי, באתריה דהאי תנא פת מרובה פת עבה קרו ליה. מכדי, משום דקטרר טרחא דלא צריך הוא, מאי אריא פסח? אפילו בשאר ימים טובים נמי - אין הכי נמי, ותנא ביום טוב דפסח קאי. תניא נמי הכי, בית שמאי אומרים: אין אופין פת מרובה ביום טוב, ובית הלל מתירין. משנה. אף הוא אמר שלשה דברים להקל: מכבדין בית המטות, ומניחין את המוגמר ביום טוב, ועושין גדי מקולס בלילי פסחים. וחכמים אוסרין. גמרא. אמר רב אסי: מחלוקת לגמר, אבל להריח - דברי הכל מותר. מיתיבי: אין מכבדין בית המטות ביום טוב, ושל בית רבן גמליאל מכבדין. אמר רבי אליעזר בר צדוק: פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל, ולא היו מכבדין בית המטות ביום טוב, אלא מכבדין אותן מערב יום טוב, ופורסין עליהם סדינין. למחר, כשאורחים נכנסין - מסלקין את הסדינין. ונמצא הבית מתכבד מאליו. אמרו לו: אם כן - אף בשבת מותר לעשות כן. ואין מניחין את המוגמר ביום טוב, ושל בית רבן גמליאל מניחין. אמר רבי אליעזר בר צדוק: פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן

גמליאל, ולא היו מניחין את המוגמר ביום טוב, אלא מביאין ערדסקאות של ברזל ומעשנין אותן מערב יום טוב, ופוקקין נקביהן מערב יום טוב. למחר, כשאורחים נכנסין - פותחין את נקביהן, ונמצא הבית מתגמר מאליו. אמרו לו: אם כן - אף בשבת מותר לעשות כן אלא, אי אתמר הכי אתמר: אמר רב אסי: מחלוקת להריח, אבל לגמר - אסור. - איבעיא להו: מהו לעשן? רב ירמיה בר אבא אמר רב: אסור, ושמואל אמר: מותר. רב הונא אמר אסור, מפני שמכבה. אמר ליה רב נחמן: ונימא מר מפני שמבעיר - אמר ליה: תחלתו מכבה וסופו מבעיר. אמר רב יהודה: על גבי גחלת - אסור,

דף כגא

על גבי חרס - מותר. ורבה אמר: על גבי חרס נמי אסור, משום דקא מוליד ריחא. רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו: סחופי כסא אשיראי ביומא טבא - אסור. מאי טעמא - משום דקמוליד ריחא. - ומאי שנא ממוללו ומריח בו, וקוטמו ומריח בו? - התם - ריחא מיהא איתא, ואוסופי הוא דקא מוסיף ריחא. הכא - אולודי הוא דקמוליד ריחא. רבא אמר: על גבי גחלת נמי מותר, מידי דהוה אבשרא אגומרי. דרש רב גביהא מבי כתיל אפתחא דבי ריש גלותא: קטורא שרי. אמר ליה אמימר: מאי קטורא? אי קטורא בידי - מעשה אומן הוא, ואי לעשן - אסור, דהא קא מכבה. אמר ליה רב אשי: לעולם לעשן, מידי דהוה אבשרא אגומרי. איכא דאמרי, אמר ליה אמימר: מאי קטורא? אי קטורא בידי - מעשה אומן הוא, אי לעשן - אסור, דקא מוליד ריחא. אמר רב אשי: אנא אמריתה נהליה, ומשמיה דגברא רבה אמריתה נהליה: לעולם לעשן, ומידי דהוה אבשרא אגומרי. ועושין גדי מקולס. תניא, רבי יוסי אומר: תודוס איש רומי הנהיג את בני רומי לאכול גדי מקולס בלילי פסחים. שלחו ליה: אלמלא תודוס אתה גוזרנו עליך נדון, שאתה מאכיל את בני ישראל קדשים בחוץ. קדשים סלקא דעתך? - אלא אימא: כעין קדשים. משנה. שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים: פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה, ומקרדין את הבהמה ביום טוב, ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן. רבי יהודה אומר: אין מקרדין את הבהמה ביום טוב, מפני שעושה חבורה, אבל מקרצפין. וחכמים אומרים: אין מקרדין, אף לא מקרצפין. גמרא. למימרא דרבי אלעזר בן עזריה חדא פרה הויא ליה? והאמר רב, ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב: תליסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא - תנא: לא שלו היתה, אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה - נקראת על שמו. ומקרדין את הבהמה ביום טוב. תנו רבנן: איזהו קרוד ואיזהו קרצוף? קרוד - קטנים ועושין חבורה, קרצוף - גדולים, ואין עושין חבורה. ושלש מחלוקות בדבר: רבי יהודה סבר: דבר שאינו מתכוין - אסור. מיהו, קרוד - קטנים ועושין חבורה, קרצוף - גדולים, ואין עושין חבורה, ולא גזרינן קרצוף אטו קרוד. ורבנן סברי נמי כרבי יהודה דבר שאינו מתכוין אסור, וגזרינן קרצוף אטו קרוד. ורבי אלעזר בן עזריה סבר לה כרבי שמעון, דאמר: דבר שאינו מתכוין מותר, ובין קרוד ובין קרצוף שרי. אמר רבא אמר רב נחמן אמר שמואל, ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה: הלכה כרבי שמעון, שהרי רבי אלעזר בן

עזריה מודה לו. אמר ליה רבא לרב נחמן: ולימא מר הלכה כרבי יהודה, שהרי חכמים מודים לו - אמר ליה: אנא כרבי שמעון סבירא לי ועוד: שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו.

דף כגב

משנה. הרחים של פלפלין טמאה משום שלשה כלים: משום כלי קבול, ומשום כלי מתכת, ומשום כלי כברה. גמרא. תנא: תחתונה - משום כלי קבול. אמצעית - משום כלי כברה, עליונה - משום כלי מתכת. משנה. עגלה של קטן טמאה מדרס, ונטלת בשבת, ואינה נגררת אלא על גבי כלים. רבי יהודה אומר: כל הכלים אין נגררין, חוץ מן העגלה, מפני שהיא כובשת. גמרא. עגלה של קטן טמאה מדרס - דהא סמיך עלויה. ונטלת בשבת - משום דאיכא תורת כלי עלה. ואינה נגררת אלא על גבי כלים. על גבי כלים - אין, על גבי קרקע - לא, מאי טעמא - דקא עביד חריץ. מני - רבי יהודה היא, דאמר: דבר שאין מתכוין אסור. דאי רבי שמעון - האמר: דבר שאין מתכוין מותר. (דתנן) (מסורת הש"ס: [דתניא]), רבי שמעון אומר: גורר אדם מטה כסא וספסל, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. אימא סיפא, רבי יהודה אומר: אין הכל נגררין בשבת חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת, מפני שכובשת - אין, אבל חריץ - לא עבדא - תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה. הדרן עלך יום טוב. משנה. אין צדין דגים מן הביברים ביום טוב, ואין נותנין לפניהם מזונות, אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהם מזונות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל הביברין שוין. זה הכלל: כל

דף כדא

המחוסר צידה - אסור, ושאינו מחוסר צידה - מותר. גמרא. ורמינהו: ביברין של חיה ושל עופות - אין צדין מהם ביום טוב, ואין נותנין לפניהם מזונות. קשיא חיה אחיה, קשיא עופות אעופות - בשלמא חיה אחיה לא קשיא הא - רבי יהודה, הא - רבנן. דתנן רבי יהודה אומר: הצד צפור למגדל וצבי לבית - חייב. לבית הוא דמחייב, אבל לביברין - לא. וחכמים אומרים: צפור למגדל, וצבי לגנה ולחצר ולביברין. אלא עופות אעופות קשיא וכי תימא: הא נמי לא קשיא הא - בביבר מקורה, הא - בביבר שאינו מקורה. והא בית, דכביבר מקורה דמי, ובין לרבי יהודה ובין לרבנן צפור למגדל - אין, לבית - לא - אמר רבה בר רב הונא: הכא בצפור דרור עסקינן, שאינה מקבלת מרות. דתנא דבי רבי ישמעאל: למה נקרא שמה צפור דרור - שדרה בבית כבשדה. השתא דאתית להכי, חיה אחיה נמי לא קשיא: הא בביבר קטן, הא - בביבר גדול. - היכי דמי ביבר קטן היכי דמי ביבר גדול? אמר רב אשי: כל היכא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא - ביבר קטן, ואידך - ביבר גדול. אי נמי: כל היכא דאיכא עוקצי עוקצי - ביבר גדול, ואידך ביבר קטן. אי נמי: כל היכא דנפלי טולא דכתלי אהדדי - ביבר קטן, ואידך - ביבר גדול. רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביברין שוין וכו'. אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי שמעון בן גמליאל. אמר ליה אביי: הלכה מכלל דפליגי? - אמר ליה: ומאי נפקא לך מינה? - אמר ליה: גמרא גמור זמורתא תהא? זה הכלל כל המחוסר

צידה וכו'. היכי דמי מחוסר צידה? - אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: כל שאומר הבא מצודה ונצודנו. אמר ליה אביי: והא אווזין ותרנגולין, שאומרים הבא מצודה ונצודנו, ותניא: הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות - פטור אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל: הללו באין לכלובן לערב, והללו אין באין לכלובן לערב. והרי יוני שובך ויוני עלייה, דבאין לכלובן לערב. ותניא: הצד יוני שובך ויוני עלייה, וצפרים שקננו בטפיחין בבירות - חייב אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל: הללו באין לכלובן לערב ומזונותן עליך, והללו באין לכלובן לערב ואין מזונותן עליך. רב מרי אמר: הני עבידי לרבווי והני לא עבידי לרבווי. - כולהו נמי עבידי לרבווי - לכלובן קאמרינן דעבידי לרבווי. משנה. מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב - לא יטול מהן ביום טוב, אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב. ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל, ואמר: מותרין הן, אלא שאין רצוני לקבל הימנו. גמרא. מעשה לסתור? - חסורי מחסרא והכי קתני: ספק מוכן - אסור, ורבן גמליאל מתיר. ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל, ואמר: מותרין הן, אלא שאין רצוני לקבל הימנו. אמר רב יהודה אמר שמואל: אין הלכה כרבן גמליאל. ואיכא דמתני לה אהא דתניא: ספק מוכן, רבן גמליאל מתיר ורבי יהושע אוסר. אמר - רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהושע. ואיכא דמתני לה אהא, דתניא:

דף כדב

שוחטין מן הנגרין ביום טוב, אבל לא מן הרשתות ומן המכמורות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בא ומצאן מקולקלין מערב יום טוב - בידוע שמערב יום טוב נצודו, ומותרין. בא ומצאן מקולקלין ביום טוב - בידוע שביום טוב נצודו, ואסורין. הא גופה קשיא אמרת, בא ומצאן מקולקלין מערב יום טוב - בידוע שמערב יום טוב נצודו. טעמא דבא ומצאן מקולקלין, הא ספיקא - אסורין. אימא סיפא: בא ומצאן מקולקלין ביום טוב - בידוע שביום טוב נצודו, טעמא דבא ומצאן מקולקלין, הא ספיקא - מערב יום טוב נצודו ומותרין - הכי קאמר: בא ומצאן מקולקלין מערב יום טוב - בידוע שמערב יום טוב נצודו ומותרין, הא ספיקא - נעשה כמי שנצודו ביום טוב ואסורין. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. ואמר מותרין הם. מותרין למאי? רב אמר: מותרין לקבל, ולוי אמר: מותרין באכילה. אמר רב: לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת. דאנא ולוי הוינן קמיה דרבי כי אמרה להא שמעתא. באורתא אמר: מותרין באכילה, בצפרא אמר: מותרין לקבל. אנא דהואי בי מדרשא - הדרי בי, לוי דלא הוה בי מדרשא - לא הדר ביה. מיתבי: נכרי שהביא דורון לישראל, אפילו דגים המפולמין ופירות בני יומן - מותרין. בשלמא למאן דאמר מותרין לקבל - שפיר, אלא למאן דאמר מותרין באכילה - פירות בני יומן מי שרו באכילה? - ולטעמך פירות בני יומן מי שרו בטלטול? אלא בכורי דאדימי, ופירי דכבישי בירקא עסקינן. ואמאי קרי להו בני יומן - שהן כעין בני יומן. אמר רב פפא: הלכתא: נכרי שהביא דורות לישראל ביום טוב, אם יש מאותו המין במחובר - אסור, ולערב נמי

אסורין בכדי שיעשו. ואם אין מאותו המין במחובר, תוך התחום - מותר,

דף כה.א

חוץ לתחום - אסור. והבא בשביל ישראל זה - מותר לישראל אחר. אמר רבה בר רב הונא אמר רב: הסוכר אמת המים מערב יום טוב ולמחר השכים ומצא בה דגים - מותרין. אמר רב חסדא: מדברי רבינו נלמוד: חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון. אמר רב נחמן: נפל חברין ברברבתא. איכא דאמרי, אמר רבה בר רב הונא: מדברי רבינו נלמוד: חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון. אמר רב נחמן: נפל בר חברין ברברבתא. התם לא קא עביד מעשה, הכא קא עביד מעשה. - ולא בעיא זמון? והתניא: חיה שקננה בפרדס צריכה לזמן, וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה, וזו עדות שהעידו מפי שמעיה ואבטליון, תיובתא. - ומי בעיא זמון? והתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל על שהזמינן בתוך הקן ומצא לפני הקן - שאסורין. במה דברים אמורים - ביוני שובך ויוני עליה, וצפרים שקננו בטפוחין ובבירה. אבל אווזים ותרנגולים, ויוני הרדסאות, וחיה שקננה בפרדס - מותרין, ואין צריכין זמון. וצפור דרור צריכה לקשר בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה. והמקושרים והמנוענעין, בבורות ובבתים ובשיחין ובמערות - מותרין, ובאילנות - אסורין, שמא יעלה ויתלוש. והמקושרין והמנוענעין בכל מקום אסורין משום גזל - אמר רב נחמן: לא קשיא הא בה, הא - באמה. - אמה בזמון סגי לה? - צידה מעליותא בעיא - אלא אמר רב נחמן בר יצחק: אידי ואידי בדידה, הא - בגנה הסמוכה לעיר, הא - בגנה שאינה סמוכה. משנה. בהמה מסוכנת לא ישחוט, אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי. רבי עקיבא אומר: אפילו כזית חי מבית טביחתה. שחטה בשדה לא יביאנה במוט ובמוטה, אבל מביא בידו אברים אברים. גמרא. אמר רמי בר אבא: הפשט ונתוח בעולה, והוא הדין לקצבים. מכאן למדה תורה דרך ארץ: שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח. (לאפוקי) מאי קא משמע לן? אילימא לאפוקי מדרב הונא, דאמר רב הונא: בהמה בחייה - בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה, נשחטה - בחזקת היתר עומדת, עד שיודע לך במה נטרפה. והאנן תנן מתניתין כדרב הונא דתנן, רבי עקיבא אומר: אפילו כזית חי מבית טביחתה. מאי לאו - מבית טביחתה ממש - לא, ממקום שטובחת אכילתה. - והא תני רבי חייא: מקום טביחתה ממש - אלא, רמי בר אבא

דף כה.ב

אורח ארעא, קא משמע לן. כדתניא: לא יאכל אדם שום ובצל מראשו אלא מעליו, ואם אכל - הרי זה רעבתן. כיוצא בו לא ישתה אדם כוסו בבת אחת, ואם שתה - הרי זה גרגרן. תנו רבנן: השותה כוסו בבת אחת - הרי זה גרגרן, שנים - דרך ארץ, שלשה - מגסי הרוח. ואמר רמי בר אבא: חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא, נטיעה מקטע רגליהון דקצביא ודבועלי נדות, תורמוסא מקטע רגליהון דשנאיהון של ישראל. שנאמר (שופטים י) ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו את הבעלים ואת העשתרות

ואת אלהי ארם ואת אלהי צידון ואת אלהי מואב ואת אלהי בני עמון ואת אלהי פלשתים ויעזבו את ה' ולא עבדוהו, ממשמע שנאמר ויעזבו את ה', איני יודע שלא עבדוהו? ומה תלמוד לומר ולא עבדוהו? אמר רבי אלעזר: אמר הקדוש ברוך הוא: אפילו כתורמוס הזה, ששולקין אותו שבע פעמים ואוכלין אותו בקנוח סעודה לא עשאוני בני. תנא משמיה דרבי מאיר: מפני מה נתנה תורה לישראל - מפני שהן עזין. תנא דבי רבי ישמעאל: (דברים לג) מימינו אש דת למו, אמר הקדוש ברוך הוא: ראויין הללו שתנתן להם דת אש. איכא דאמרי: דתיהם של אלו אש, שאלמלא (לא) נתנה תורה לישראל אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם. והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש: שלשה עזין הן: ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות. ויש אומרים: אף עז בבהמה דקה, ויש אומרים: אף צלף באילנות. שחטה בשדה לא יביאנה במוט. תנו רבנן: אין הסומא יוצא במקלו, ולא הרועה בתרמילו, ואין יוצאין בכסא, אחד האיש ואחד האשה. - איני? והא שלח רבי יעקב בר אידי: זקן אחד היה בשכונתינו והיה יוצא בגלודקי שלו, ובאו ושאלו את רבי יהושע בן לוי, ואמר: אם רבים צריכין לו - מותר. וסמכו רבותינו על דברי אחי שקיא, דאמר: אנא אפיקתיה לרב הונא מהיני לשילי ומשילי להיני. ואמר רב נחמן בר יצחק: אנא אפיקתיה למר שמואל משמשא לטולא ומטולא לשמשא. התם כדאמר טעמא: אם היו רבים צריכין לו - מותר. אמר לו רב נחמן לחמא בר אדא שליח ציון: כי סלקת להתם, אקיף וזיל אסולמא דצור, וזיל לגבי דרבי יעקב בר אידי, ובעי מיניה: כסא מה אתון ביה? אדאזל להתם נח נפשיה דרבי יעקב בר אידי. כי סליק, אשכחיה לרבי זריקא, אמר ליה: כסא מה אתון ביה? אמר ליה: הכי אמר רבי אמי: ובלבד שלא יכתף. - מאי ובלבד שלא יכתף? אמר רב יוסף בריה דרבא: באלונקי. - איני? והא רב נחמן שרא לה לילתא למיפק אאלונקי - שאני ילתא דבעיתא. אמימר ומר זוטרא מכתפי להו בשבתא דרגלא משום ביעתותא, ואמרי לה משום דוחקא דצבורא. משנה. בכור שנפל לבור, רבי יהודה אומר: ירד מומחה ויראה

דף כו.א

אם יש בו מום - יעלה וישחוט, ואם לאו - לא ישחוט. רבי שמעון אומר: כל שאין מומו ניכר מבעוד יום - אין זה מן המוכן. גמרא. במאי קא מפלגי? אי נימא ברואין מומין קמפלגי, דרבי יהודה סבר: רואין מומין ביום טוב, ורבי שמעון סבר: אין רואין מומין ביום טוב, ולפלגו ברואין מומין דעלמא - בכור שנפל לבור אצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: משום צער בעלי חיים לערים ולסקיה, כרבי יהושע, קא משמע לן. - אי הכי לא ישחוט? לא יעלה וישחוט מבעי ליה - לא צריכא דעבר ואסקיה, סלקא דעתך אמינא לשחטיה, קא משמע לן. - לשחטיה? הא תם הוא - לא צריכא, דנפל ביה מומא. - והא מוקצה הוא - אלא דנפל ביה מום עובר מערב יום טוב, והשתא הוה ליה מום קבוע. מהו דתימא: דדעתיה עלויה ונשחטיה, קא משמע לן. תנו רבנן: בכור תם שנפל לבור, רבי יהודה הנשיא אומר: ירד מומחה ויראה, אם יש בו מום - יעלה וישחוט, ואם לאו - לא ישחוט. אמר לו רבי שמעון בן מנסיא: הרי אמרו אין רואין מומין ביום טוב.

כיצד? נולד בו מום מערב יום טוב - אין מבקרין אותו ביום טוב, נולד בו מום

דף כו.ב

ביום טוב, רבי שמעון אומר: אין זה מן המוכן ושיון שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן. דרש רבה בר רב הונא: נולד הוא ומומו עמו - מבקרין אותו ביום טוב לכתחלה. אמר ליה רב נחמן: אבא תני: אם עבר ובקרו - מבוקר, ואת אמרת מבקרין אותו לכתחלה? - אמר אביי: כותיה דרבה בר רב הונא מסתברא, מדקתני תלתא בבי: נולד בו מום מערב יום טוב - אין מבקרין אותו ביום טוב. לכתחלה הוא דלא, הא דיעבד - שפיר דמי. נולד בו מום ביום טוב, רבי שמעון אומר: אין זה מן המוכן - דאפילו דיעבד נמי לא. והדר תני: ושיון שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן - דאפילו לכתחלה נמי. והא כי אתא רב אושעיא, אתא ואייתי מתניתא בידיה: בין שנולד בו מום מערב יום טוב, ובין שנולד בו מום ביום טוב, חכמים אומרים: אין זה מן המוכן - ואלא קשיא הך - ההיא אדא בר אוכמי היא, דמשבש ותני. אמר רב נחמן בר יצחק: מתניתין נמי דייקא, דקתני: רבי שמעון אומר: כל שאין מומו ניכר מערב יום טוב - אין זה מן המוכן. מאי אין מומו ניכר? אילימא שאין מומו ניכר כלל - פשיטא, צריכא למימר? אלא - דלא אתחזי לחכם מערב יום טוב אם מום קבוע אם מום עובר. קתני מיהת אין זה מן המוכן, שמע מינה. בעי מיניה הלל מרבא: יש מוקצה לחצי שבת או אין מוקצה לחצי שבת? היכי דמי, אי דאחזי בין השמשות - אחזי אי דלא אחזי - לא אחזי - לא צריכא, דאחזי והדר אדחי, והדר אחזי, מאי? - אמר ליה: יש מוקצה. - איתביה: ושיון שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן. ואמאי? נימא: האי בכור מעיקרא הוה חזי אגב אמיה, אתיליד ליה - אדחי ליה, אחזייה לחכם - אשתרי ליה - אמר אביי ואיתימא רב ספרא: כגון דיתבי דייני התם. איכא דאמר, אמר ליה: אין מוקצה לחצי שבת. לימא מסייע ליה: ושיון שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן. והא בכור מעיקרא הוה חזי אגב אמיה, אתיליד ליה - אדחי ליה, אחזייה לחכם - אשתרי ליה. אמר אביי ואיתימא רב ספרא: כגון דיתבי דייני התם. תא שמע: היה אוכל בענבים והותיר, והעלן לגג לעשות מהן צמוקין, בתאנים והותיר והעלן לגג לעשות מהן גרוגרות - לא יאכל מהן עד שיזמין מבעוד יום. וכן אתה מוצא באפרסקין, ובחבושין, ובשאר כל מיני פירות. היכי דמי? אי דחזו - למה ליה הזמנה? אי דלא חזו - כי אזמין להו מאי הוי? וכי תימא דלא ידע אי חזו אי לא חזו, והאמר רב כהנא: מוקצה שיבש, ואין הבעלים מכירין בו - מותר. אלא לאו דחזו ואדחו והדר אחזו, ואי אמרת אין מוקצה - למה להו הזמנה? - אלא מאי - יש מוקצה? כי אזמין להו מאי הוי? - לא צריכא דאחזו ולא אחזו, דאיכא אינשי דאכלי ואיכא אינשי דלא אכלי. אזמין - גלי דעתיה, לא אזמין - לא גלי דעתיה. אמר רבי זירא: תא שמע מפולין ועדשים דהא פולין ועדשים מעיקרא חזו לכוס, שדינהו בקדרה - אדחו להו,

דף כז.א

גמר בשוליהו - חזו להו. אמר ליה אביי: ולטעמך, תקשי לך קדרות דעלמא: דהא סתם

קדרות דעלמא בין השמשות רותחות הן, ולאורתא אכלינן מינייהו אלא, גמרו בידי אדם - לא קא מבעיא לן, כי קא מבעיא לן - גמרו בידי שמים. רבי יהודה נשיאה הוה ליה ההוא בוכרא, שדריה לקמיה דרבי אמי. סבר דלא למחזייה. אמר ליה רבי זריקא, ואיתימא רבי ירמיה: רבי יהודה ורבי שמעון - הלכה כרבי יהודה. הדר שדריה לקמיה דרבי יצחק נפחא סבר דלא למחזייה. אמר ליה רבי ירמיה ואיתימא רבי זריקא: רבי יהודה ורבי שמעון - הלכה כרבי יהודה. אמר ליה רבי אבא: מאי טעמא לא שבקתינהו לרבנן למעבד - עובדא כרבי שמעון? - אמר לו: ואת מה בידך? - אמר ליה: הכי אמר רבי זירא: הלכה כרבי שמעון. אמר מאן דהוא: אזכי ואסק להתם, ואגמרה לשמענתא מפומיה דמרה. כי סליק להתם אשכחיה לרבי זירא, אמר ליה: אמר מר הלכה כרבי שמעון? - אמר ליה: לא, אנא מסתברא אמרי. מדקתני במתניתין: רבי שמעון אומר: כל שאין מומו ניכר מבעוד יום - אין זה מן המוכן, וקתני לה בברייתא בלשון חכמים - שמע מינה: מסתברא כוותיה. מאי הוי עלה? - אמר רב יוסף: תא שמע דתליא באשלי רברבי: דאמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי משום קהלא קדישא דבירושלים, רבי שמעון וחבריו אמרו: הלכה כרבי מאיר. - אמרו? והא אינהו קשישי מניה טובא אלא: בשיטת רבי מאיר אמרוה. דתנן: השוחט את הבכור ואחר כך הראה את מומו, רבי יהודה מתיר, ורבי מאיר אומר: הואיל ונשחט שלא על פי מומחה - אסור. אלמא קסבר רבי מאיר ראיית בכור - לאו כראיית טרפה. ראיית בכור - מחיים, ראיית טרפה - לאחר שחיטה. ומינה, ראיית טרפה - אפילו ביום טוב, ראיית בכור - מערב יום טוב. אמר ליה אביי: אטו התם ברואין מומין פליגי? בקנסא פליגי. דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: בדוקין שבעין - כולי עלמא לא פליגי דאסור, משום דמשתנין. כי פליגי - במומין שבגוף. רבי מאיר סבר: גזרינן מומין שבגוף אטו מומין שבעין, ורבי יהודה סבר: לא גזרינן. אמר רב נחמן בר יצחק: מתניתין נמי דיקא, דקתני: רבי מאיר אומר: הואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור, שמע מינה: קנסא הוא דקא קניס, שמע מינה. אמי ורדינאה חזי בוכרא דבי נשיאה הוה, ביומא טבא לא הוה חזי. אתו ואמרו ליה לרבי אמי. אמר להו: שפיר קא עביד דלא חזי. איני? והא רבי אמי גופיה חזי - רבי אמי, כי חזי - מאתמול הוה חזי,

דף כזב

וביום טוב שיולי קא משייל היכי הוה עובדא. כי הא דההוא גברא דאייתי בוכרא לקמיה דרבא אפניא דמעלי יומא טבא, הוה יתיב רבא וקא חייף רישיה, דלי עיניה וחזייה למומיה. אמר לה: זיל האידנא ותא למחר. כי אתא למחר אמר: היכי הוה עובדא? אמר ליה: הוה שדיין שערי בהך גיסא דהוצא, והוה איהו באידך גיסא. בהדי דבעי למיכל עייל רישיה ופרטיה הוצא לשפותיה. אמר ליה: דלמא את גרמת ליה? אמר ליה: לא. ומנא תימרא דגרמא אסור - דתניא: (ויקרא כב) מום לא יהיה בו, אין לי אלא שלא יהיה בו מום, מניין שלא יגרום לו על ידי דבר אחר, שלא יביא בצק או דבלה ויניח לו על גבי האזן כדי שיבא הכלב ויטלנו - תלמוד לומר (ויקרא כב) כל מום, אמר מום

ואמר כל מוס. משנה. בהמה שמתה - לא יזינה ממקומה. ומעשה ושאלו את רבי טרפון עליה, ועל החלה שנטמאת, ונכנס לבית המדרש ושאל. ואמרו לו: לא יזינס ממקומם. גמרא. לימא תנן סתמא דלא כרבי שמעון, (דתנן) (מסורת הש"ס: דתניא) רבי שמעון אומר: מחתכין את הדלועין לפני הבהמה, ואת הנבלה לפני הכלבים. רבי יהודה אומר: אם לא היתה נבלה מערב שבת - אסורה. - אפילו תימא רבי שמעון, מודה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו, שאסורין. הניחא למר בר אמימר משמיה דרבא, דאמר: מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין - שפיר. אלא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא, דאמר: חלוק היה רבי שמעון אפילו בבעלי חיים שמתו שמותריס, מאי איכא למימר? - תרגומה זעירי בבהמת קדשים. דיקא נמי, דקתני: עליה ועל החלה שנטמאת. מה חלה - דקדישא, אף בהמה - דקדישא. - אלא טעמא - דקדישא, הא דחולין - שריא. הניחא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא, דאמר חלוק היה רבי שמעון אף בבעלי חיים שמתו שמותריס - שפיר. אלא למר בר אמימר משמיה דרבא, דאמר: מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין, מאי איכא למימר? - הכא במאי עסקינן - במסוכנת, ודברי הכל. משנה. אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביום טוב, אבל נמנין עליה מערב יום טוב, ושוחטין ומחלקין ביניהם. גמרא. מאי אין נמנין? אמר רב יהודה אמר שמואל: אין פוסקין דמים לכתחלה על הבהמה ביום טוב. היכי עביד? אמר רב: מביא שתי בהמות ומעמידן זו אצל זו, ואומר: זו כזו. תניא נמי הכי: לא יאמר אדם לחברו הריני עמך בסלע הריני עמך בשתיס, אבל אומר לו: הריני עמך למחצה ולשליש ולרביע.

דף כח.א

משנה. רבי יהודה אומר: שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ, וחכמים אומרים: אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר. גמרא. מאי כל עיקר? אמר רב יהודה אמר שמואל: אפילו לשמרו מן העכברים. אמר רב אידי בר אבין: והוא דתליא בתריטא. ואמר רב יהודה אמר שמואל: טבח אומן אסור לשקול בשר במים. ואמר רב חייה בר אשי: אסור לעשות בית יד בבשר. אמר רבינא: ובידא שרי. אמר רב הונא: מותר לעשות סימן בבשר. כי הא דרבה בר רב הונא מחתך לה אתלת קרנתא. רבי חייה ורבי שמעון ברבי שוקלין מנה כנגד מנה ביום טוב. כמאן? לא כרבי יהודה ולא כרבנן אי כרבי יהודה - האמר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ, כנגד הכלי - אין, כנגד מידי אחרינא - לא. אי כרבנן - הא אמרי אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר - אינהו דעבוד כרבי יהושע. דתניא, רבי יהושע אומר: שוקלין מנה כנגד מנה ביום טוב. אמר רב יוסף: הלכה כרבי יהושע, הואיל ותנן בבכורות כותיה. דתנן: פסולי המוקדשין הנאתן להקדש, ושוקלין מנה כנגד מנה בבכור. אמר ליה אביי: ודלמא לא היא, עד כאן לא קאמר רבי יהושע הכא - אלא דליכא בזיון קדשים, אבל התם דאיכא בזיון קדשים - לא. אי נמי, עד כאן לא קאמרי רבנן התם - אלא משום דלא מחזי כעובדין דחול, אבל הכא דמחזי כעובדין דחול - לא.

למימרא דקפדי אהדדי? והא הנהו שב בניתא דאתו לבי רבי, ואשתכח חמש מנייהו בי רבי חייא, ולא קפיד רבי שמעון ברבי? - אמר רב פפא: שדי גברא בינייהו, אי רבי חייא ורבי ישמעאל ברבי יוסי, אי רבי שמעון ברבי ובר קפרא. משנה. אין משחיזין את הסכין ביום טוב, אבל משיאה על גבי חברתה. גמרא. אמר רב הונא: לא שנו אלא במשחזת של אבן, אבל במשחזת של עץ - מותר. אמר רב יהודה אמר שמואל: הא דאמרת של אבן אסור - לא אמרן אלא לחדדה, אבל להעביר שמנוניתה - מותר. מכלל דבשל עץ - אפילו לחדדה נמי - מותר. איכא דמתני לה אסיפא: בשל עץ מותר. אמר רב יהודה אמר שמואל: הא דאמרת בשל עץ מותר - לא אמרן אלא להעביר שמנוניתה, אבל לחדדה - אסור. מכלל דבשל אבן - אפילו להעביר שמנוניתה אסור. איכא דמתני לה אמתניתין: אין משחיזין את הסכין ביום טוב, אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא לחדדה, אבל להעביר שמנוניתה - מותר. מכלל דעל גבי חברתה - אפילו לחדדה נמי מותר. ואיכא דמתני לה אסיפא: אבל משיאה על גבי חברתה, אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא להעביר שמנוניתה, אבל לחדדה - אסור. מכלל דבמשחזת - אפילו להעביר שמנוניתה אסור. מאן תנא דבמשחזת אסור? אמר רב חסדא: דלא כרבי יהודה, דתניא: אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד, רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש. אמר ליה רבא לרב חסדא: דרשינן משמך הלכה כרבי יהודה. - אמר ליה: יהא רעוא דכל כי הני מילי מעלייתא תדרשון משמאי. אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף: הוה קאימנא קמיה דרבא, והוה קא

דף כח.ב

מעבר לסכינא אפומא דדקולא, ואמרי ליה: לחדדה קא עביד מר, או להעביר שמנוניתה? ואמר לי: להעביר שמנוניתה. וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד. וקסבר: הלכה ואין מורין כן. ואמר אביי: הוה קאימנא קמיה דמר, והוה קא מעבר סכינא אשפתא דרחיא, ואמרי ליה: לחדדה קא בעי מר או להעביר שמנוניתה? ואמר לי: להעביר שמנוניתה. וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד, וקסבר: הלכה ואין מורין כן. איבעיא להו: מהו להראות סכין לחכם ביום טוב? רב מרי בריה דרב ביזנא שרי, ורבנן אסרי. ורב יוסף אמר: תלמיד חכם רואה לעצמו, ומשאילה לאחרים. ואמר רב יוסף: סכין שעמדה - מותר לחדדה ביום טוב. והני מילי - הוא דפסקא אגב דוחקא. דרש רב חסדא ואיתימא רב יוסף: אחד סכין שנפגמה, ואחד שפוד שנרצם, ואחד גריפת תנור וכירים ביום טוב - באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. דתניא: אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד, רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש. מאי טעמא דתנא קמא? אמר קרא (שמות יב) הוא לבדו יעשה לכם, הוא - ולא מכשיריו. ורבי יהודה: אמר קרא לכם - לכם - לכל צרכיכם. ותנא קמא, הא כתיב לכם - אמר לך: ההוא לכם - ולא לנכרים. - ואידך נמי, הא כתיב הוא - אמר לך: כתיב הוא, וכתיב לכם. ולא קשיא: כאן - במכשירין שאפשר לעשותן מערב יום טוב, כאן - במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב. אמר שמואל: שפוד שנרצף - אסור לתקנו ביום טוב. פשיטא - לא צריכא, דאף

על גב דמפשיט בידיה. ואמר רב יהודה אמר שמואל: שפוד שצלו בו בשר - אסור לטלטלו ביום טוב. רב אדא בר אהבה אמר רב מלכיו: שומטו ומניחו בקרן זוית. אמר רב חייא בר אשי אמר רב הונא: והוא שיש עליו כזית בשר. רבינא אמר: אף על פי שאין עליו בשר מותר לטלטלו, מידי דהוה אקוץ ברשות הרבים. אמר רב חנינא בריה דרב איקא: שפוד, שפחות, וגומות - רב מלכיו, בלורית, אפר מקלה, וגבינה - רב מלכיא. רב פפא אמר: מתניתין ומתניתא - רב מלכיא, שמעתתא - רב מלכיו. וסימניך: מתניתין מלכתא. מאי בינייהו? - איכא בינייהו שפחות. משנה. לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר בשר, אבל שוחט ומחלק ביניהם. גמרא. היכי עביד? כי הא

דף כט.א

דבסורא אמרי: תרטא ופלגו תרטא, בנרש אמרי: חלקא ופלגו חלקא, בפומבדיתא אמרי: אוזיא ופלגו אוזיא, בנהר פקוד ובמתא מחסיא אמרי: רבעא ופלגו רבעא. משנה. אומר אדם לחברו: מלא לי כל זה, אבל לא במדה. רבי יהודה אומר: אם היה כלי של מדה - לא ימלאנו. מעשה באבא שאול בן בטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב ונותן ללקוחות ביום טוב. אבא שאול אומר: אף במועד עושה כן, מפני ברורי המדות. וחכמים אומרים: אף בחול עושה כן, מפני מצוי המדות. גמרא. מאי אבל לא במדה? אמר רב יהודה אמר שמואל: אבל לא בכלי המיוחד למדה. אבל כלי העומד למדה - ימלאנו. ואתא רבי יהודה למימר: אפילו כלי העומד למדה לא ימלאנו. אלמא: גבי שמחת יום טוב - רבי יהודה לחומרא, ורבנן לקולא? והא אפכא שמעינן להו דתנן, רבי יהודה אומר: שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ, וחכמים אומרים: אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר. אלמא: רבי יהודה לקולא ורבנן לחומרא, קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה, קשיא דרבנן אדרבנן - דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא: התם - בשאינו עומד למדה, הכא - בעומד למדה. דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא התם - קא עביד כדעבדין בחול, הכא - לא קא עביד כדעבדין בחול. רבא אמר: מאי אבל לא במדה - שלא יזכור לו שם מדה, אבל כלי המיוחד למדה - ימלאנו, ואתא רבי יהודה למימר: כלי המיוחד למדה - לא ימלאנו. אלמא: גבי שמחת יום טוב רבי יהודה לחומרא ורבנן לקולא? והא אפכא שמעינן להו: דתנן, רבי יהודה אומר: שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ, וחכמים אומרים: אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר. אלמא: רבי יהודה לקולא ורבנן לחומרא, קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה, קשיא דרבנן אדרבנן - דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא התם - בשאינו מיוחד למדה, הכא - מיוחד למדה. דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא: התם - קא עביד כדעבדין בחול, הכא - לא קעביד כדעבדין בחול, דעבדי אינשי דמקרבי חמרא במנא דכילא ושתו. מעשה באבא שאול בן בטנית. תנא: אף במועד עושה כן, מפני בטול בית המדרש. תנו רבנן: הוא כנס שלש מאות גרבי יין מברורי המדות, וחבריו כנסו שלש מאות גרבי שמן - ממצוי המדות, והביאום לפני הגזברים לירושלים. אמרו להם: אי אתם זקוקים לכך. - אמרו להם: אף אנו אין רצוננו בכך. - אמרו להם: הואיל והחמרתם על עצמכם - עשו מהם צרכי רבים. דתניא: גזל

ואינו יודע למי גזל - יעשה בהם צרכי רבים. מאי נינהו? - אמר רב חסדא: בורות שיחין ומערות. אדבריה רב חסדא לרבנא עוקבא, ודרש: לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו ביום טוב, אבל קודר הוא קב או קבים ונותן לפני בהמתו, ואינו חושש. והנחתום מודד תבלין ונותן לתוך קדרתו כדי שלא יקדיח תבשילו. אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: מודדת אשה קמח ביום טוב ונותנת לתוך עיסתה, כדי שתטול חלה בעין יפה. ושמואל אמר: אסור. והא תנא דבי שמואל מותר - אמר אביי: השתא דאמר שמואל אסור, ותנא דבי שמואל מותר,

דף כט.ב

שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן. תנו רבנן: אין שונין קמח ביום טוב. משום רבי פפייס ורבי יהודה בן בתירא אמרו: שונין. ושון, שאם נפל לתוכן צרור או קיסם - ששונין. תני תנא קמיה דרבינא: אין שונין קמח ביום טוב, אבל נפל צרור או קיסם - בורר בידו. אמר ליה: כל שכן דאסור, דהוה ליה כבורר. דרש רבא בר רב הונא זוטי אפתחא דנהרדעא: שונין קמח ביום טוב. אמר להו רב נחמן: פוקו ואמרו ליה לאבא: שקילא טיבותך ושדי אחזרי, פוק חזי כמה מהולתא הדרן בנהרדעא. דביתהו דרב יוסף נהלא קמחא אגבא דמהולתא, אמר לה: חזי, דאנא רפתא מעליתא בעינא. דביתהו דרב אשי נהלא קמחא אגבא דפתורא, אמר רב אשי: הא דידן - ברתיה דרמי בר חמא, ורמי בר חמא מרא דעובדא הוה, ואי לאו דחזיא מבי נשא לא הוה עבדא. משנה. הולך אדם אצל חנוני הרגיל אלו, ואומר לו: תן לי ביצים ואגוזים במנין, שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו. גמרא. תנו רבנן: הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו, ואומר לו: תן לי גדי אחד או טלה אחד אצל טבח הרגיל אצלו ואומר לו: תן לי כף אחת או ירך אחת אצל פטם הרגיל אצלו ואומר לו: תן לי תור אחד או גוזל אחד אצל נחתום הרגיל אצלו ואומר לו: תן לי ככר אחד או גלוסקא אחת ואצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו: תן לי עשרים ביצים או חמשים אגוזים, עשרה אפרסקין וחמשה רמונים ואתרוג אחד, ובלבד שלא יזכיר לו סכום מדה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח. הדרן עלך אין צדין. משנה. המביא כדי יין ממקום למקום - לא יביאם בסל ובקופה, אבל מביא הוא על כתפו, או לפניו. וכן המוליך את התבן - לא יפשיל את הקופה לאחוריו, אבל מביאה הוא בידו. ומתחילין

דף לא

בערמת התבן, אבל לא בעצים שבמוקצה. גמרא. תנא: אם אי אפשר לשנות - מותר. אתקין רבא במחוזא: דדרו בדוחקא - לדרו ברגלא, דדרו באגרא, דדרו באגרא לדרו באכפא, דדרו באכפא - נפרוס סודרא עלויה, ואם לא אפשר - שרי. דאמר מר: אם אי אפשר לשנות - מותר. אמר ליה רב חנן בר רבא לרב אשי: אמור רבנן כמה דאפשר לשנויי משנינן ביומא טבא, והא הני נשי, דקא מליין חצבייהו מיא ביומא טבא, ולא קא משניין, ולא אמרינן להו ולא מידי? - אמר ליה: משום דלא אפשר היכא ליעבד? דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא - קא מפשא בהלוכא דמליא בחצבא

זוטא תמלי בחצבא רבה - קא מפשי במשוי, תכסייה בנכתמא - זמנין דנפיל ואתי לאתויי, תקטריה - זמנין דמפסיק ואתי למקטריה, תפרוס סודרא עלויה - זמנין דמטמיש במיא, ואתי לידי סחיטה. הלכך לא אפשר. אמר ליה רבא בר רב חנין לאביי: תנן, אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין, והאידינא דקא חזינן דעבדן הכי, ולא אמרינן להו ולא מידי? - אמר ליה: ולטעמך, הא דאמר (רבא) (מסורת הש"ס: רבה) לא ליתיב איניש אפומא דלחיא דלמא מגנדר ליה חפץ ואתי לאתויי (ארבע אמות ברשות הרבים), והא הני נשי דשקלן חצבייהו ואזלן ויתבן אפומא דמבואה, ולא אמרינן להו ולא מידי? אלא, הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. הכא נמי - הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. והני מילי - בדרבנן, אבל בדאורייתא - לא. ולא היא, לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי, דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא, ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי. ומתחילין בערמת התבן. אמר רב כהנא: זאת אומרת מתחילין באוצר תחלה. מני - רבי שמעון היא, דלית ליה מוקצה. אימא סיפא: אבל לא בעצים שבמוקצה - אתאן לרבי יהודה, דאית ליה מוקצה - הכא בארזי ואשוחי עסקינן, דמוקצה מחמת חסרון כיס, ואפילו רבי שמעון מודה. איכא דמתני לה אסיפא: אבל לא בעצים שבמוקצה. אמר רב כהנא: זאת אומרת אין מתחילין באוצר תחלה. מני - רבי יהודה היא, דאית ליה מוקצה. - אימא רישא: מתחילין בערמת התבן - אתאן לרבי שמעון, דלית ליה מוקצה. - התם בתבנא סריא, - תבנא סריא, הא חזי לטינא - דאית ביה קוצים.

דף לב.

משנה. אין נוטלין עצים מן הסוכה. אלא מן הסמוך לה. גמרא. מאי שנא מן הסוכה דלא - דקא סתר אהלא, מן הסמוך לה - נמי קא סתר אהלא - אמר רב יהודה אמר שמואל: מאי סמוך - סמוך לדפנות. רב מנשיא אמר: אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות, כי תניא ההיא - באסורייתא. תניא רבי חייא בר יוסף קמיה דרבי יוחנן: אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה, ורבי שמעון מתיר. ושויין בסוכת החג בחג שאסורה, ואם התנה עליה - הכל לפי תנאו. ורבי שמעון מתיר? והא קא סתר אהלא - אמר רב נחמן בר יצחק: הכא בסוכה נופלת עסקינן, ורבי שמעון לטעמיה, דלית ליה מוקצה. דתניא: מותר השמן שבנר ושבקערה - אסור, ורבי שמעון מתיר. מי דמי? התם - אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו, הכא - אדם יושב ומצפה אימתי תפול סוכתו? - אמר רב נחמן בר יצחק: הכא בסוכה רעועה עסקינן, דמאתמול דעתיה עלויה. ושויין בסוכת החג שהיא אסורה, ואם התנה עליה הכל לפי תנאו. ומי מהני בא תנאי? והאמר רב ששת משום רבי עקיבא: מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה - שנאמר (ויקרא כג) חג הסוכות שבעת ימים לה', ותניא, רבי יהודה בן בתירא אומר: מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה - תלמוד לומר חג הסוכות שבעת ימים לה', מה חג לה' - אף סוכה לה'. - אמר רב מנשיא בריה דרבא: סיפא אתאן לסוכה דעלמא. אבל

סוכה דמצוה - לא מהני בה תנאה. - וסוכה דמצוה לא? והתניא: סככה כהלכתה, ועטרה בקרמים ובסדינין המצויירין, ותלה בה אגוזים, שקדים, אפרסקים, ורמונים, ופרכילי ענבים, יינות, שמנים, וסלתות, ועטרות שבלים - אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג. ואם התנה עליהם - הכל לפי תנאו - אביי ורבא דאמרי תרוייהו: באומר איני בודל מהם כל בין השמשות, דלא חלה קדושה עלייהו. אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו - אתקצאי לשבעה. - ומאי שנא מהא, דאתמר: הפריש שבעה אתרוגים לשבעת הימים, אמר רב: כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר, ורב אסי אמר: כל אחת יוצא בה ואוכלה למחר. - התם דמפסקו לילות מימים - כל חד וחד יומא מצוה באפי נפשיה הוא. הכא, דלא מפסקו לילות מימים - כולהו יומי כחדא יומא אריכתא דמי.

דף לא.א

משנה. מביאין עצים מן השדה מן המכונס, ומן הקרפף אפילו מן המפוזר. איזהו קרפף - כל שסמוך לעיר, דברי רבי יהודה, רבי יוסי אומר: כל שנכנסין לו בפותחת, ואפילו בתוך תחום שבת. גמרא. אמר רב יהודה אמר שמואל: אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף. - והא אגן תנן: מן הקרפף, ואפילו מן המפוזרים - מתניתין יחידאה היא. דתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המפוזרים שבשדות שאין מביאין, ועל המכונסין שבקרפף שמביאין. על מה נחלקו - על המפוזרים שבקרפף ועל המכונסין שבשדות. שבת שמאי אומרים: לא יביא, ובית הלל אומרים: יביא. אמר רבא: עלי קנים ועלי גפנים, אף על גב דמכנפי להו ומותבי, כיון דאי מדלי זיקא מבדר להו - כמפוזרים דמו, ואסורין. ואי אתנח מנא מאתמול עלייהו - שפיר דמי. איזהו קרפף וכו'. אבעיא להו: היכי קאמר, כל שסמוך לעיר - והוא דאית ליה פותחת, ואתא רבי יוסי למימר: כיון דאית ליה פותחת - אפילו בתוך תחום שבת נמי או דלמא הכי קאמר: כל שסמוך לעיר, בין דאית ליה פותחת בין דלית ליה פותחת, ואתא רבי יוסי למימר: אפילו בתוך תחום שבת, ודוקא דאית ליה פותחת, אבל לית ליה פותחת - אפילו סמוך לעיר נמי לא? - תא שמע: מדקתני רבי יוסי אומר: כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת, שמע מינה רבי יוסי תרתי לקולא קאמר, שמע מינה. אמר רב סלא אמר רבי ירמיה: הלכה כרבי יוסי להקל. משנה. אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב. ואין מבקעין לא בקרדום, ולא במגרה, ולא במגל, אלא בקופיץ.

דף לא.ב

גמרא. והאמרת רישא אין מבקעין כלל - אמר רב יהודה אמר שמואל: חסורי מחסרא והכי קתני: אין מבקעין מן הסואר של קורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב. אבל מבקעין מן הקורה שנשברה מערב יום טוב. וכשהן מבקעין - אין מבקעין לא בקרדום ולא במגל ולא במגרה אלא בקופיץ. תניא נמי הכי: אין מבקעין עצים לא מן הסואר של קורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב, לפי שאינו מן המוכן. ולא בקרדום. אמר רב

חיננא בר שלמיה משמיה דרב: לא שנו אלא בנקבות שלו, אבל בזכרות שלו - מותר. - פשיטא, בקופיץ תנן - מהו דתימא: הני מילי - קופיץ לחודיה, אבל קרדום וקופיץ - אימא: מגו דהאי גיסא אסור - האי גיסא נמי אסור, קא משמע לן. ואיכא דמתני לה אסיפא: אלא בקופיץ. אמר רב חיננא בר שלמיה משמיה דרב: לא שנו אלא בזכרות שלו, אבל בנקבות שלו - אסור. - פשיטא, ולא בקרדום תנן - מהו דתימא: הני מילי - קרדום, אבל קופיץ וקרדום, אימא: מגו דהאי גיסא שרי - האי גיסא נמי שרי, קא משמע לן. משנה. בית שהוא מלא פירות ונפחת, נוטל ממקום הפחת. רבי מאיר אומר: אף פוחת לכתחלה ונוטל. גמרא. אמאי? והא קא סתר אהלא - אמר רב נחומי בר אדא אמר שמואל: באורא דליבני. איני? והאמר רב נחמן: הני ליבני דאייתור מבנינא - שרי לטלטולינהו בשבתא, הואיל וחזי למזגא עלייהו. שרגינהו - ודאי אקצינהו. אמר רבי זירא: ביום טוב אמרו, אבל לא בשבת. תניא נמי הכי, רבי מאיר אומר: אף פוחת לכתחלה ונוטל, ביום טוב אמרו אבל לא בשבת. אמר שמואל: חותמות שבקרקע - מתיר, אבל לא מפקיע ולא חותך. שבכלים - מתיר, ומפקיע, וחותר. אחד שבת ואחד יום טוב. מיתבי: חותמות שבקרקע, בשבת - מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך, ביום טוב - מתיר ומפקיע וחותר. הא מני - רבי מאיר היא, דאמר: אף פוחת לכתחלה - ונוטל. ופליגי רבנן עליה, ואנא דאמרי כרבנן. - ומי פליגי רבנן עליה בחותמות שבקרקע? והתניא: מודים חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע, שבשבת מתיר אבל לא מפקיע ולא חותר, ביום טוב מתיר ומפקיע וחותר

דף לבא

הוא דאמר כי האי תנא, דתניא: חותמות שבקרקע - מתיר, אבל לא מפקיע ולא חותר, אחד שבת ואחד יום טוב. ושכלי, בשבת - מתיר, אבל לא מפקיע ולא חותר. ביום טוב - מתיר ומפקיע וחותר. תרצת לך רישא, אלא סיפא קשיא - הא מני - רבי נחמיה היא, דאמר: כל הכלים אין ניטלין אלא דרך תשמישן. - אי רבי נחמיה - מאי איריא שבת? אפילו יום טוב נמי וכי תימא: שניא ליה לרבי נחמיה בין שבות שבת לשבות יום טוב, ומי שניא ליה? והתני חדא: מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים, ותניא אידך: מסיקין בין בכלים בין בשברי כלים, ותניא אידך: אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים. ומשני: לא קשיא הא רבי יהודה, הא - רבי שמעון, הא רבי נחמיה - תרי תנאי ואליבא דרבי נחמיה. משנה. אין פוחתין את הנר, מפני שהוא עושה כלי. ואין עושין פחמין ביום טוב. ואין חותכין את הפתילה, רבי יהודה אומר: חותכה באור. גמרא. מאן תנא דפחיתת נר מנא הוא? אמר רב יוסף: רבי מאיר היא. דתניא: כלי חרס מאימתי מקבל טומאה - משנגמרה מלאכתו, דברי רבי מאיר, רבי יהושע אומר: משיצרפו בכבשן. אמר ליה אביי: ממאי? דלמא עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם - אלא דחזי לקבולי ביה מידי, אבל הכא - למאי חזי? - לקבולי ביה פשיטי. איכא דאמרי, אמר רב יוסף: רבי אליעזר ברבי צדוק היא, דתנן: אלפסין חרניות טהורות באהל המת וטמאות במשא הזב, רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: אף טהורות במשא הזב, לפי שלא נגמרה

מלאכתן. אמר ליה אביי: דלמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר ברבי צדוק התם - אלא דחזי לקבולי ביה מידי, אבל הכא - למאי חזי? - לקבולי ביה פשיטי. תנו רבנן: אין פוחתין את הנר, ואין עושין אלפסין חרניות ביום טוב, רבן שמעון בן גמליאל מתיר באלפסין חרניות. מאי חרניות? אמר רב יהודה: ערניות. מאי ערניות? אמר אביי: צעי חקלייתא. ואין עושין פחמין. פשיטא, למאי חזי - תני רבי חייא: לא נצרכה אלא למוסרן לאוליירין לבו ביום. - ובו ביום מי שרי? - כדאמר רבא: להזיע, וקודם גזרה, הכא נמי להזיע וקודם גזרה. ואין חותכין את הפתילה לשנים. מאי שנא בסכין דלא -

דף לבב

דקמתקן מנא, באור נמי קא מתקן מנא - תני רבי חייא: חותכה באור בפי שתי נרות. אמר רב נתן בר אבא אמר רב: מוחטין את הפתילה ביום טוב. מאי מוחטין? - אמר רב חנינא בר שלמיא (משמיה דרב): לעדויי חושכא. תני בר קפרא: ששה דברים נאמרו בפתילה, שלשה להחמיר ושלשה להקל. להחמיר: אין גודלין אותה לכתחלה ביום טוב, ואין מהבהבין אותה באור, ואין חותכין אותה לשנים. להקל: ממעכה ביד, ושורה בשמן, וחותכה באור בפי שתי נרות. ואמר רב נתן בר אבא אמר רב: עתירי בבל יורדי גיהנם הם. כי הא דשבתאי בר מרינוס אקלע לבבל, בעא מנייהו עסקא - ולא יהבו ליה. מזוני מיזן - נמי לא זינוהו, אמר: הני מערב רב קא אתו, דכתיב (דברים יג) ונתן לך רחמים ורחמך, כל המרחם על הבריות - בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו, וכל מי שאינו מרחם על הבריות - בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו. ואמר רב נתן בר אבא אמר רב: כל המצפה על שלחן אחרים - עולם חשך בעדו, שנאמר (איוב טו) נדד הוא ללחם איה ידע כי נכון בידו יום חשך. רב חסדא אמר: אף חייו אינן חיים. תנו רבנן: שלשה חייהן אינם חיים, ואלו הן: המצפה לשלחן חברו, ומי שאשתו מושלת עליו, ומי שיסורין מושלין בגופו. ויש אומרים: אף מי שאין לו אלא חלוק אחד. ותנא קמא - אפשר דמעיינ במניה. משנה. אין שוברין את החרס, ואין חותכין הנייר לצלות בו מליח, ואין גורפין תנור וכירים, אבל מכבשין. ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה, ואין סומכין את הקדרה בבקעת, וכן בדלת, ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב, ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר. גמרא. מאי טעמא? משום דקא מתקן מנא. ואין גורפין תנור וכירים. תני רב חייא בר יוסף קמיה דרב נחמן: ואם אי אפשר לאפות אלא אם כן גורפו - מותר. דביתהו דרבי חייא נפל לה אריחא בתנורא ביומא טבא. אמר לה רבי חייא: חזי דאנא רפתא מעלייתא בעינא. אמר ליה רבא לשמעיה: טוי לי בר אווזא, ואזדהר מחרוכא. אמר ליה רבינא לרב אשי: אמר לן רב אחא מהוצל דמר שרקין ליה תנורא ביומא טבא. - אמר ליה: אנן ארקתא דפרת סמכינן. והני מילי - הוא דצייריה מאתמול. אמר רבינא: וקטמא שרי. ואין מקיפין שתי חביות. אמר רב נחמן: אבנים של בית הכסא מותר לצדדן ביום טוב. איתיביה רבה לרב נחמן: אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה - אמר ליה: שאני התם, משום דקא עביד אהללא. - אמר ליה רבה זוטא לרב אשי: אלא מעתה, בנה אצטבא ביום טוב דלא עביד אהללא,

הכי נמי דשרי? - אמר ליה: התם - בנין קבע אסרה תורה, בנין עראי לא אסרה תורה, וגזרו רבנן על בנין עראי משום בנין קבע. והכא, משום כבודו - לא גזרו ביה רבנן. אמר רב יהודה: האי מדורתא, מלמעלה למטה - שרי, מלמטה למעלה - אסור.

דף לג.א

וכן ביעתא, וכן קדרה, וכן פוריא, וכן חביתא. ואין סומכין את הקדרה בבקעת, וכן בדלת. בדלת סלקא דעתך? - אלא אימא: וכן הדלת. תנו רבנן: אין סומכין את הקדרה בבקעת וכן הדלת, לפי שלא נתנו עצים אלא להסקה, ורבי שמעון מתיר. ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב, ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר. לימא רבי אלעזר ברבי שמעון כאבוב סבירא ליה דלית ליה מוקצה? - לא, בהא אפילו רבי שמעון מודה, משום דמחזי כמאן דאזיל לחנגא. חזרא, רב נחמן אסר ורב ששת שרי. ברטיבא - כולי עלמא לא פליגי דאסור, כי פליגי - ביבשתא. מאן דאסר, אמר לך: לא נתנו עצים אלא להסקה. ומאן דשרי, אמר לך: מה לי לצלות בו, מה לי לצלות בגחלתו. איכא דאמרי: ביבשתא - כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי - ברטיבא. מאן דאסר - דלא חזי להסקה, ומאן דשרי, אמר לך: הא חזי להיסק גדול. והלכתא: יבשתא - שרי, רטיבא - אסור. דרש רבא: אשה לא תכנס לדיר העצים ליטול מהן אוד, ואוד שנשבר אסור להסיקו ביום טוב, לפי שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים. למימרא דרבא כרבי יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה? והא אמר ליה רבא לשמעיה: טוי לי בר אוזא, ושדי מעיה לשונרא - התם, כיון דמסרחי - מאתמול דעתיה עלויה. משנה. רבי אליעזר אומר: נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו, ומגבב מן החצר ומדליק, שכל מה שבחצר מוכן הוא. וחכמים אומרים: מגבב משלפניו ומדליק. אין מוציאין את האור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן העפר, ולא מן הרעפים ולא מן המים. ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן. גמרא. אמר רב יהודה:

דף לג.ב

אוכלי בהמה אין בהן משום תקון כלי. איתיביה רב כהנא לרב יהודה: מטלטלין עצי בשמים להריח בהן, ולהניף בהן לחולה, ומוללו ומריח בו. ולא יקטמנו להריח בו, ואם קטמו - פטור אבל אסור. לחצוץ בו שניו - לא יקטמנו, ואם קטמו - חייב חטאת. - אמר ליה: השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי, חייב חטאת מבעיא? אלא, כי תניא ההיא - בקשין. - קשין בני מלילה נינהו? - חסורי מחסרא והכי קתני: מוללו ומריח בו, קוטמו ומריח בו. במה דברים אמורים - ברכין, אבל בקשין - לא יקטמנו, ואם קטמו - פטור אבל אסור. לחצוץ בו שיניו - לא יקטמנו, ואם קטמו - חייב חטאת. תני חדא: קוטמו ומריח בו, תניא אידך: לא יקטמנו להריח בו - אמר רבי זירא אמר רב חסדא: לא קשיא הא - ברכין, הא - בקשין. מתקיף לה רב אחא בר יעקב: בקשין אמאי לא? מאי שנא מהא דתנן: שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ועוד, הא רבא בר רב אדא ורבין בר רב אדא דאמרי תרוייהו: כי הוינן בי רב יהודה, הוה מפשח ויהיב לן אלותא אלותא, אף על גב דחזיא לקתתא דנרגי וחציני - לא קשיא

הא - רבי אליעזר, הא - רבנן. דתניא, רבי אליעזר אומר: נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו, וחכמים אומרים: לא יטול אלא מאבוס של בהמה. ושויין שלא יקטמנו, ואם קטמו לחצוץ בו שיניו ולפתוח בו הדלת, בשוגג בשבת - חייב חטאת, במזיד ביום טוב - סופג את הארבעים, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות. רבי אליעזר דקאמר התם חייב חטאת - הכא פטור אבל אסור, רבנן דקא אמרי התם פטור אבל אסור - הכא מותר לכתחלה. ולית ליה לרבי אליעזר הא דתנן: שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי? - אמר רב אשי: כי תניא ההיא - במוסתקי. ומגבב מן החצר. תנו רבנן: מגבב מן החצר ומדליק, שכל מה שבחצר מוכן הוא, ובלבד שלא יעשה צבורין צבורין, ורבי שמעון מתיר. במאי קא מפלגי? מר סבר: מחזי דקא מכניף למחר וליומא אחרינא, ומר סבר: קדרתו מוכחת עליו. אין מוציאין את האור וכו'. מאי טעמא - משום דקא מוליד ביום טוב. ואין מלבנין את הרעפים. מאי קא עביד? - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הכא ברעפים חדשים עסקינן, מפני

דף לד.א

שצריך לבדקו, ואמרי לה: מפני שצריך לחסמן. תנן התם דרסה, או שטרפה בכותל, או שרצתה בהמה, ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה - כשרה. אמר רבי אלעזר בר ינאי משום רבי אלעזר בן אנטיגנוס: צריכה בדיקה. בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא: מהו לשחטה ביום טוב? מי מחזקינן רעותא ביום טוב, או לא? אמר ליה: תנינא, אין מלבנין את הרעפים לצלות בהן. והוינן בה: מאי קא עביד? ואמר רבה בר חנה אמר רבי יוחנן: הכא ברעפים חדשים עסקינן, מפני שצריך לבדקן. - אמר ליה: אנן מפני שצריך לחסמן מתנינן לה. תניא, אחד מביא את האור, ואחד מביא את העצים, ואחד שופת את הקדרה, ואחד מביא את המים, ואחד נותן בתוכו תבלין, ואחד מגיס - כולן חייבין. והתניא: אחרון חייב וכולן פטורין - לא קשיא: הא - דאייתי אור מעיקרא, הא - דאייתי אור לבסוף. בשלמא כולהו קא עבדי מעשה, אלא שופת את הקדרה מאי קא עביד? - אמר רבי שמעון בן לקיש: הכא בקדרה חדשה עסקינן, ומשום לבון רעפים נגעו בה. תנו רבנן: תנור וכירים חדשים - הרי הן ככל הכלים הנטלין בחצר, אבל אין סכין אותן שמן, ואין טשין אותן במטלית ואין מפיגין אותן בצונן כדי לחסמן, ואם בשביל לאפות - הרי זה מותר. תנו רבנן: מולגין את הראש ואת הרגלים ומהבהבין אותן באור, אבל אין טופלין אותן בחרסית, ולא באדמה, ולא בסיד, ואין גוזזין אותן במספרים. ואין גוזזין את הירק בתספורת שלו, אבל מתקנין את הקונדס ואת העכביות. ומסיקין ואופין בפורני, ומחמין חמין באנטיכי ואין אופין בפורני חדשה, שמא תפחת. תנו רבנן: אין נופחין במפות, אבל נופחין בשפופרת. ואין מתקנין את השפוד ואין מחדדין אותו. תנו רבנן: אין מפצעין את הקנה לצלות בו מליח, אבל מפצעין את האגוז - במטלית, ואין חוששין שמא תקרע. משנה. ועוד אמר רבי אליעזר: עומד אדם על המוקצה

דף לד.ב

ערב שבת בשביעית, ואומר: מכאן אני אוכל למחר. וחכמים אומרים: עד שירשום, ויאמר: מכאן ועד כאן. גמרא. תנן התם: תינוקות שטמנו תאנים מערב שבת, ושכחו ולא עשרו, למוצאי שבת לא יאכלו אלא אם כן עשרו. ותנן נמי: המעביר תאנים בחצרו לקצות - בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי, ופטורים. בעא מניה רבא מרב נחמן: שבת מהו שתקבע מוקצה למעשר בדבר שלא נגמרה מלאכתו? מי אמרינן: כיון דכתיב (ישעיהו נח) וקראת לשבת ענג - קבעה, ואפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו, או דלמא בדבר שנגמרה מלאכתו - קבעה, בדבר שלא נגמרה מלאכתו - לא קבעה? - אמר ליה: שבת קובעת בין בדבר שנגמרה מלאכתו, בין בדבר שלא נגמרה מלאכתו. - אמר ליה: ואימא שבת דומיא דחצר, מה חצר - אינה קובעת אלא בדבר שנגמרה מלאכתו, אף שבת - לא תקבע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו - אמר ליה: לימוד ערוך הוא בידינו, שהשבת קובעת בין בדבר שנגמרה מלאכתו בין בדבר שלא נגמרה מלאכתו. אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן: אף אנן נמי תנינא: ועוד אמר רבי אליעזר: עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית וכו'. טעמא - דשביעית, דלאו בר עשורי הוא, הא בשאר שני שבוע - הכי נמי דאסור. מאי טעמא - לאו משום דשבת קבעה? - לא, שאני התם, כיון דאמר מכאן אני אוכל למחר - קבע ליה עלויה. - אי הכי מאי אריא שבת? אפילו בחול נמי - הא קא משמע לן: דטבל מוכן הוא אצל שבת, שאם עבר ותקנו - מתוקן.

דף לה.א

והלא מותרו חוזר, ושמעינן ליה לרבי אליעזר דאמר: כל היכא דמותרו חוזר - לא קבע. דתנן: הנוטל זיתים מן המעטן - טובל אחת אחת במלח ואוכל, ואם טבל ונתן לפניו עשרה - חייב. רבי אליעזר אומר: מן המעטן טהור - חייב, מן המעטן טמא - פטור, מפני שהוא מחזיר את המותר. והוינן בה: מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? ואמר רבי אבהו: רישא במעטן טהור וגברא טמא, דלא מצי מהדר ליה. סיפא במעטן טמא וגברא טמא, דמצי מהדר ליה. - מתניתין נמי במוקצה טהור וגברא טמא, דלא מצי מהדר ליה. - והלא מוחזרין ועומדין הן - אלא אמר רב שימי בר אשי: רבי אליעזר קא אמרת? רבי אליעזר לטעמיה, דאמר: תרומה קבעה, וכל שכן שבת. דתנן: פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן, רבי אליעזר אוסר לאכול מהן עראי, וחכמים מתירין. תא שמע מסיפא: וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן. טעמא דערב שבת בשביעית, דלאו בר עשורי הוא, הא בשאר שני שבוע, דבני עשורי נינהו - אסורים. מאי טעמא: - לאו משום דשבת קבעה? - לא, שאני התם, כיון דאמר מכאן ועד כאן אני אוכל למחר - קבע ליה. - אי הכי, מאי אריא שבת, אפילו בחול נמי? - הא קא משמע לן: דטבל מוכן הוא אצל שבת, שאם עבר ותקנו - מתוקן. ורמינהי: היה אוכל באשכול ונכנס מגנה לחצר, רבי אליעזר אומר: יגמור, רבי יהושע אומר: לא יגמור. חשכה בלילי שבת רבי אליעזר אומר: יגמור, רבי יהושע אומר: לא יגמור - התם כדקתני טעמא, רבי נתן אומר: לא כשאמר רבי אליעזר יגמור בחצר יגמור, אלא יוצא חוץ לחצר ויגמור. ולא כשאמר רבי אליעזר יגמור בשבת יגמור, אלא ממתין למוצאי שבת ויגמור. כי אתא רבין

אמר רבי יוחנן: אחד שבת ואחד תרומה ואחד חצר ואחד מקח - כולן אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתן. שבת - לאפוקי מדהלל, דתניא: המעמר פירות ממקום למקום לקצור, וקדש עליהן היום - אמר רבי יהודה: הלל לעצמו אוסר.

דף לה.ב

חצר - לאפוקי מדרבי יעקב, דתנן: המעביר תאנים בחצרו לקצות - בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי, ופטורים מן המעשר. ותני עלה: רבי יעקב מחייב, ורבי יוסי ברבי יהודה פוטר. תרומה - לאפוקי מדרבי אליעזר, דתנן: פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן, רבי אליעזר אוסר לאכול מהן עראי, וחכמים מתירין. מקח - (כדתנן) (מסורת הש"ס: כדתניא): הלוקח תאנים מעם הארץ, במקום שרוב בני אדם דורסין - אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי. שמע מינה תלת שמע מינה: מקח אינה קובעת אלא בדבר שנגמרה מלאכתו, ושמע מינה: רוב עמי הארץ מעשרין הן, ושמע מינה: מעשרין דמאי מעמי הארץ אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו. ולאפוקי מהא דתנן: המחליף פירות עם חבירו, זה לאכול וזה לאכול, זה לקצות וזה לקצות, זה לאכול וזה לקצות - חייב. רבי יהודה אומר: לאכול - חייב, לקצות - פטור. הדרן עלך המביא. משנה. משילין פירות דרך ארובה ביום טוב, אבל לא בשבת. ומכסים פירות בכלים מפני הדלף, וכן כדי יין וכדי שמן. ונותנין כלי תחת הדלף בשבת. גמרא. אתמר, רב יהודה ורב נתן, חד תני: משילין, וחד תני: משחילין. אמר מר זוטרא: מאן דתני משילין לא משתבש, ומאן דתני משחילין לא משתבש. מאן דתני משילין לא משתבש - דכתיב (דברים כח) כי ישל זיתך. ומאן דתני משחילין לא משתבש - דתנן: השחול והכסול. שחול - שנשמטה ירכו, כסול - שאחד מירכותיו גבוהה מחברתה. אמר רב נחמן בר יצחק: מאן דתני משירין לא משתבש, ומאן דתני משחירין לא משתבש ומאן דתני מנשירין לא משתבש. מאן דתני משירין לא משתבש - דתנן: רבי ישמעאל אומר: נזיר לא יחוף ראשו באדמה, מפני שמשיר את השער. ומאן דתני משחירין לא משתבש - דתנן: השחור והזוג של ספרים, אף על פי שנחלקו - טמאין. ומאן דתני מנשירין לא משתבש, דתנן: מי שנשרו כליו במים מהלך בהם ואינו חושש. אי נמי, מהא דתנן: איזהו לקט - הנושר בשעת קצירה. תנן: משילין פירות דרך ארובה ביום טוב. עד כמה? אמר רבי זירא אמר רבי אסי, ואמרי לה אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן, כאותה ששנינו: מפנין ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים, ומפני בטול בית המדרש. - ודלמא שאני התם, דאיכא בטול בית המדרש, אבל הכא דליכא בטול בית המדרש - לא אי נמי התם היינו טעמא דארבע וחמש קופות שרי - משום שבת דחמירא ולא אתי לזלולי ביה, אבל יום טוב דקיל ואתי לזלולי ביה - כלל כלל לא. אי נמי לאידך גיסא: התם היינו טעמא - דליכא הפסד ממון, אבל הכא דאיכא הפסד ממון - אפילו טובא נמי

דף לו.א

התם תנן: אבל לא את האוצר. ואמר שמואל: מאי אבל לא את האוצר - אבל לא יגמור את האוצר כולו, דלמא אתי לאשווי גומות. הכא מאי? התם הוא בשבת דאסור - משום

דחמיר, אבל יום טוב דקיל - שפיר דמי. או דלמא: התם דאיכא בטול בית המדרש - אמרת לא, הכא דליכא בטול בית המדרש - לא כל שכן. והכא תנן משילין פירות דרך ארובה ביום טוב, ואמר רב נחמן: לא שנו אלא באותו הגג, אבל מגג לגג - לא. ותניא נמי הכי: אין מטלטלין מגג לגג, אפילו כשגגותיהן שוין. התם מאי? (כל שכן שבת דחמירא, או דלמא) הכא הוא דאסור - משום יום טוב דקיל ואתי לזלזולי ביה, אבל שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי בה - שפיר דמי. או דלמא: מה הכא דאיכא הפסד פירות - אמרת לא, התם דליכא הפסד פירות - לא כל שכן. הכא (תנן) (מסורת הש"ס: תניא) לא ישלשלם בחבל בחלונות, ולא יורידם דרך סולמות, התם מאי? הכא ביום טוב הוא דאסור - דליכא בטול בית המדרש, אבל שבת דאיכא בטול בית המדרש - שפיר דמי, או דלמא: הכא דאיכא הפסד פירות - אמרת לא, התם דליכא הפסד פירות - לא כל שכן? - תיקו. ומכסין את הפירות. אמר עולא: ואפילו אוירא דלבני, רבי יצחק אמר: פירות הראויין. ואזדא רבי יצחק לטעמיה, דאמר רבי יצחק: אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת. תנן: מכסין את הפירות בכלים. פירות - אין, אוירא דלבני - לא - הוא הדין דאפילו אוירא דלבני, ואידי דתנא רישא משילין פירות - תנא סיפא נמי מכסין את הפירות. תנן: וכן כדי יין וכן כדי שמן - הכא במאי עסקינן - בטיבלא. הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך כדי יין וכדי שמן דהיתירא - הא תנא ליה רישא פירות - כדי יין וכדי שמן אצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: להפסד מרובה - חששו, להפסד מועט - לא חששו, קא משמע לן. תנן: נותנין כלי תחת הדלף בשבת - בדלף הראוי. תא שמע: פורסין מחצלת על גבי לבנים בשבת - דאייתור מבנינא, דחזי למזגא עלייהו. - תא שמע: פורסין מחצלת על גבי אבנים בשבת - באבנים מקורזלות, דחזיין לבית הכסא. - תא שמע: פורסין מחצלת על גבי כורת דבורים בשבת, בחמה - מפני החמה, ובגשמים - מפני הגשמים, ובלבד שלא יתכוין לצוד - התם נמי, דאיכא דבש. - אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי: התינח בימות החמה דאיכא דבש, בימות הגשמים מאי איכא למימר? - לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות. - אותן שתי חלות מוקצות הן - הכא במאי עסקינן - שחשב עליהם. - אבל לא חשב עליהם מאי - אסור, אדתני ובלבד שלא יתכוין לצוד - לפלוג ולתני בדידה: במה דברים אמורים - שחשב עליהן, אבל לא חשב עליהן - אסור - הכי קאמר: אף על פי שחשב עליהן, ובלבד שלא יתכוין לצוד. במאי אוקימתא - כרבי יהודה דאית ליה מוקצה, אימא סיפא: ובלבד שלא יתכוין לצוד, אתאן לרבי שמעון, דאמר: דבר שאין מתכוין מותר - ותסברא דרבי שמעון? והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו: מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות - לעולם כולה רבי יהודה היא, והכא במאי עסקינן - דאית ביה כוי. ולא תימא לרבי יהודה ובלבד שלא יתכוין לצוד

דף לו.ב

אלא אימא: ובלבד שלא יעשנה מצודה. - פשיטא - מהו דתימא: במינו נצוד - אסור, שלא במינו נצוד - מותר, קא משמע לן. רב אשי אמר: מי קתני בימות החמה ובימות הגשמים? בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים קתני. ביומי ניסן וביומי תשרי,

דאיכא חמה ואיכא גשמים ואיכא דבש. ונותנין כלי תחת הדלף בשבת. תנא אם נתמלא הכלי - שופך ושונה ואינו נמנע. בי רחיא דאביי דלוף, אתא לקמיה דרבה. אמר ליה: זיל עייליה לפוריך להתם, דלהוי כגרף של רעי, ואפקיה. יתיב אביי וקא קשיא ליה: וכי עושין גרף של רעי לכתחלה? אדהכי נפל בי רחיא דאביי. אמר: תיתי לי, דעברי אדמר. אמר שמואל: גרף של רעי ועביט של מימי רגלים מותר להוציאן לאשפה, וכשהוא מחזירו - נותן בו מים ומחזירו. סבור מינה: גרף של רעי, אגב מנא - אין, בפני עצמו - לא. תא שמע: דההוא עכברתא דאשתכח בי אספרמקי דרב אשי, אמר להו רב אשי: נקטה בצוציתה ואפקוה. משנה. כל שחייבין עליו משום שבות, משום רשות, משום מצוה, בשבת - חייבין עליו ביום טוב. ואלו הן משום שבות: לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטין על פני המים, ולא מטפחין, ולא מספקין, ולא מרקדין. ואלו הן משום רשות: לא דנין, ולא מקדשין, ולא חולצין, ולא מיבמין. ואלו משום מצוה: לא מקדישין, ולא מעריכין, ולא מחרימין, ולא מגביהין תרומה ומעשר. כל אלו ביום טוב אמרו, קל וחומר בשבת. אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד. גמרא. לא עולין באילן - גזרה שמא יתלוש. ולא רוכבין על גבי בהמה - גזרה שמא יצא חוץ לתחום. - שמע מינה תחומין דאורייתא? - אלא: גזרה שמא יחתוך זמורה. ולא שטין על פני המים - גזרה שמא יעשה חבית של שייטין. - ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין - גזרה שמא יתקן כלי שיר. ואלו הן משום רשות: לא דנין. והא מצוה קעביד - לא צריכא, דאיכא דעדיף מיניה. ולא מקדשין - והא מצוה קעביד - לא צריכא

דף לזא

דאית ליה אשה ובנים. לא חולצין ולא מיבמין. והא מצוה קא עביד - לא צריכא, דאיכא גדול, ומצוה בגדול ליבם. וכלהו טעמא מאי? - גזירה שמא יכתוב. ואלו הן משום מצוה: לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין - גזרה משום מקח וממכר. ולא מגביהין תרומות ומעשרות. פשיטא - תני רב יוסף: לא נצרכא אלא ליתנה לכהן בו ביום. והני מילי - פירי דטבילי מאתמול, אבל פירי דטבילי האידנא, כגון עיסה לאפרושי מינה חלה - מפרשינן ויהבינן לכהן. והני משום רשות איכא משום שבות ליכא? והני משום מצוה איכא משום שבות ליכא? - אמר רבי יצחק: לא מבעיא קאמר לא מבעיא שבות גרידתא דאסור, אלא אפילו שבות דרשות - נמי אסור. ולא מבעיא שבות דרשות דאסור, אלא אפילו שבות דמצוה - נמי אסור. כל אלו ביום טוב אמרו. ורמינהו: משילין דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת - אמר רב יוסף: לא קשיא: הא - רבי אליעזר, הא - רבי יהושע. דתניא: אותו ואת בנו שנפלו לבור, רבי אליעזר אומר: מעלה את הראשון על מנת לשוחטו, ושוחטו. והשני עושה לו פרנסה במקומו, כדי שלא ימות. רבי יהושע אומר: מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו, וחוזר ומערים ומעלה השני. רצה - זה שוחט, רצה - זה שוחט. אמר ליה אביי: ממאי? דילמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם - אלא דאפשר בפרנסה, אבל הכא דלא אפשר בפרנסה - לא. אי נמי: עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם - אלא דאפשר לאערומי, אבל הכא דלא אפשר

לאערומי - לא. אלא אמר רב פפא: לא קשיא הא - בית שמאי, הא - בית הלל. דתנן, בית שמאי אומרים: אין מוציין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים, ובית הלל מתירין. - דלמא לא היא עד כאן לא קא אמרי בית שמאי התם - אלא אהוצאה, אבל אטלטול - לא. - אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא? משנה. הבהמה והכלים - כרגלי הבעלים. המוסר בהמתו לבנו או לרועה - הרי אלו כרגלי הבעלים. כלים המיוחדין לאחד מן האחין שבבית - הרי אלו כרגליו, ושאין מיוחדין - הרי אלו כמקום שהולכין. השואל כלי מחבירו מערב יום טוב - כרגלי השואל, ביום טוב - כרגלי המשאיל. וכן האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים ומלח לעיסתה - הרי אלו כרגלי שתיהן. רבי יהודה פוטר במים, מפני שאין בהם ממש. גמרא. מתניתין

דף לזב

דלא כרבי דוסא. דתניא: רבי דוסא אומר, ואמרי לה אבא שאול אומר: הלוקח בהמה מחברו מערב יום טוב, אף על פי שלא מסרה לו אלא ביום טוב - הרי היא כרגלי הלוקח. והמוסר בהמה לרועה, אף על פי שלא מסרה לו אלא ביום טוב - הרי היא כרגלי הרועה - אפילו תימא רבי דוסא, ולא קשיא: כאן - ברועה אחד, כאן - בשני רועים. דיקא נמי, דקתני לבנו או לרועה, שמע מינה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי דוסא. - ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה, ותנן: הבהמה והכלים כרגלי הבעלים - ולא אוקימנא כאן ברועה אחד כאן בשני רועים. תנו רבנן: שנים ששאלו חלוק אחד בשותפות, זה לילך בו שחרית לבית המדרש וזה ליכנס בו ערבית לבית המשתה, זה ערב עליו לצפון וזה ערב עליו לדרום, זה שערב עליו לצפון - מהלך לצפון כרגלי מי שערב עליו לדרום, וזה שערב עליו לדרום - מהלך לדרום כרגלי מי שערב עליו לצפון. ואם מצעו את התחום - הרי זה לא יזינה ממקומה. אתמר: שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות. רב אמר: חבית מותרת ובהמה אסורה, ושמואל אמר: חבית נמי אסורה. מאי קסבר רב? אי קא סבר יש ברירה - אפילו בהמה תשתרי, ואי קסבר אין ברירה - אפילו חבית נמי אסורה - לעולם קסבר יש ברירה, ושניא בהמה דקא ינקי תחומין מהדדי. אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: לאיסור מוקצה לא חששו, לאיסור תחומין חששו? שתיק רב. מאי הוי עלה? רבי הושעיא אמר: יש ברירה, ורבי יוחנן אמר: אין ברירה. וסבר רבי הושעיא יש ברירה? והתנן: המת בבית, ולו פתחים הרבה - כולן טמאים, נפתח אחד מהן - הוא טמא וכולן טהורים. חשב להוציאו באחד מהן, או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה - מצלת על הפתחים כולן. בית שמאי אומרים: והוא שחשב עליו עד שלא ימות המת, ובית הלל אומרים: אף משימות המת. ואתמר עלה, אמר רבי הושעיא: לטהר את הפתחים מכאן ולהבא. מכאן ולהבא - אין, למפרע - לא - אפוך, רבי הושעיא אמר: אין ברירה, ורבי יוחנן אמר: יש ברירה. - ומי אית ליה לרבי יוחנן ברירה? והאמר רב אסי אמר רבי יוחנן: האחין שחלקו - לקוחות הן, ומחזירין זה לזה ביובל. וכי תימא כי לית ליה לרבי יוחנן ברירה - בדאורייתא, אבל בדרבנן - אית ליה. ובדרבנן מי אית ליה? והתני אי: רבי

יהודה אומר: אין אדם מתנה על שני דברים כאחד, אלא אם בא חכם למזרח - עירובו למזרח, למערב - עירובו למערב. ואילו לכאן ולכאן - לא.

דף לח.א

והוינן בה: מאי שנא לכאן ולכאן דלא - דאין ברירה, מזרח ומערב נמי - אין ברירה ואמר רבי יוחנן: וכבר בא חכם. אלמא: לית ליה לרבי יוחנן ברירה - אלא, לעולם לא תיפוך. וכי לית ליה לרבי אושעיא ברירה - בדאורייתא, אבל בדרבנן - אית ליה. דרש מר זוטרא: הלכה כרבי אושעיא. אמר שמואל: שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם, שור של רועה - הרי הוא כרגלי אותה העיר. השואל כלי מחבירו מערב יום טוב. פשיטא - לא צריכא שלא מסרו לו אלא ביום טוב. מהו דתימא: לאו ברשותיה אוקמיה, קא משמע לן. מסייע ליה לרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן: השואל כלי מחבירו מערב יום טוב, אף על פי שלא נתנו לו אלא ביום טוב - הרי הוא כרגלי השואל. ביום טוב כרגלי המשאיל. פשיטא - לא צריכא דרגיל ושאיל מיניה, מהו דתימא: ברשותיה קא מוקים ליה, קא משמע לן מימר אמר דלמא משכח איניש אחרינא, ואזיל ושאיל מיניה. וכן האשה ששאלה מחברתה. כי סליק רבי אבא אמר: יהא רעוא דאימא מלתא דתתקבל. כי סליק אשכחיה לרבי יוחנן ורבי חנינא בר פפי ורבי זירא, ואמרי לה רבי אבהו ורבי שמעון בן פזי ורבי יצחק נפחא, ויתבי וקאמרי: אמאי? ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה - אמר להו רבי אבא:

דף לח.ב

הרי שנתערב לו קב של חטין בעשרה קבין חטין של חבירו, יאכל הלה וחדי? - אחיכו עליה. אמר להו: גולתיכו שקלי? הדור אחיכו עליה. אמר רב אושעיא: שפיר עבוד דאחיכו עליה. מאי שנא חטין בשעורים דלא קאמר להו - דהוה ליה מין בשאינו מינו, ומין בשאינו מינו בטיל. חטין בחטין נמי, נהי דלרבי יהודה לא בטיל - לרבנן מבטל בטיל. אמר ליה רב ספרא: משה שפיר קאמרת? ולא שמיע להו הא דאמר רבי חייא קטוספאה משמיה דרב: הבורר צרורות מגרנו של חברו - חייב לשלם לו דמי חטים. אלמא: כילא חסריה, הכא נמי כילא חסריה. - אמר ליה אביי: ולא שני ליה למר בין ממון שיש לו תובעין לממון שאין לו תובעין? - אמר ליה: וליטעמיק, הא דאמר רב חסדא: נבלה בטלה בשחוטה - לפי שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה, שחוטה אינה בטלה בנבלה - לפי שאפשר לנבלה שתעשה שחוטה. הכי נמי, דכי אית לה בעלים לא בטלה? וכי תימא הכי נמי - והא תניא, אמר רבי יוחנן בן נורי: חפצי הפקר קונין שביתה, אף על פי שאין להם בעלים - דומין כמי שיש להם בעלים. - אמר ליה: מי קא מדמית איסורא לממונא? איסורא - בטיל, ממונא - לא בטיל. וטעמא מאי? אביי אמר: גזרה שמא תעשה עיסה בשותפות, רבא אמר: תבלין לטעמא עבידי, וטעמא לא בטיל.

דף לט.א

ורב אשי אמר: משום דהוי ליה דבר שיש לו מתירין, וכל דבר שיש לו מתירין - אפילו באלף לא בטיל. רבי יהודה פוטר במים. מים - אין, מלח - לא. והא תניא, רבי יהודה

אומר: מים ומלח בטלין בין בעיסה בין בקדרה - לא קשיא הא - במלח סדומית, הא - במלח אסתרוקנית. והתניא, רבי יהודה אומר: מים ומלח בטלין בעיסה ואין בטלין בקדרה, מפני רוטבה - לא קשיא הא - בעבה, הא - ברכה. משנה. הגחלת כרגלי הבעלים, ושלהבת בכל מקום. גחלת של הקדש - מועלין בה, ושלהבת - לא נהנין ולא מועלין. המוציא גחלת לרשות הרבים - חייב, ושלהבת - פטור. גמרא. תנו רבנן: חמשה דברים נאמרו בגחלת: הגחלת כרגלי הבעלים, ושלהבת בכל מקום. גחלת של הקדש - מועלין בה, ושלהבת - לא נהנין ולא מועלין. גחלת של עבודה זרה - אסורה, ושלהבת - מותרת. המוציא גחלת לרשות הרבים - חייב, ושלהבת - פטור. המודר הנאה מחבירו - אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו. מאי שנא שלהבת עבודה זרה דשריא, ומאי שנא דהקדש דאסירא? - עבודה זרה דמאיסה ובדילי אינשי מינה - לא גזרו ביה רבנן, הקדש דלא מאיס ולא בדילי אינשי מינה - גזרו ביה רבנן. המוציא גחלת לרשות הרבים חייב ושלהבת פטור. והא תניא: המוציא שלהבת כל שהוא חייב - אמר רב ששת: כגון שהוציאו בקיסם. - ותיפוק ליה משום קיסם - בדלית ליה שיעורא. דתנן: המוציא עצים - כדי לבשל ביצה קלה. אביי אמר: כגון דשייפיה מנא משחא ואתלי ביה נורא. - ותיפוק ליה משום מנא - בחספא. - ותיפוק ליה משום חספא - בדלית ליה שיעורא, דתנן: חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו, דברי רבי יהודה. - אלא הא דתנן: המוציא שלהבת פטור היכי משכחת לה? - כגון דאדייה אדויי לרשות הרבים. משנה. בור של יחיד - כרגלי היחיד, ושל אנשי אותה העיר - כרגלי אנשי אותה העיר, ושל עולי בבל - כרגלי הממלא. גמרא. רמי ליה רבא לרב נחמן: תנן, בור של יחיד כרגלי היחיד, ורמינהו: נהרות המושכין ומעינות הנובעין - הרי הן כרגלי כל אדם - אמר (רבא) (מסורת הש"ס: רבה): הכא במאי עסקינן - במכונסין. ואתמר נמי, אמר רבי חייא בר אבין אמר שמואל: במכונסין. ושל עולי בבל כרגלי הממלא. אתמר: מילא ונתן לחבירו. רב נחמן אמר: כרגלי מי שנתמלאו לו, רב ששת אמר: כרגלי הממלא. במאי קא מיפלגי? מר סבר: בירא דהפקירא הוא, ומר סבר: בירא דשותפי הוא. איתיביה רבא לרב נחמן: הריני עליך חרם - המודר אסור,

דף לטב

הרי אתה עלי חרם - הנודר אסור. הריני עליך ואתה עלי - שניהם אסורים זה בזה, ומותרין בשל עולי בבל, ואסורין בשל אותה העיר. ואלו הן דברים של עולי בבל: הר הבית, הלשכות והעזרות, ובור של אמצע הדרך. ואלו הן של אותה העיר: הרחוב, ובית הכנסת, ובית המרחץ. ואי אמרת בירא דשותפי הוא - אמאי מותר? והתנן: השותפין שנדרו הנאה זה מזה - אסורים ליכנס לחצר לרחוץ בבור - לרחוץ הכי נמי, והכא במאי עסקינן - למלאות, מר מדידיה קא ממלא, ומר מדידיה קא ממלא. וסבר רב נחמן יש ברירה? והתנן: האחין השותפין, כשחייבין בקלבון - פטורים ממעשר בהמה, וכשחייבין במעשר בהמה - פטורין מן הקלבון, ואמר רב ענן: לא שנו אלא שחלקו גדים כנגד טלאים, וטלאים כנגד גדים, אבל חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים - אומר:

זהו חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך. ורב נחמן אמר: אפילו חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים אין אומר זה חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך. - אלא, דכולי עלמא בירא דהפקרא היא, אלא הכא במגביה מציאה לחבירו קא מיפלגי, מר סבר: קנה, ומר סבר: לא קנה. משנה. מי שהיו פירותיו בעיר אחרת, וערבו בני אותה העיר להביא אצלו מפירותיו - לא יביאו לו, ואם ערב הוא - פירותיו כמוהו.

דף מ.א

מי שזמן אצלו אורחים - לא יוליכו בידם מנות, אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יום טוב. גמרא. איתמר, המפקיד פירות אצל חבירו, רב אמר: כרגלי מי שהפקידו לו, ושמואל אמר: כרגלי המפקיד. לימא רב ושמואל דאזדו לטעמייהו, דתנן: אם הכניס ברשות - בעל החצר חייב, רבי אומר: לעולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור, ואמר רב הונא אמר רב: הלכה כדברי חכמים, ושמואל אמר: הלכה כרבי. לימא רב דאמר כרבנן, ושמואל דאמר כרבי - אמר לך רב: אנא דאמרי - אפילו לרבי. עד כאן לא קאמר רבי התם - אלא דבסתמא לא קביל עליה נטירותא, אבל הכא - הא קביל עליה נטירותא. ושמואל אמר: אנא דאמרי אפילו לרבנן: עד כאן לא קאמרי רבנן התם - אלא דניחא ליה לאיניש דניקום תוריה ברשותיה דבעל חצר, דאי מזיק ליה לא מיחייב. אבל הכא - מי ניחא ליה לאיניש דליקום פיריה ברשותיה דחבריה? תנן: ואם ערב הוא - פירותיו כמוהו. ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו - כי ערב הוא מאי הוי? - אמר רב הונא, אמרי בי רב: כגון שיחד לו קרן זוית. תא שמע: מי שזמן אצלו אורחים - לא יוליכו בידם מנות, אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יום טוב. ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו - כי זכה להם על ידי אחר מאי הוי? - הכי נמי, כיון שזכה להם על ידי אחר - כמי שיחד לו קרן זוית דמי. ואיבעית אימא: זכה שאני. רב חנא בר חנילאי תלא בשרא בעברא דדשא. אתא לקמיה דרב הונא, אמר ליה: אי את תלית - זיל שקיל, ואי אינהו תלו לך - לא תשקול. - ואי איהו תלא מי שקיל? והא רב הונא תלמיד דרב הוה, ואמר רב: כרגלי מי שהפקידו אצלו - שאני עברא דדשא, דכמי שיחד לו קרן זוית דמי. אמר ליה רב הלל לרב אשי: ואי אינהו תלו ליה לא שקיל? והאמר שמואל: שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם אמר ליה רבינא לרב אשי: ואי אינהו תלו ליה לא שקיל? והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי דוסא אמר ליה רב אשי לרב כהנא: ואי אינהו תלו ליה לא שקיל? והתנן: הבהמה והכלים כרגלי הבעלים - אלא, שאני רב חנא בר חנילאי דגברא רבה הוא וטריד בשמעתיה, והכי קאמר ליה: אי את תלית - אית לך סימנא בגווייה ולא מסחת דעתך מניה - זיל שקיל, ואי אינהו תלו לך - מסחת דעתך, ולא תשקול. משנה. אין משקין ושוחטין את המדבריות, אבל משקין ושוחטין את הבייתות. אלו הן בייתות - הלנות בעיר, מדבריות - הלנות באפר. גמרא. למה לי למימר משקין ושוחטין? - מילתא אגב אורחיה קא משמע לן, דלשקי אינש בהמתו והדר לשחוט, משום סרכא דמשכא. תנו רבנן: אלו הן מדבריות ואלו הן בייתות? מדבריות - כל שיוצאות בפסח, ורועות באפר, ונכנסות ברביעה ראשונה. ואלו הן בייתות - כל

שיוצאות ורועות חוץ לתחום, ובאות ולנות בתוך התחום. רבי אומר: אלו ואלו בייתות הן, אלא אלו הן מדבריות: כל שיוצאות ורועות באפר, ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. ומי אית ליה לרבי מוקצה? והא בעא מיניה רבי שמעון בר רבי מרבי: פצעילי תמרה לרבי שמעון מהו? אמר לו: אין מוקצה לרבי שמעון

דף מ.ב

אלא גרוגרות וצמוקין בלבד. - איבעית אימא: הני נמי כגרוגרות וצמוקין דמי. ואיבעית אימא: לדבריו דרבי שמעון קאמר, וליה לא סבירא ליה. ואיבעית אימא: לדבריהם דרבנן קאמר להו: לדידי - אין מוקצה, אלא לדידכו - אודו לי מיהת היכא דיוצאות ורועות בפסח ונכנסות ברביעה ראשונה דבייתות הן. ואמרו ליה רבנן: לא, מדבריות הן. הדרן עלך משילין פירות וסליקא מסכת ביצה. -